

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
ІНСТИТУТ ФІЛОЛОГІЇ ТА ЖУРНАЛІСТИКИ
КАФЕДРА СЛОВ'ЯНСЬКОЇ І ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА
ПЕРЕКЛАДУ**

**САМОСТІЙНА РОБОТА
З МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ
ПОЛЬСЬКОЇ МОВИ**

Навчально-методичний посібник

Житомир 2025

УДК 811.161.2:37.02

Рекомендовано до друку рішенням вченої ради Житомирського державного університету імені Івана Франка (протокол № 23 від «23» грудня 2025 р.)

Рецензенти:

Климова К. Я., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри іноземних мов Поліського національного університету;

Гордієнко О. А., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри початкової освіти та культури фахової мови Житомирського державного університету імені Івана Франка;

Шуневич О. М., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри методики викладання навчальних предметів КЗ «Житомирського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти» Житомирської обласної ради

Укладачі:

Шевцова Л. С., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри слов'янської і германської філології та перекладу Житомирського державного університету імені Івана Франка

Ляковська А. В., викладач кафедри слов'янської і германської філології та перекладу Житомирського державного університету імені Івана Франка

Самостійна робота з методики навчання польської мови: навчально-методичний посібник / укладачі Шевцова Л. С., Ляковська А. В. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2025. 160 с.

Зміст навчально-методичного посібника “Самостійна робота з методики навчання польської мови ” відповідає програмі з методики викладання польської мови для здобувачів вищої освіти першого рівня (бакалавр). У посібнику вміщено теми, завдання, літературу, методичні орієнтири для самостійної підготовки, визначено напрям опрацювання матеріалу.

Посібник буде корисним для студентів навчально-наукового інституту філології та журналістики денної форми навчання, спеціальність А4 Середня освіта (Мова і зарубіжна література (польська)).

© Шевцова Л. С., 2025

© Житомирський державний університет імені Івана Франка

Зміст

Передмова	5
Методичні рекомендації до самостійної роботи та її оцінювання.....	6
Модуль 1. Загальні питання методики навчання польської мови	
Тема 1. Методика навчання польської мови як наука і фахова дисципліна	10
Тема 2. Зміст і організація шкільного навчання польської мови.....	13
Тема 3. Вимоги до уроку польської мови.....	16
Тема 4. Планування уроків польської мови.....	19
Тема 5. Розвиток учнів на уроці польської мови.....	22
Тема 6. Принципи навчання.....	25
Модуль 2. Методи, прийоми та засоби навчання	
Тема 1. Сучасний урок польської мови	31
Тема 2. Урок польської мови у початковій школі.....	34
Тема 3. Урок польської мови в середній школі.....	37
Тема 4. Засоби навчання.....	40
Тема 5. Методи та прийоми навчання.....	43
Тема 6. Нетрадиційні методи навчання.....	46
Модуль 3. Типи уроків польської мови	
Тема 1. Типи уроків.....	53
Тема 2. Основні вимоги до уроків мови.....	58
Тема 3. Технологія уроку мови.....	61
Тема 4. Традиційні уроки мови.....	65
Тема 5. Уроки розвитку мовлення.....	68
Тема 6. Нетрадиційні типи уроків мови.....	71
Модуль 4. Вивчення окремих розділів польської мови	
Тема 1. Методика фонетики, графіки, орфоепії.....	78
Тема 2. Методика орфографії.....	81
Тема 3. Особливості вивчення польської орфоепії.....	83
Тема 4. Методика будови слова та словотворення.....	87
Тема 5. Методика лексики та фразеології.....	91
Тема 6. Методика морфології.....	94

Модуль 5. Розвиток мовлення

Тема 1. Методика синтаксису та пунктуації.....	101
Тема 2. Лінгвістика тексту в шкільному курсі польської мови.....	104
Тема 3. Мовна і мовленнєва компетентність	107
Тема 4. Робота над розвитком мовлення учнів.....	110
Тема 5. Дослідницька робота учнів.....	114
Тема 6. Позакласна робота з мови.....	117
Курсові роботи з методики навчання польської мови.....	124
Орієнтовні питання для самостійної підготовки до екзамену з методики навчання польської мови.....	140
Орієнтовні тестові завдання для самостійної підготовки.....	145
Література	157

Передмова

Методика навчання польської мови – одна з найважливіших дисциплін у підготовці вчителя польської мови загальноосвітньої школи. Велике значення у практичному опануванні цього предмету для здобувача вищої освіти має самостійна робота, що допомагає підготуватися до проходження педагогічної практики, зорієнтуватися йому в ролі вчителя польської мови в умовах НУШ. Вивчення методики навчання польської мови розраховане на три семестри як підготовча ланка до практичної діяльності. Програмою передбачено проведення лекційних, практичних занять та виконання самостійних завдань.

Мета посібника – допомогти здобувачам вищої освіти у реалізації самостійної роботи з методики навчання польської мови, у формуванні професійних умінь та навичок. Увесь навчальний матеріал охоплено п'ятьма модулями: вивчення загальних питань польської мови; методи, прийоми та засоби навчання; типи уроків польської мови; вивчення окремих уроків польської мови; розвиток мовлення. Відповідно структура посібника містить до кожної теми окремого модуля запитання і завдання для підготовки, у кінці кожного модуля вміщено список рекомендованої літератури для опрацювання матеріалу.

У процесі оволодіння методикою викладання польської мови здобувачі вищої освіти повинні ознайомитися з теоретичними питаннями лінгводидактики, зрозуміти специфіку кожного розділу мовного циклу, побачити взаємозв'язок у їх викладанні, навчитися розуміти особливості уроків різних типів та їх аналізувати й конструювати, використовуючи засоби навчання, загальнодидактичні та власне методичні принципи, методи й прийоми. Важливу роль відіграє опрацювання методичних підручників, посібників, статей з фахових журналів, відеоуроків, що допомагає краще підготуватися до занять, оволодіти основами майстерності вчителя польської мови.

Пропонований посібник призначений для самостійної роботи студентів-філологів під керівництвом і контролем викладача і зорієнтований на чинну навчальну програму.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ТА ЇЇ ОЦІНЮВАННЯ

Самостійна робота здобувачів вищої освіти є обов'язковою частиною опанування освітньої компоненти «Методика викладання польської мови». Така діяльність охоплює основні напрями:

- теоретична підготовка за темою практичного заняття (запитання й теоретичні завдання для самопідготовки за темами);
- виконання практичних завдань, що розподілені за кожною темою;
- підготовка до підсумкових модульних контрольних робіт та до заліку, екзаменів.

Алгоритм підготовки здобувача:

1. Ознайомитись з усіма запитаннями й завданнями для самопідготовки за навчальною темою.

2. Опрацювати джерела й літературу, рекомендовані до теми. Під час підготовчої роботи слід використовувати самостійно дібрані джерела за відповідною темою.

3. Скласти план відповіді на кожне запитання/ завдання.

4. Окремо опрацювати визначені поняття теми, проаналізувавши внутрішньопредметні й міжпредметні зв'язки тематичного матеріалу.

5. Зробити нотатки до теми, скласти тези, конспект, схему, інтелектуальну карту, таблицю, інфографіку за опрацьованим матеріалом.

6. Виконати практичні завдання для самостійної роботи за відповідною темою.

7. Дати відповіді на запитання для самоконтролю й перевірити, як засвоєно опрацьований матеріал (здійснити самооцінювання).

Підготовка до підсумкової модульної контрольної роботи та до заліку, екзамену має на меті узагальнення й систематизацію знань з окремого модуля або кількох модулів, чи дисципліни загалом.

Алгоритм підготовки здобувачів освіти до модульних контрольних робіт та до заліку, екзамену:

1. Перечитати вивчений матеріал, виконані завдання, ознайомитися з переліком орієнтовних питань та завдань для підсумкового контролю.
2. Дібрати підручники, посібники та іншу літературу, необхідну для підготовки до контролю (у тому числі поданий у робочій програмі навчальної дисципліни/ силабусі).
3. Переглянути зміст кожного орієнтовного питання для контролю, підібрати до питань конспекти, підручники, посібники, збірники, монографії, статті.
4. Визначити питання, що потребують додаткової підготовки.
5. Для самоперевірки/ самоконтролю пригадати та переказати теоретичні питання і виконати рекомендовані практичні завдання.

Пам'ятка. Під час опанування дисципліни «Методика викладання польської мови» оцінювання результатів здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про критерії та порядок оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Житомирського державного університету імені Івана Франка згідно з Європейською кредитною трансферно-накопичувальною системою (нова редакція)» https://zu.edu.ua/offic/ocinjuvannya_zvo.pdf

Опрацьовані запитання і завдання для самопідготовки розглядаються на практичних заняттях, де проводиться поточне оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти, набутих самостійно за окремою темою.

Загальні критерії оцінювання теоретичних питань для самостійної роботи студентів, результати якої обговорюються під час практичного заняття:

- ґрунтовне й логічне пояснення самостійно вивченого матеріалу;
- повнота розкриття самостійно опрацьованого питання;
- вияв внутрішньопредметних і міжпредметних зв'язків у відповіді

здобувачів освіти;

- уміння пов'язати теоретичний і практичний аспект теми;
- культура мовлення студентів.

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти здійснюється за поточним, модульним та підсумковим контролем. Для оцінювання навчальних досягнень студентів використовується 100-бальна система, університетська шкала та шкала оцінювання за ЄКТС.

Загальна шкала оцінювання результатів самостійної роботи

Оцінка за університетською шкалою		Оцінка в балах	Оцінка за шкалою ECTS	
Екзамен	Залік		Оцінка	Пояснення
Відмінно	Зараховано	90-100	A	відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок
Добре		82-89	B	вище середнього рівня з кількома помилками
		74-81	C	загалом правильне виконання з певною кількістю суттєвих помилок
		64-73	D	непогано, але зі значною кількістю недоліків
Задовільно		60-63	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
Незадовільно	Незараховано	35-59	FX	з можливістю повторного складання
		1-34	F	з обов'язковим повторним курсом

Критерії оцінювання підсумкової модульної контрольної роботи

1. **Тестові завдання (максимально – 20 балів):** 2 бали – правильна відповідь на кожне тестове завдання, 0 балів – неправильна відповідь на тестове завдання.

2. **Теоретичне завдання (максимально – 30 балів):** 1-10 балів – повнота відповіді, чіткі визначення понять, аналіз усіх аспектів проблеми; 1-10 балів – структурованість відповіді, обґрунтованість і послідовність викладення матеріалу; 1-10 балів – опора на першоджерела, знання основних ідей, теоретичних положень та науковців.

3. Професійно орієнтоване практичне завдання (максимально – 50 балів): 1-10 балів – доцільність і повнота виконання завдання; 1-20 балів – креативність і самостійність у виконанні завдання; 1-10 балів – структурованість відповіді, логічність і послідовність викладення матеріалу; 1-10 балів – відповідальне ставлення і якість оформлення виконаного завдання.

Критерії оцінювання 3-х екзаменаційних завдань

1. Теоретичні завдання – 2 (максимально – 25 балів за 1 теоретичне завдання): 1-10 балів – повнота відповіді на 1 завдання, чіткі визначення понять, аналіз усіх аспектів проблеми; 1-5 балів – структурованість відповіді на 1 завдання, логічність і послідовність викладення матеріалу; 1-10 балів за одне завдання – опора на першоджерела, знання основних ідей, теоретичних положень та науковців.

2. Практичне завдання (максимально – 50 балів): 1-10 балів – доцільність і повнота виконання завдання; 1-20 балів – креативність і самостійність у виконанні завдання; 1-10 балів – структурованість відповіді, логічність і послідовність викладення матеріалу; 1-10 балів – якість оформлення виконаного завдання.

3. Під час виконання завдань для самопідготовки до практичних занять (підготовки доповідей, виступів, презентацій, навчально-методичних проєктів та ін.) здобувач має дотримуватися принципів академічної доброчесності (старанність здобувача, самостійність в освітній діяльності; відповідальність за власну роботу, чесне заробляння оцінок; толерантне ставлення до думок інших, взаємоповага; достойна та моральна поведінка здобувача освітніх послуг та ін.). Дотримання академічної доброчесності передбачає відповідальність здобувача вищої освіти, що виявляється, зокрема, у здатності переконати викладача, що продукт його діяльності є самостійною роботою.

II курс

Модуль 1. Загальні питання методики навчання польської мови

Тема 1. Методика навчання польської мови як наука і фахова дисципліна

Мета: сформувати уявлення про предмет і завдання методики навчання польської мови, її зв'язок з іншими науками, простежити міжпредметні зв'язки, вивчити основні положення чинної шкільної програми з польської мови та інших документів.

Теоретичний блок

1. Предмет і завдання методики навчання польської мови.
2. Зв'язок методики навчання польської мови з іншими дисциплінами. Міжпредметні зв'язки.
3. Значення мови в реалізації ідеї національної школи й освіти в Україні.
4. Методи і джерела розвитку методики навчання польської мови в основній школі.
5. Значення суміжних із лінгводидактикою дисциплін у створенні наукових засад шкільного навчання польської мови.

Практичний блок

1. Визначте предмет методики навчання польської мови.
2. З'ясуйте особливості лінгводидактики, її співвідношення з лінгвометодикою.
3. Назвіть основні завдання методики навчання польської мови як науки.
4. Яке значення мають суміжні навчальні предмети у навчанні польської мови в загальноосвітній школі?
5. Проаналізуйте проблеми навчання польської мови в умовах Нової української школи.

6. У чому полягає суть педагогічного експерименту як методу наукового дослідження з методики навчання польської мови?

7. Складіть тези повідомлення «Мовна ситуація в Україні і завдання викладання мов національних меншин», підготуйтеся до представлення їх в аудиторії.

8. Уявіть ситуацію. Ви проводите фрагмент уроку польської мови у 6 класі (тему уроку виберіть самостійно за шкільною програмою). Які, на Вашу думку, слід використати інтерактивні методи роботи?

9. Заведіть лінгвометодичну папку (е-портфоліо), до неї поступово додавайте: зразки уроків польської мови різних типів; схему аналізу уроку; зразок аналізу уроку польської мови; систему вправ до уроку польської мови; приклади власних проєктів уроків; дидактичні тексти; вправи і завдання та ін. Обов'язково в папці має бути сторінка «Рефлексія», на якій розміщуйте думки за темою до кожного практичного заняття (Рефлексія до 1-го заняття, Рефлексія до 2-го заняття і т. д.). Така папка необхідна для заліку, іспиту.

10. Прокоментуйте висловлювання про мову та методику її навчання відомих іноземних та українських видатних діячів:

Йоганн Вольфганг фон Гете: «Той, хто не знає жодної іноземної мови, не знає і своєї власної».

Конфуцій: «Навчання без роздумів - марна праця, роздуми без навчання - небезпечні».

Іван Огієнко: «Мова - душа кожної національності, її святощі, її найцінніший скарб».

Антуан де Сент-Екзюпері: «Єдина справжня розкіш — це розкіш людського спілкування».

Іван Франко: «Мова - це серце нації».

Павло Тичина: «Мова - це живе мистецтво».

Борис Грінченко: «Мову треба любити так, як свою землю».

Владислав Івченко: «Вивчення мови - це подорож у часі».

Олег Коловрат: «Щоб зрозуміти народ, потрібно знати його мову».

Ярослав Федоренко: «Мова - це засіб, який об'єднує».

Галина Волинська: «Лише через мову можливо пізнати суть культури».

Борис Грінченко: «Мова - це справжній скарб нації».

Валентина Різун: «Мова - це матерія нашого мрійливого життя».

Олена Кравченко: «Мова - це спів душі».

Геннадій Супрун: «Вивчаючи мову, ми відкриваємо двері в нові світи».

Запитання для самоконтролю

1. У чому різниця між поняттями «методика навчання польської мови», «лінгводидактика», «лінгвометодика»?
2. Які науковці досліджують в Україні методику навчання польської мови?
3. Які основні завдання методики навчання польської мови як науки?
4. За якими напрямками проводиться навчання польської мови в Україні?
5. Які наукові методи використовуються в дослідженнях з методики навчання польської мови?
6. Яка послідовність застосування методу педагогічного експерименту в методичних дослідженнях?
7. Як вивчення мови впливає на свідомість людини?
8. Яка мета вивчення методичних праць?
9. Як теоретичні методичні положення допомагають краще побудувати урок польської мови?

Модуль 1. Загальні питання методики навчання польської мови

Тема 2. Зміст і організація шкільного навчання польської мови

Мета: сформувати уявлення про теорію та практику навчання польської мови в Україні, її зв'язок з іншими науками, простежити міжпредметні зв'язки, проаналізувати внесок творчих педагогів у методику польської мови.

Теоретичний блок

1. Характеристика становлення й розвитку теорії та практики навчання польської мови в Україні.

2. Стратегічні напрями розвитку сучасної лінгводидактики.

3. Значення наукової методики для практики навчання польської мови в загальноосвітній школі.

4. Внесок творчих педагогів України у подальше вдосконалення методики навчання польської мови.

Практичний блок

1. На основі опрацьованої літератури та інтернет-ресурсів підготуйте коротке повідомлення на тему «Чи важливо для людини знати багато мов».

2. Що Вам відомо про навчання польської мови в інших країнах?

3. Які традиції навчання польської мови варто творчо застосовувати в Новій українській школі?

4. На що передусім потрібно звернути увагу?

5. У чому особливості підходу до навчання в Новій українській школі?

6. Як календарно-тематичне планування впливає на організацію навчального процесу?

7. Ознайомтеся з «Концепцією мовної освіти в Україні». Що в ній говориться про місце і роль іноземної мови у навчанні? Напишіть короткі нотатки.

8. Проаналізуйте шкільні програми з польської мови. Про що говориться у пояснювальній записці до кожної програми?

9. Поміркуйте над новітніми тенденціями навчання польської мови.

10. У чому полягає значення вивчення методичних документів з польської мови для вчителів-словесників?

11. Використовуючи тематичний матеріал, складіть таблицю або підготуйте презентацію про історію методики навчання польської мови в Україні, сучасні проблеми та перспективи розвитку.

12. Прокоментуйте цитату з пояснювальної записки до шкільної програми з польської мови для 5-9 класів (2017 р., укладачі О. А. Войцева, Т.Г. Бучацька):

«Навчання польської мови в 5-9 класах загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням українською мовою засобами польського мовлення сприяє реалізації основної мети навчання в системі повної загальної середньої освіти, а саме: впливає на формування цілісної особистості, яка налаштована на прагнення до постійного розвитку і самовдосконалення, здатна критично мислити, приймати креативні рішення в реакції на виклики навколишнього світу, продукувати нові ідеї та діяти згідно з морально-етичними принципами на благо суспільства і держави.

Основна мета навчання сучасної польської мови в навчальних закладах з навчанням українською мовою – це досягнення вільного рівня володіння польською мовою в усіх видах мовлення (аудіювання, читання, говоріння, письмо), формування комунікативної компетентності та розкриття за допомогою мовних засобів загальнолюдських цінностей, сприяння становленню гуманістичного світогляду учнів, розширенню їх культурно-пізнавального потенціалу, вихованню потреби в удосконаленні власної мовленнєвої культури протягом усього життя».

За допомогою яких завдань досягається поставлена мета?

13. Проаналізуйте цитату з «Концепції мовної освіти в Україні»:

«Пропонуються нові акценти й у філософських засадах навчання мови. У сучасній науці про мову сформувалося кілька мовознавчих наук на суміжжі з іншими галузями знань. Це лінгвофілософія, соціолінгвістика, психолінгвістика, комунікативна лінгвістика, етнолінгвістика, лінгвокультурологія, лінгвістика тексту, мовленнєва комунікація та ін. Окремі положення цих наук і відповідний мовний матеріал мають бути відображені в державних стандартах, програмах і підручниках.

Це поглиблюватиме розуміння учнями/студентами природи і сутності мови, її поліфункціональності, ролі в сучасному суспільстві.

Практика і теорія навчання мов повинні цілеспрямовуватися на гармонізацію потреб суспільства й особистості з урахуванням мотивації, індивідуальних характеристик і можливостей учнів/студентів».

Запитання для самоконтролю

1. Що означають такі поняття: «навчально-методична концепція», «підхід до навчання», «реформа освіти», «нова українська школа», «освітній стандарт»?
2. Які зміни відбулися в останні десятиліття у мовній освіті в Україні?
3. З яких частин складається шкільна програма з польської мови? На яких принципах її укладено?
4. Які основні положення подаються в шкільних програмах з польської мови?
5. Яку роль відіграє концепція «Нова українська школа» у розвитку сучасної методики навчання польської мови?
6. Як інтеграція європейських підходів до вітчизняної освіти впливає на сучасну методику навчання польської мови?
7. Що говорить про навчання іноземних мов та мов національних меншин у «Концепції мовної освіти в Україні»?

Модуль 1. Загальні питання методики навчання польської мови

Тема 3. Вимоги до уроку польської мови

Мета: сформувати уявлення про предмет і завдання польської мови як навчального предмету у закладах загальної середньої освіти, вивчити основні положення чинної шкільної програми з польської мови, проаналізувати методичні надбання останніх років, концепції та стандарти освіти.

Теоретичний блок

1. Роль і місце польської мови в системі шкільних предметів.
2. Зміст і принципи побудови шкільного предмета «Польська мова».
3. Ключові положення Концепції НУШ, Концепції мовної освіти.
4. Державний стандарт базової середньої освіти (мовно-літературна освітня галузь, 2020).
5. Проблема «Учитель-словесник і культура мовлення». Значення методичної преси в розв'язанні завдань, що стоять перед шкільною мовною освітою.

Практичний блок

1. Проаналізувати електронні підручники польської мови, відеоуроки, розміщені в інтернеті.
2. Скласти таблицю «Зміст і принципи укладання мовного матеріалу».
3. Законспектувати основні положення Концепції НУШ, Концепції мовної освіти.
4. Прокоментуйте основні положення з Державного стандарту базової середньої освіти:
«Наскрізнi вміння формуються на всіх інтегрованих курсах або предметах. Вони є спільними для всіх компетентностей.
Перелік наскрізних умінь:
- читати з розумінням,
- висловлювати власну думку усно і письмово,

- критично та системно мислити,
- діяти творчо,
- виявляти ініціативність,
- здатність логічно обґрунтувати позицію,
- конструктивно керувати емоціями,
- оцінювати ризики,
- приймати рішення,
- розв'язувати проблеми».

Поясніть, як реалізуються наскрізні вміння у процесі навчання польської мови. Чи простежується зв'язок з іншими шкільними предметами?

5.Перечитайте фрагмент Закону «Про освіту»:

«Особам, які належать до національних меншин України, гарантується право на навчання в комунальних закладах освіти для здобуття дошкільної та початкової освіти, поряд із державною мовою, мовою відповідної національної меншини. Це право реалізується шляхом створення відповідно до законодавства окремих класів (груп) з навчанням мовою відповідної національної меншини поряд із державною мовою і не поширюється на класи (групи) з навчанням українською мовою.

Особам, які належать до корінних народів України, гарантується право на навчання в комунальних закладах освіти для здобуття дошкільної і загальної середньої освіти, поряд із державною мовою, мовою відповідного корінного народу. Це право реалізується шляхом створення відповідно до законодавства окремих класів (груп) з навчанням мовою відповідного корінного народу України поряд із державною мовою і не поширюється на класи (групи) з навчанням українською мовою.

Особам, які належать до корінних народів, національних меншин України, гарантується право на вивчення мови відповідних корінного

народу чи національної меншини в комунальних закладах загальної середньої освіти або через національні культурні товариства».

Яким чином ця цитата пов'язана з навчанням польської мови в загальноосвітніх школах України? Чи підтримується зв'язок шкіл з національними меншинами на Житомирщині?

Запитання та завдання для самоконтролю

1. Опрацюйте Державний стандарт базової середньої освіти (мовно-літературна галузь), на його основі складіть поради для молодого вчителя польської мови.

2. Ознайомтеся з особливостями основних програм з польської мови, що вийшли останнім часом в Україні.

3. Чим зумовлена сучасна мета шкільного навчання польської мови? Яка мета шкільного курсу польської мови для здобувачів базової середньої освіти? Які завдання навчального предмета «Польська мова» у НУШ?

4. Опрацюйте «Пояснювальну записку» до двох навчальних програм: «Польська мова (рівень стандарту). Програма для 10-11 класів для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням українською мовою», «Польська мова. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням українською мовою. 5-9 класи» (автори: О. А. Войцева, Т. Г. Бучацька, 2017). Зробіть порівняльну візуалізацію відповідних основних положень. Як у них реалізується діяльнісна та соціокультурна змістові лінії?

5. Чи актуальна сьогодні проблема культури мовлення вчителя-словесника у процесі навчання польської мови?

6. З'ясуйте значення науково-методичної преси з польської мови в розв'язанні завдань, що стоять перед шкільною мовною освітою.

7. Висловіть своє ставлення до навчально-методичних посібників з польської мови, до відеоуроків, іншого навчального матеріалу, розміщеного в інтернет-просторі.

Модуль 1. Загальні питання методики навчання польської мови

Тема 4. Планування уроків польської мови

Мета: сформувати уявлення про види планування для навчання польської мови, простежити міжпредметні зв'язки, вивчити основні положення чинної шкільної програми з польської мови та інших документів, проаналізувати календарно-тематичне планування для окремих класів.

Теоретичний блок

1. Види планування до уроків польської мови.
2. Роль календарно-тематичного планування в організації та проведенні уроків польської мови.
3. Поурочне планування. Проєкт уроку мови.
4. Шкільні підручники. Аналіз підручників.

Практичний блок

1. Визначте пріоритетні напрями навчання польської мови в умовах НУШ.
2. Назвіть етапи навчання польської мови в закладах загальної середньої освіти. У чому особливість кожного з етапів?
3. Прокоментуйте фрагмент пояснювальної записки до програми «Польська мова. 5 клас. Для загальноосвітніх шкіл з українською мовою навчання» (укладачі Мацькович М.Р., Бугера Л.Д., Прцішляк Л.А., 2013):
«Основною метою навчання мови є формування комунікативної компетенції, що має кілька складових: лінгвістичну, соціолінгвістичну, соціокультурну, стратегічну, соціальну. При формуванні комунікативної компетенції звертається увага на такі види мовленнєвої діяльності

як говоріння, читання, письмо та аудіювання. Новий рівень комунікативної компетенції – це певні вміння і навички в організації мовлення. Це також вміння вибудовувати його логічно, послідовно і переконливо, ставити завдання і досягати поставленої мети.

Ключовим поняттям при досягненні зазначеної вище мети, є вирішення наступних **завдань**:

- вироблення позитивної мотивації для вивчення польської мови;
- розвиток умінь та навичок, необхідних для мовленнєвої діяльності (читання, розуміння усного мовлення, слухання, ведення діалогу, усні та письмові висловлювання);
- засвоєння основної системи норм сучасної літературної польської мови та поступове збагачення її лексичного запасу (фонетика, орфоепія, граматики, лексика, фразеологія, стилістика);
- розвиток соціокультурної компетентності, який передбачає готовність і бажання взаємодіяти з іншими національностями, які проживають на території України, вміння поставити себе на місце іншого і здатність впоратись із ситуацією, що склалася, духовний та моральний розвиток учня;
- формування загальнонавчальних принципів навчання, умінь та навичок учнів, їх смаків, критичного та гнучкого мислення».

4. З'ясуйте особливості особистісно орієнтованої методики і компетентісно орієнтованої методики викладання польської мови.

5. У чому, на вашу думку, суть тематичного та поурочного планування навчального матеріалу з польської мови вчителем-словесником. Яке значення має програма з польської мови, підручник, навчально-методичні посібники, науково-методична преса у відповідному плануванні?

6. Перегляньте шкільні підручники польської мови для 5-9 класів, зробіть методичний коментар до них за схемою:

1) Назва, автор, рік видання, видавництво.

- 2) Послідовність розташування матеріалу, відповідність програмним вимогам.
- 3) Види вправ і завдань.
- 4) Характеристика матеріалу для спостереження над мовними явищами.
- 5) Матеріал для повторення вивченого навчального матеріалу.
- 6) Схеми, таблиці, ілюстрації.
- 7) Матеріал для розвитку мовлення.
- 8) Аналіз окремого розділу (принцип укладання матеріалу, зміст і характер вправ).
- 9) Зовнішнє оформлення.
- 10) Шляхи удосконалення підручника або посібника.

7. Проаналізуйте шкільний підручник польської мови для 5-9 класів (на вибір) з погляду поєднання з календарно-тематичним плануванням. Підготуйтеся до презентації підручника в студентській аудиторії.

8. Виберіть підручник польської мови для 5 класу, підготуйте фрагмент уроку про ознайомлення учнів з таким підручником.

Запитання для самоконтролю

1. Що означають такі поняття: «Державний стандарт базової середньої освіти», «навчальна програма», «польська мова як шкільний предмет», «компетентний носій мови», «предметна компетентність», «ключові компетентності», «компетентісно орієнтована методика навчання польської мови», «шкільний підручник польської мови», «навчально-методичний посібник», «науково-методична преса з польської мови», «тематичне планування уроків», «поурочне планування»?

2. Які ключові компетентності виділено в змісті навчального предмета за проаналізованими програмами з польської мови?

3. Які змістові лінії виділяються у програмах з польської мови (на прикладі конкретної)?

4. У чому особливості тематичного планування з польської мови?

5. Що таке поурочне планування навчального матеріалу з польської мови?

Модуль 1. Загальні питання методики навчання польської мови

Тема 5. Розвиток учнів на уроці польської мови

Мета: сформувати уявлення про польську мову як засіб загального розвитку учнів, її зв'язок з іншими предметами загальноосвітньої школи, проаналізувати поняття мовного чуття, граматичного і логічного мислення.

Теоретичний блок

1. Загальний розвиток учнів як умова засвоєння знань та навичок.
2. Вивчення польської мови як засіб загального розвитку учнів.
3. Мовне чуття і граматичне мислення.
4. Інтенсифікація процесу навчання.
5. Розвиток логічного мислення учнів.

Практичний блок

1. Назвіть складові рівня загального розвитку учнів, намалюйте схему.
2. Схарактеризуйте залежність між розумінням рівня загального розвитку і характером засвоєння знань.

3. Висловіть свою думку про актуальність компетентнісного підходу до навчання польської мови в НУШ.

4. Прокоментуйте матеріал про види ключових компетентностей, дайте їм характеристику.

5. Розкажіть про можливі варіанти формування ключових компетентностей учнів у процесі навчання польської мови.

6. Проаналізуйте компетентнісний потенціал національного проєкту «Вивчай та розрізняй: інфомедійна грамотність».

7. Розробіть фрагмент уроку польської мови з урахуванням формування ключових компетентностей (тему уроку виберіть за чинною програмою).

8.Які Ви знаєте показники рівня мовного розвитку учнів? У чому полягає зв'язок між мовним чуттям і граматичним мисленням?

9.Прокоментуйте положення шкільної програми «Польська мова. 5 клас. Для загальноосвітніх шкіл з українською мовою навчання» (укладачі Мацькович М.Р., Бугера Л.Д., Прцішляк Л.А., 2013).

Який зв'язок між загальним розвитком учнів і мовним чуттям?

«Ключові компетенції, на які зорієнтована програма, це соціальна, загальнокультурна, інформаційно-комунікаційна.

Програма з польської мови враховує засади особистісного розвитку учня, дає йому можливість розвивати свої здібності, що сприяє також формуванню належних предметних компетенцій. Діяльнісний підхід у програмі розвиває набуті під час навчання вміння та навички.

Мовленнєва лінія включає в себе роботу у таких видах як:

- аудіювання, тобто сприймання та розуміння на слух незнайомих текстів, що належать до різних типів, стилів і жанрів мовлення;
- говоріння (усне діалогічне та монологічне мовлення);
- робота з текстом (складання плану, переказування, вираження основної думки тексту, висловлення свого ставлення до прочитаного);
- читання вголос та мовчки (формування навичок плавного читання з правильною дикцією та правильним наголошуванням логічних частин речення);
- письмо (формування навичок грамотного письма, списування та записування під диктовку та з пам'яті).

Мовна лінія включає в себе загальні відомості про польську мову та охоплює такі розділи, як «Фонетика», «Орфоєпія», «Графіка», «Лексикологія», «Фразеологія», «Будову слова», «Словотвір», «Морфологія», «Синтаксис», «Стилістика», «Орфографія», «Пунктуація».

Знання, отримані при вивченні поданих вище розділів, дають повне уявлення про мовну структуру сучасної польської мови.

Соціокультурна лінія розглядається у взаємозв'язку з мовленнєвою та мовною лініями. Соціокультурна компетентність передбачає вивчення матеріальної та духовної культури польського народу у порівнянні з українським народом, засвоєнні знань про звичаї, традиції, літературу, державу та її адміністративний устрій, географічне положення. Ця лінія має велике виховне значення і повинна сприяти формуванню толерантного ставлення до інших народів, втім польського народу, як в особистому спілкуванні, так і на міжнаціональному рівні.

Реалізація соціокультурної лінії відбувається за допомогою правильно підібраних матеріалів – текстів, завдань, поезій, які містять відомості про культуру, історичні події, свята, визначних діячів, літературні твори. Тематика спілкування, яка вміщена в програмі, відображає важливі для кожного народу поняття: сім'я, дім, державність, мова, дружба, природа тощо.

Діяльнісна (стратегічна) змістова лінія полягає у формуванні діяльнісної компетенції, допомагає опанувати необхідні стратегії, що визначають мовленнєву діяльність, а також розвиток загальнонавчальних компетенцій».

Запитання для самоконтролю

1. Що означають такі поняття: «підхід до навчання», «компетентнісний підхід до навчання польської мови», «компетенція», «компетентність», «ключові компетентності», «наскрізні вміння», «наскрізні змістові лінії»?

2. Яке місце займає компетентнісний підхід до навчання польської мови з-поміж інших підходів? Чи враховується загальний розвиток учнів?

3. Які компетентності потрібно сформувати в учнів на уроках польської мови, за освітніми документами? Як розвивають здібності учнів?

4. Які вміння є спільними для всіх компетентностей?

5. Яким чином здійснюється розвиток логічного мислення учнів на уроці польської мови?

Модуль 1. Загальні питання методики навчання польської мови

Тема 6. Принципи навчання

Мета: сформувати уявлення про принципи навчання польської мови, загальнодидактичні, власне методичні, специфічні принципи, простежити міжпредметні зв'язки, звернути увагу на особливості окремих принципів навчання польської мови.

Теоретичний блок

1. Поняття про принципи навчання польської мови.
2. Загальнодидактичні принципи навчання.
3. Власне методичні принципи навчання польської мови.
4. Специфічні принципи навчання окремих розділів мови.

Практичний блок

1. Що таке принципи навчання? Як їх класифікують педагоги?
2. Випишіть висловлювання педагогів, у яких розглядаються загальнодидактичні принципи навчання мови.

3. Прокоментуйте уривок з навчально-методичного посібника «Дидактичні та методичні засади компетентісно орієнтованого навчання іноземних мов у початковій школі» (автори Редько В.Г., Полонська Т.К., Пасічник О.С., Горошкін І.О., Київ: КОНВІ ПРІНТ, 2020. 288 с.). Які принципи навчання називають автори? Які Ви б додали?

«Особливої уваги потребують також принципи комунікативно орієнтованого навчання іноземних мов учнів початкової школи, зокрема:

Принцип комунікативної спрямованості, який має важливе значення для реалізації основної мети навчання - формування вміння спілкуватися іноземною мовою на елементарному рівні в усіх видах мовленнєвої діяльності. Завдання для навчання іноземної мови учнів

початкової школи мають комунікативну спрямованість. Навчальні матеріали і система завдань організовуються таким чином, щоб забезпечити створення різних ситуацій спілкування, інтерактивні форми взаємодії учнів парами, малими групами, класом, а також мовленнєве партнерство вчителя й учнів у сприятливому психологічному кліматі.

Принцип усного випередження, що передбачає розвиток комунікативних умінь у чотирьох видах мовленнєвої діяльності, але при цьому основна увага приділяється усному мовленню. Учні початкової школи легко сприймають почуте, без труднощів засвоюють не лише окремі звуки, слова, а й цілі мовленнєві зразки, оскільки в них розвинена імітація в цілому і звукоімітація зокрема. У дітей молодшого шкільного віку все ще активно відбувається процес оволодіння рідною мовою, засвоєння якої також розпочиналося на усній основі. Формування навичок читання і письма на цьому етапі може викликати труднощі і рідною мовою, не кажучи вже про всі складності оволодіння іноземною мовою, де потрібні додаткові умови для розуміння значень слів і запам'ятовування їх звукових образів.

Принцип інтегративного розвитку комунікативних навичок, який передбачає оволодіння мовними засобами, а також навичками оперування ними у процесі спілкування в усній і письмовій формах. У міру того, як учні оволодівають звуко-буквеними відповідностями іноземної мови, паралельно з розвитком навичок аудіювання і говоріння долучається навчання читання й письма, тобто з цього етапу розпочинається реалізація принципу інтегративного розвитку комунікативних навичок. Важливо підкреслити, що писемне мовлення засвоюється в ситуаціях, які служать основою для формування навичок усного мовлення. Одним із прийомів мотивації для вивчення іноземної мови і, зокрема, розвитку навичок письма, є включення навчальних ситуацій, котрі дають учням можливість спілкуватися з однолітками завдяки електронній пошті.

Принцип розвивального навчання, який сприяє насамперед розвитку загальної комунікативної компетентності учнів. Формування комунікативної компетентності базується на розвитку навичок смислового читання текстів різних стилів і жанрів, умінні усвідомлено будувати мовленнєві висловлювання відповідно до завдань комунікації та складати тексти в усній і письмовій формах, що є одним із важливих результатів засвоєння навчального матеріалу відповідно до програми початкової школи».

4. Які функції виконують принципи навчання в практиці роботи вчителя-словесника?

5. На які принципи спираються сучасні лінгводидакти в методичних рекомендаціях?

6. Уявіть себе вчителем польської мови у 5 класі (тему виберіть самостійно). Враховуючи власне методичні принципи, активізуйте мисленнєву діяльність учнів. Які вправи слід підібрати? Які використати запитання?

Запитання для самоконтролю

1. Що означають такі поняття: «принципи навчання», «закономірності навчання», «загальнодидактичні принципи», «власне методичні принципи навчання польської мови», «кліпове мислення»?

2. У чому різниця між поняттями «принцип навчання» і «підхід до навчання»?

3. Які психологічні особливості розвитку сучасних учнів впливають на процес навчання польської мови?

4. Яку роль виконують загальнодидактичні принципи навчання?

5. Яких власне методичних принципів має дотримуватися вчитель польської мови?

6. Які специфічні принципи навчання окремих розділів мови Ви знаєте?

Рекомендовані джерела та література

- 1.Басай Н. П. Підручник як засіб керування самостійною роботою старшокласників з іноземної мови. *Зб. наук. праць «Проблеми сучасного підручника»*. Вип. 13. Київ: Пед. думка, 2013. С. 39-47.
- 2.Бігич О. Б. Особистісно-діяльнісний розвиток молодшого школяра на уроці іноземної мови: *моногр. Київ. нац. лінг. ун-т*. Київ: Вид. центр КНЛУ, 2010. 138 с.
3. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. Київ: Либідь, 1997. 375 с.
- 4.Державний стандарт базової середньої освіти (мовно-літературна галузь). Режим доступу: <https://mon.gov.ua/osvita-2/zagalna-serednya-osvita/nova-ukrainska-shkola-2/derzhavniy-standart-bazovoi-serednoi-osviti>
- 5.Дидактичні та методичні засади компетентісно орієнтованого навчання іноземних мов у початковій школі (автори Редько В.Г., ПолонськаТ.К., Пасічник О.С., Горошкін І.О.) Київ: КОНВІ ПРІНТ, 2020. 288 с.
- 6.Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / наук. ред. укр. вид докт. пед наук, проф. С.Ю.Ніколаєва. Київ: Ленвіт, 2003. 273 с.
- 7.Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: *Бібліотека з освітньої політики* / під заг. ред. О.В.Овчарук. Київ: «К.І.С.», 2004. 112 с.
- 8.Кремень В. Г. Освіта і наука в Україні - інноваційні аспекти. *Стратегія. Реалізація. Результати*. Київ: Грамота, 2005. 448 с.
- 9.Концепція мовної освіти в Україні. Режим доступу: <https://studfile.net/preview/3283988/>
- 10.Лінгводидактичні засади навчання іноземних мов у закладах вищої педагогічної та загальної середньої освіти: *моногр.* / відп. за вип. М.М.Сідун, Т. К. Полонська. Мукачево: МДУ, 2018. С. 127-341.

11.Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика: *підручник для студентів класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів* / О. Б. Бігич, Н. Ф. Бориско, Г. Е. Борецька та ін.; за заг. ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ: Ленвіт, 2013. 590 с.

12. Методика викладання польської мови. Єжи Ковалевський, Алла Кравчук. *Підручник для вищих навч. закладів*. Київ, 2017.

13.Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи: МОН України. Київ, 2016. 40 с.

14.Нова українська школа: основи стандарту освіти / ред. кол.: Лілія Гриневич, Віктор Бриндза, Ніна Дементієвська, Роман Шиян (координатор проєкту) та ін. Львів, 2016. 64 с.

15.Нова українська школа: порадник для вчителя / під заг. ред. БібікН.М. Київ: ТОВ «Видавничий дім» «Плеяди», 2017. 206 с.

16.Полонська Т. К. Сутність компетентнісно орієнтованого навчання іноземних мов у початковій школі. *Педагогічна освіта: теорія і практика: зб. наук. праць Кам'янець-Подільського нац. ун-ту імені Івана Огієнка; Інституту педагогіки НАПН України* / гол. ред. В. М. Лабунець. Вип. 22 (1-2017). Ч. 2. Кам'янець-Подільський, 2017. С. 294-300.

17.Польська мова. Програма. 5 клас. Для загальноосвітніх шкіл з українською мовою навчання (укладачі Мацькович М.Р., Бугера Л.Д., Прцішляк Л.А.). 2013.

18.Польська мова (рівень стандарту). Програма для 10-11 класів для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням українською мовою.

19.Польська мова. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням українською мовою. 5-9 класи (автори: О. А. Войцева, Т. Г. Бучацька), 2017.

20.Польська мова. 1 клас (автори Войцева О.А., Бучацька Т.Г.). 2023.

21.Польська мова. 2 клас (автор Тетяна Бабина). К.: Перун, 2019.

22.Польська мова. 3 клас (автор Тетяна Бабина). К.: Перун, 2020.

23. Польська мова. 4 клас (автор Тетяна Бабина). К.: Перун, 2021.
24. Польська мова (1-й рік навчання, друга іноземна) підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти, автори Мацькович М. Р., Ружа Цесельська-Мусамег, Каміла Квятковська. 2022.
25. Польська мова. 6 клас. (2-й рік навчання, друга іноземна мова) підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти, автори Квятковська К., Румінська М., Мацькович М. Р. 2023.
26. Польська мова. 7 клас. 3-й рік навчання (автори Цесельська-Мусамег Ружа, Квятковська Каміла, Пшеходзька Гражина, Рочняк Агнешка, Зелінська Марія). 2024.
27. Польська мова. 8 клас. (автори Войцева О.А., Бучацька Т.Г.). 2025.
28. Польська мова. 8 клас. 4-й рік навчання. (автори Мацькович М., Квятковська К., Румінська М.). Чернівці: МПП «Букрек». 2025.
29. Польська мова. 9 клас. 5-й рік навчання (автори Біленька-Свистович Леся, Ковалевський Єжи, Ярмолюк Микола). Чернівці: МПП «Букрек». 2017.
30. Польська мова. 10 клас. 6-й рік навчання (автори Біленька-Свистович Леся, Ковалевський Єжи, Ярмолюк Микола). Чернівці: МПП «Букрек». 2018.
31. Польська мова. Підручник для 11 класу (11-й рік навчання, рівень стандарту) закладів загальної середньої освіти авторів Войцева Олена, Бучацька Тетяна. Чернівці: МПП «Букрек». 2019.
32. Редько В. Г. Компетентнісно орієнтоване навчання іноземних мов у сучасних загальноосвітніх навчальних закладах: сутність, виклики і перспективи. *Іноземні мови в школах України*. 2017. № 4. С. 37-41.
33. Рекомендації ЮНЕСКО щодо політики в сфері мобільної освіти. URL: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/2529>
34. Савченко О. Я. Уміння вчитися як ключова компетентність загальної середньої освіти. *Компетентнісний підхід у сучасній освіті:*

світовий досвід та українські перспективи / за заг. ред. О. В. Овчарук. Київ: К.І.С., 2004. С. 34-45.

35. Ткаченко І., Ткаченко А. Компетентнісний підхід у навчальній діяльності ВНЗ. *Молодий вчений*. 2021. № 5 (93). С. 69-72.

III курс

Модуль 2. Методи, прийоми та засоби навчання

Тема 1. Сучасний урок польської мови

Мета: сформувати уявлення про сучасний урок польської мови, його особливості, простежити міжпредметні зв'язки, здійснити аналіз уроку, проаналізувати традиційні та нетрадиційні типи уроків, розглянути умови ефективного проведення мовних уроків.

Теоретичний блок

1.Лінгвістичні засади навчання польської мови здобувачів базової середньої освіти.

2.Урок як основна форма організації навчально-виховного процесу в просторі шкільної мовної освіти.

3.Вимоги (організаційні, дидактичні, психологічні, психотерапевтичні, санітарно-гігієнічні, етичні, власне методичні) до сучасного уроку польської мови.

4.Класифікація уроків польської мови.

5. Характеристика різних типів уроків, їх структури.

6.Нетрадиційні типи уроків польської мови.

7.Основні вимоги до сучасного уроку польської мови.

Практичний блок

1.Розгляньте різні підходи до класифікації уроків.

2.Зробіть аналіз відеозапису уроку з польської мови за схемою:

- 1) Відомості про урок (клас, тема, мета уроку, його тип, структура).
- 2) Визначити, як учитель організовує клас до роботи на уроці.
- 3) Вказати, як проводилось опитування (фронтальне, індивідуальне, уцільнене, «поурочний бал»; зміст запитань, мотивування оцінок).
- 4) Вказати, як проводиться пояснення і закріплення нового і вивченого раніше матеріалу:
 - А) етапи роботи над правилом, визначенням (сприймання, усвідомлення, запам'ятовування, застосування);
 - Б) послідовність і логічність викладу матеріалу;
 - В) використання текстового матеріалу, наочності, технічних засобів навчання;
 - Г) запис на дошці і в зошиті.
- 5) Завдання додому, підсумок уроку.
- 6) Використані на уроці принципи, методи і прийоми.
- 7) Чи досягнута триєдина мета (навчальна, розвивальна, виховна)?

Чому?

- 8) Висновки і пропозиції.
3. Визначте організаційні, дидактичні, психологічні, етичні та власне методичні вимоги до сучасного уроку польської мови.
 4. Ознайомтеся з різними класифікаціями уроків польської мови за рекомендованими джерелами та самостійно дібраними працями лінгводидактів.
 5. Розгляньте структурні елементи різних типів уроків мови (відповідно до типології уроків О. Біляєва чи інших лінгводидактів).
 6. Що означає поняття «комбінований урок»?
 7. Заповніть таблицю:

Типи уроків польської мови	
Тип уроку	Структура уроку

8. Перегляньте нетрадиційні види уроків польської мови за публікаціями в педагогічних журналах, на платформах «Всеосвіта», «На Урок». Складіть таблицю «Види нетрадиційних уроків польської мови»:

Види нетрадиційних уроків польської мови	
Вид нетрадиційного уроку	Структура уроку

9. Розробіть розгорнений проєкт уроку польської мови з використанням сучасних методів і засобів для вивчення нового матеріалу.

10. Прокоментуйте висловлювання К. Пономарьової щодо сучасного уроку мови:

«Визначення поняття «сучасний урок» в педагогічній літературі останніх років зробив Ю. А. Конаржевський. На його думку, сучасний урок – це насамперед урок, на якому вчитель уміло використовує всі можливості для розвитку особистості учня, її активного розумового зростання, глибокого й осмисленого засвоєння знань, для формування її моральних основ».

Запитання для самоконтролю

1. Що означають поняття: «урок польської мови», «структура уроку», «типи уроків», «традиційний урок», «нетрадиційні види уроків», «мета уроку», «зміст уроку», «рефлексія на уроці»?

2. Які поради Ви б дали учителю-словеснику до уроку польської мови?

3. Яка послідовність дій учителя польської мови під час підготовки до уроку вивчення нового матеріалу?

4. Яка структура різних типів уроків польської мови?

5. Які методи доцільно використовувати на етапі актуалізації опорних знань, умінь, навичок учнів?

6. За якими критеріями варто оцінювати ефективність уроку польської мови?

7. Яким чином краще проводити опитування на уроці?

8. Яку роль виконує рефлексія в кінці уроку?

Модуль 2. Методи, прийоми та засоби навчання

Тема 2. Урок польської мови у початковій школі

Мета: сформувати уявлення про урок польської мови у початковій школі, його зв'язок з іншими ланками навчання, простежити міжпредметні зв'язки, вивчити основні особливості уроку польської мови у початкових класах.

Теоретичний блок

1. Урок польської мови у початкових класах, його особливості.
2. Навчання читання польською мовою учнів початкових класів.
3. Ігрова діяльність під час навчання польської мови учнів початкової школи.
4. Організація самостійної діяльності.
5. Показники сформованості іншомовної міжкультурної комунікативної компетентності учнів початкової школи.

Практичний блок

1. Продивіться урок польської мови у початковій школі (відвідайте групою) та поясніть, які особливості його відрізняють від уроку в інших класах.

2. Проаналізуйте «Концепцію компетентісно орієнтованого навчання іноземних мов учнів початкової школи» (автори В. Г. Редько, Т. К. Полонська, О. С. Пасічник, Н. П. Басай), у якій розкрито дидактичні та методичні підходи до організації навчання іноземних мов учнів 1-4 класів на основі компетентісного підходу. Назвіть основні компетентності, які слід сформувати в учнів.

3.Прокоментуйте цитату з посібника «Дидактичні та методичні засади компетентісно орієнтованого навчання іноземних мов у початковій школі» (автори Редько В. Г., Полонська Т. К., Пасічник О. С., Горошкін І.О.). Які інші принципи для навчання іноземної мови у молодших класах Вам відомі?

«Особливої уваги потребують також принципи комунікативно орієнтованого навчання іноземних мов учнів початкової школи, зокрема:

Принцип комунікативної спрямованості, який має важливе значення для реалізації основної мети навчання - формування вміння спілкуватися іноземною мовою на елементарному рівні в усіх видах мовленнєвої діяльності. Завдання для навчання іноземної мови учнів початкової школи мають комунікативну спрямованість. Навчальні матеріали і система завдань організовуються таким чином, щоб забезпечити створення різних ситуацій спілкування, інтерактивні форми взаємодії учнів парами, малими групами, класом, а також мовленнєве партнерство вчителя й учнів у сприятливому психологічному кліматі.

Принцип усного випередження, що передбачає розвиток комунікативних умінь у чотирьох видах мовленнєвої діяльності, але при цьому основна увага приділяється усному мовленню. Учні початкової школи легко сприймають почуте, без труднощів засвоюють не лише окремі звуки, слова, а й цілі мовленнєві зразки, оскільки в них розвинена імітація в цілому і звукоімітація зокрема. У дітей молодшого шкільного віку все ще активно відбувається процес оволодіння рідною мовою, засвоєння якої також розпочиналося на усній основі. Формування навичок читання і письма на цьому етапі може викликати труднощі і рідною мовою, не кажучи вже про всі складності оволодіння іноземною мовою, де потрібні додаткові умови для розуміння значень слів і запам'ятовування їх звукових образів.

Принцип інтегративного розвитку комунікативних навичок, який передбачає оволодіння мовними засобами, а також навичками оперування

ними у процесі спілкування в усній і письмовій формах. У міру того як учні оволодівають звуко-буквеними відповідностями іноземної мови паралельно з розвитком навичок аудіювання і говоріння долучається навчання читання й письма, тобто з цього етапу розпочинається реалізація **принципу інтегративного розвитку комунікативних навичок**. Важливо підкреслити, що писемне мовлення засвоюється в ситуаціях, які служать основою для формування навичок усного мовлення. Одним із прийомів мотивації для вивчення іноземної мови і, зокрема, розвитку навичок письма, є включення навчальних ситуацій, котрі дають учням можливість спілкуватися з однолітками завдяки електронній пошті».

4. Назвіть методи та прийоми навчання, які слід використати у методиці роботи з молодшими школярами.

5. Яку роль виконує ігрове навчання у вивченні іноземних мов у молодших класах?

Запитання для самоконтролю

1. Що означають поняття: «принцип комунікативної спрямованості», «принцип усного випередження», «принцип опори на рідну мову», «принцип розвивального навчання», «принцип діалогу культур», «принцип соціокультурної спрямованості»?

2. На Вашу думку, чи доцільно формування іншомовної міжкультурної комунікативної компетентності учнів початкової школи здійснювати шляхом паралельного і взаємопов'язаного навчання всіх видів мовленнєвої діяльності, з домінуванням усної основи навчання у 1-му класі? Чому?

3. Чи правомірною є думка про те, що саме в початковій школі формуються базові механізми, що забезпечують оволодіння усним і писемним мовленням, сприяють набуттю учнями загальнонавчального досвіду самостійно оволодівати мовою, зокрема вміти самостійно

розв'язувати проблеми, пов'язані з формуванням і вдосконаленням умінь учитися? Чому?

4.Сформулюйте основну мету навчання польської мови у початкових класах.

Модуль 2. Методи, прийоми та засоби навчання

Тема 3. Урок польської мови в середній школі

Мета: сформувати уявлення про урок польської мови в середній і старшій ланках освіти, його зв'язок з початковою школою, простежити міжпредметні зв'язки, вивчити основні особливості таких уроків.

Теоретичний блок

- 1.Урок польської мови в середній ланці освіти, його особливості.
- 2.Урок польської мови у старшій школі. Вимоги до уроків у старших класах.
3. Проведення уроків у середній та старшій школі в умовах НУШ.
- 4.Нетрадиційні види уроків у середній та старшій школі.

Практичний блок

1.Продивіться відеозапис уроку польської мови у 6 класі.
Проаналізуйте його за схемою:

- 1) Відомості про урок (клас, тема, мета уроку, його тип, структура).
- 2) Визначити, як учитель організовує клас до роботи на уроці.
- 3) Вказати, як проводилось опитування (фронтальне, індивідуальне, уцільнене, «поурочний бал»; зміст запитань, мотивування оцінок).
- 4) Вказати, як проводиться пояснення і закріплення нового і вивченого раніше матеріалу:

А)етапи роботи над правилом, визначенням (сприймання, усвідомлення, запам'ятовування, застосування);

Б)послідовність і логічність викладу матеріалу;

В)використання текстового матеріалу, наочності, технічних засобів навчання;

Г)запис на дошці і в зошиті.

5) Завдання додому, підсумок уроку.

6)Використані на уроці принципи, методи і прийоми.

7)Чи досягнута триєдина мета (навчальна, розвивальна, виховна)? Чому?

8) Висновки і пропозиції.

2.У чому відмінність у проведенні від попередніх років уроку польської мови в умовах НУШ?

3.Прокоментуйте цитату з посібника «Лінгводидактичні засади навчання іноземної мови учнів старших класів загальноосвітніх навчальних закладів» (автори Редько В.Г., Полонська Т.К., Басай Н.П.):

«Відповідно до Концепції профільного навчання у старшій школі профіль навчання охоплює таку сукупність предметів: базові загальноосвітні предмети, профільні предмети і курси за вибором (або елективні курси).

Базові загальноосвітні предмети є обов'язковими для всіх учнів у всіх профілях навчання. Вони становлять обов'язкову для всіх учнів інваріантну складову освіти і спрямовані на завершення їхньої загальноосвітньої підготовки. Іноземна мова також є обов'язковим предметом.

Профільні загальноосвітні предмети – це предмети підвищеного рівня, що визначають спрямованість кожного конкретного профілю навчання і є обов'язковими для учнів, які обрали цей профіль навчання. Ці предмети забезпечують поглиблене вивчення обраного профілю. Так, наприклад, іноземна мова є профільним навчальним предметом у філологічному напрямі (профіль навчання «іноземна філологія»).

Елективні курси – це обов’язкові курси за вибором учнів, що входять до складу профілю навчання у старшій школі та реалізуються за рахунок шкільного компонента навчального плану. Елективні курси повинні мати ту ж предметну спрямованість, що і профільний курс».

4. Назвіть принципи, на які спирається вивчення польської мови у старших класах. Чи змінюється функція вчителя й учня у старшій школі?

5. Прочитайте, які принципи є ключовими у вивченні іноземної мови у старших класах (за посібником «Лінгводидактичні засади навчання іноземної мови учнів старших класів загальноосвітніх навчальних закладів»). Продовжіть перелік принципів.

«Для ефективного конструювання змісту уроку іноземної мови у старшій школі варто враховувати принципи його побудови. Аналіз методичної літератури з проблем уроку іноземної мови дозволив нам визначити основні з них.

Принцип науковості. Сьогодні цей принцип реалізується засобом компетентнісного, культурологічного, комунікативно-діяльнісного й особистісно зорієнтованого підходів до навчання іноземної мови.

Принцип цілепокладання. Передбачає визначення чіткої мети уроку. Важливо, щоб мета була реальною для досягнення учнями. Вона не має бути ні складною, ні занадто легкою для реалізації, відповідати умовам навчання та рівню навченості старшокласників. Під час визначення мети важливо дати відповіді на такі запитання: що учні вже знають, що вони повинні вивчити, який навчальний матеріал опрацьовувався на попередньому занятті, як учні взаємодіють у групі, а також рівень мотивації класу тощо.

Принцип варіативності. Передбачає використання різноманітних форм і видів діяльності на уроці, змісту навчального матеріалу, засобів навчання (Інтернет, технічні засоби, різноманітна література) тощо, оскільки використання однотипних завдань робить заняття монотонним і веде до демотивації учнів.

Принцип гнучкості. Передбачає врахування нестандартних ситуацій під час уроку. Яким би досконалим не був його план, завжди може виникнути проблема, яка буде вимагати зміни запланованого вчителем маршруту, тобто дій. Наприклад, виконання вправи може затягнутися в часі, або ж учні можуть бути не досить зацікавлені в темі та забажати змінити мовленнєву ситуацію, порушуючи гостру проблему, яка потребує дискусії тощо. Отже, швидкій зміні плану уроку під час його проведення сприятиме наявність у вчителя резерву додаткових навчальних матеріалів (мовленнєвих завдань, мовних вправ тощо)».

Запитання для самоконтролю

1. Чи відрізняється навчання польської мови в умовах НУШ від традиційного навчання?
2. У чому особливість навчання польської мови у середніх класах?
3. Які відмінності у навчанні польської мови у старших класах від попередніх років?
4. Які методи та прийоми навчання слід використати у роботі з учнями старших та середніх класів?
5. Сформулюйте основну мету навчання польської мови у старших класах.

Модуль 2. Методи, прийоми та засоби навчання

Тема 4. Засоби навчання

Мета: сформувати уявлення про засоби у навчанні польської мови, їхню роль у проведенні уроків у молодшій, середній і старшій ланках освіти, простежити міжпредметні зв'язки, вивчити методичну основу уроків польської мови.

Теоретичний блок

1. Поняття про засоби навчання, їх класифікацію з погляду мовної освіти.

2. Дидактичний матеріал у мовній освіті, його види, значення, способи застосування на уроках польської мови.

3. Електронні освітні ресурси, цифрові медіа та сервіси у шкільному курсі польської мови.

4. Особливості формування особистості учня в освітньому медіасередовищі.

Практичний блок

1.Розробіть фрагмент уроку польської мови для учнів 8 класу НУШ, використовуючи презентації матеріалу (тему оберіть самостійно, спирайтесь на програму та підручники).

2.Виготовте роздатковий матеріал (картки) різного ступеня складності з польської мови для учнів 10 класу (у виборі застосовуйте підручники та посібники).

3.Доберіть ілюстрації, малюнки та ігрові засоби для проведення уроку польської мови у 2 класі початкової школи.

4.Прокоментуйте цитату з посібника «Лінгводидактичні засади навчання іноземної мови учнів старших класів загальноосвітніх навчальних закладів». Подумайте, яку роль при такому підході відіграють засоби навчання.

«Сьогодні пріоритетними вважаються ті концепції чи системи навчання, зокрема іноземних мов у старшій школі, які сприяють реалізації особистісно орієнтованого, діяльнісного, комунікативно-когнітивного, культурологічного і професійно зорієнтованого підходів до засвоєння предмета. Окрім того, зміст навчання іноземної мови має сприяти розвитку мотивації учнів до навчальної, пізнавальної, комунікативної, практичної професійної діяльності.

Інтерактивна форма навчальної роботи переконливо характеризує особливості комунікативно-діяльнісного підходу до оволодіння іноземною мовою. Особливо це характерно для старшої школи, де учні володіють

достатнім рівнем навчального досвіду, що дає їм можливість на належному рівні виконувати творчі види діяльності, властиві реальним соціально-комунікативним умовам іншомовного спілкування. У практиці навчання іноземних мов інтерактивне навчання можна асоціювати з розвитком критичного мислення як конструктивної інтелектуальної діяльності школярів під час організації та здійснення мовленнєвої взаємодії».

5. Ознайомтесь з думкою про роль ігрової діяльності, викладеною у посібнику «Дидактичні та методичні засади компетентісно орієнтованого навчання іноземних мов у початковій школі». Які можливості такого засобу навчання Вам відомі?

«Гра - могутній стимул до оволодіння іноземною мовою та ефективний прийом в арсеналі вчителя. Використання гри й уміння створювати мовленнєві ситуації викликають в учнів готовність, бажання гратися й спілкуватися, дають їм можливість не лише проявити себе, діяти, але й змогу переживати і співпереживати. Гра у процесі навчання виховує культуру спілкування і формує вміння працювати в колективі. Усе це визначає функції гри як засобу психологічного, соціально-психологічного і педагогічного впливу на особистість».

Запитання для самоконтролю

1. Яку роль відіграють засоби у навчанні польської мови учнів у закладах загальної середньої освіти?

2. У чому суть понять: «засоби навчання», «освітнє медіасередовище», «електронні освітні ресурси», «цифрові медіа та сервіси»?

3. Які відмінності у застосуванні засобів навчання польської мови у молодших, середніх та старших класах?

4. Напишіть 10 порад для молодого вчителя польської мови щодо застосування засобів у навчанні.

5. Чи варто залучати учнів до виготовлення наочності у навчанні?

Модуль 2. Методи, прийоми та засоби навчання

Тема 5. Методи та прийоми навчання

Мета: сформувати уявлення про методи і прийоми у навчанні польської мови, здійснити характеристику основних методів, з'ясувати їхню роль у навчальному процесі, проаналізувати можливості застосування методів і прийомів у навчанні польської мови.

Теоретичний блок

1. Співвідношення понять «форма навчання», «метод навчання», «прийом навчання».
2. Класифікації методів навчання в роботах лінгводидактів.
3. Характеристика основних методів та прийомів навчання.
4. Використання методу роботи з підручником у сучасній мовній освіті.
5. Чинники, що впливають на вибір навчального методу в системі навчання польської мови.
6. Особливості проблемно-ситуаційних завдань з польської мови.
7. Система вправ для навчання польської мови.

Практичний блок

1. Розгляньте різні підходи до класифікації методів навчання у роботах педагогів і лінгводидактів.

2. Які методи навчання стали традиційними в лінгводидактиці?

3. Здійсніть характеристику основних методів та прийомів навчання.

Заповніть таблицю:

Методи та прийоми навчання польської мови			
Метод навчання польської мови	Характеристика	Прийом навчання	Характеристика

4.Визначте чинники, що зумовлюють вибір і структуру методу навчання польської мови.

5.Поясніть про зміни у методі роботи з підручником у сучасній мовній освіті.

6.У чому особливість методу проблемного навчання польської мови? Наведіть приклади проблемних завдань для різних класів.

7.Обґрунтуйте актуальність проблемно-ситуаційних завдань на уроках польської мови.

8. Прокоментуйте цитату про використання методів у роботі вчителя-словесника (за підручником «Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика» (автори Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін. (за заг. ред. С. Ю. Ніколаєвої). К.: Ленвіт, 2013):

«Методи навчання дають відповідь на запитання “Як навчати?” Поняття “метод” означає шлях до поставленої мети. В сучасній методиці навчання іноземних мов і культур метод трактується в широкому і вузькому смислі. В **широкому смислі** метод означає напрям у навчанні. В методиці відома низка методів: прямих (інтуїтивних), свідомих, комбінованих та інтенсивних. Метод-напрямок має низку суттєвих ознак:

- наявність провідної ідеї, що зумовлює способи досягнення мети навчання і дає уявлення про загальні стратегії навчання мови і культури в межах обраного для роботи методу;

- спрямованість методу на досягнення певної мети;

- використання в якості теоретичної бази лінгвістичної, психологічної, дидактичної концепцій, які складають наукові засади методу;

- незалежність методу від умов і етапу навчання, так як метод визначає стратегію навчання ІМіК [іноземних мов і культур], а не його тактику, яка розробляється учителем.

У **вузькому смислі** метод означає спосіб упорядкованої діяльності вчителя та учня на шляху до поставлених цілей навчання. У цьому смислі

метод - це спосіб, що забезпечує взаємодію учня і вчителя. Сучасні цілі навчання ІМіК можуть бути досягнуті лише за умови реалізації комунікативного методу».

9.Подумайте, яку роль виконує комунікативний метод у навчанні польської мови. Для цього проаналізуйте цитату з цього ж підручника:

«Комунікативний метод орієнтований на організацію процесу навчання, адекватного процесу реального спілкування завдяки моделюванню основних закономірностей мовленнєвого спілкування, а саме:

-діяльнісний характер мовленнєвого спілкування, що втілюється в комунікативній поведінці вчителя як учасника процесу спілкування та навчання, і в комунікативно вмотивованій, активній поведінці учня як суб'єкта спілкування і навчання;

-предметність процесу комунікації, яка має бути змодельована обмеженим, але точно визначеним набором предметів обговорення (тем, проблем, подій і т. ін.);

-ситуації спілкування, що моделюються, як найтипівіші варіанти стосунків учнів між собою;

-мовленнєві засоби, які забезпечують процес спілкування і навчання в даних ситуаціях».

Запитання для самоконтролю

1. Що означають такі поняття: «форма навчання», «метод навчання», «прийом навчання», «проблемно-ситуаційні завдання», «вправи», «види вправ», «система вправ», «класифікація методів навчання», «традиційні методи навчання мови», «інноваційні методи навчання»?

2. Як співвідносяться поняття методів і прийомів на уроці польської мови?

3. Які методи у навчанні польської мови є основними?

4. Які методи навчання відносять до інноваційних?
5. Від чого залежить вибір методу навчання польської мови?

Модуль 2. Методи, прийоми та засоби навчання

Тема 6. Нетрадиційні методи навчання

Мета: сформулювати уявлення про нетрадиційні методи навчання польської мови, їхню роль в оволодінні предметом, простежити вплив нетрадиційних методів на засвоєння матеріалу, вивчити основні можливості використання нетрадиційних методів у навчанні польської мови.

Теоретичний блок

1. Суть інтерактивного навчання, поняття про інтерактивні методи.
2. Основні функції методу навчання: навчальна, розвивальна, виховна.
3. Класифікація інтерактивних методів навчання.
4. Характеристика популярних інтерактивних методів навчання з погляду мовної освіти (метод «Кейс», метод «ПРЕС», метод «Мозковий штурм», метод «ЧПКМ» та ін.).

Практичний блок

1. Знайдіть пояснення у методичній літературі, що слід розуміти під нетрадиційними методами навчання.
2. Поясніть, у чому суть інтерактивних методів навчання. Перегляньте їх класифікацію.
3. Схарактеризуйте деякі інтерактивні методи з погляду методики навчання польської мови («Кейс-метод», метод «Прес», метод «Розумовий штурм», метод «Ротаційні (змінні) трійки» та ін.).
4. Визначте співвідношення понять «інтерактивний метод навчання» та «інтерактивна технологія навчання».
5. Підготуйте презентацію «Інтерактивні методи навчання».

6. Ознайомтеся з уривком статті Г. Сергєєвої «Інтерактивні методи у викладанні іноземної мови онлайн». Прокоментуйте його щодо методики навчання польської мови.

«Викладання іноземних мов не може залишатись традиційним, в той час як відбуваються сутнісні зміни форм комунікації та комунікативних потреб, що тягнуть за собою трансформацію мовної освіти, зокрема зміни методів і засобів опанування іноземної мови. Онлайн викладання також вимагає застосування інших методів, ніж ті, що застосовуються на заняттях в аудиторії. Традиційні інтерактивні методи та форми організації парної та групової роботи на занятті та під час самостійного навчання, такі як, наприклад, метод Сократа, мозковий штурм, читання зигзагом, сторітелінг, метод інтерв'ю, кейс-стаді метод, метод проектів, потребують переосмислення для застосування їх в контексті онлайн навчання. Отже, поряд з традиційними формами виникають інноваційні, зокрема в умовах проведення практичних занять онлайн, коли застосовуються відповідні цифрові інструменти».

7. Розробіть інтерактивну електронну вправу з польської мови для 6 класу, використовуючи сервіс LearningApps, або створіть вебквест, використовуючи застосунок Google Sites.

8. Підготуйте фрагмент уроку з польської мови для 7 класу з використанням інтерактивного методу навчання та розробленої (за попереднім завданням) електронної вправи.

9. Складіть фрагмент уроку польської мови для 3 класу, використовуючи поради із статті А. О. Кияновського «Інтерактивні методи навчання як засіб формування гармонійно розвиненої особистості на уроках в початкових класах».

«Кілька слів про практичне використання інтерактивних вправ.

1. **Метод аналогії** — це прекрасний спосіб примусити дітей думати про тему творчо і часто гумористично. Аналогіями називаються твердження

про те, як надана тема схожа на іншу тему, яка, на перший погляд, не має нічого спільного з першою. Ця вправа найкраще працює в невеликих групах, які можна збирати протягом заняття. Спробуємо описати її.

Заняття: групи, що дзижчать. Тривалість: 15-20 хвилин.

Основні пункти: Оберіть аналогію. Найкраще спробувати будь-яку аналогію заздалегідь, аби просто упевнитись, що можна підібрати деяку схожість.

Деякі з прикладів: Наш клас схожий на вулик тому, що... Діти нашого класу схожі на квіти...

Напишіть аналогію вгорі роздавального матеріалу.

Об'єднайте дітей у невеличкі групи по 4-6 осіб. Дайте кожній групі приблизно 3-4 хвилини для мозкового штурму ідей. Дайте попередження за 30 секунд, до закінчення наданого часу (часто найбільш творчі відповіді з'являються тоді, коли додається тиск). Попросіть кожну з груп обрати найкращі з їхніх трьох відповідей. Проведіть циклічний мозковий штурм таким чином, щоб кожна група ділилася відповідями по черзі. Занотуйте їхні ідеї.

2. Обговорення, як метод. Ви можете використовувати дискусії для заохочення групи розповісти про їхній досвід у формі розповіді. Створіть клімат підтримки групи для комфортного відчуття роздумів над досвідом в минулому, уроках з нього, а також використання цих роздумів як можливості для зростання. Роль вчителя - ставити питання і керувати дискусією таким чином, щоб учасники мали змогу детально обговорити ці питання. Заняття: метод ситуацій, дискусія.

Тривалість: 20-30 хвилин. Основні пункти: Запропонуйте ситуацію. Попросіть групу проаналізувати представлену історію. Що відбувалося? Що проходило добре, а що - ні? Яка додаткова інформація була б корисною для кращого розуміння такої ситуації? Що б вони зробили в такій ситуації інакше? Попросіть групу описати та порівняти точки зору різних дійових

осіб в історії. Попросіть учнів поділитися реальними ситуаціями, в яких вони перебували чи про які чули, схожі на ті, що відображені в історії. Як цю ситуацію було вирішено? Попросіть їх провести роздуми про те, чого вони навчилися з цього досвіду.

Попросіть дітей згадати подібні ситуації, з якими вони зустрічалися. Що було добре? Що можна було б зробити краще? Що б вони зробили інакше? Попросіть „досвідчених практиків” поділитися найціннішими, на їхню думку, уроками з цієї теми, колись отриманими. Варіація: Розділіть версії вивчення випадку на „хибний шлях” і „вірний шлях”. Діти спостерігатимуть неправильний шлях якогось підходу і критикуватимуть його. Таким чином відбудеться дискусія».

Запитання для самоконтролю

1. Що означають такі поняття: «інтерактивний метод навчання», «інтерактивна технологія навчання», «інтерактивна вправа», «активний метод навчання», «Кейс-метод», «метод "Прес"», «метод "Розумовий штурм"», «метод сюжетно-рольової гри», «метод дискусії», «вебквест», «LearningApps», «Google Sites»?

2. Що таке нетрадиційні методи навчання?

3. Як співвідносяться поняття «інтерактивний метод навчання» та «інтерактивна технологія навчання»?

4. У чому різниця між «активними» та «інтерактивними» методами навчання?

5. Як класифікують інтерактивні методи навчання?

6. Які інтерактивні методи доцільно використовувати в молодших класах?

7. Яким інтерактивним методам варто надавати перевагу в середніх і старших класах?

Рекомендовані джерела та література

1. Бігич О. Б. Особистісно-діяльнісний розвиток молодшого школяра на уроці іноземної мови: *моногр. Київ. нац. лінг. ун-т*. Київ: Вид. центр КНЛУ, 2010. 138 с.
2. Біляєв О. Сучасний урок української мови. К., 1980.
3. Біляєв О. Проблема методів у навчанні мови. *Українська мова і література в школі*. 1980. № 10. С. 57-67.
4. Дидактичні та методичні засади компетентісно орієнтованого навчання іноземних мов у початковій школі (автори Редько В.Г., Полонська Т.К., Пасічник О.С., Горошкін І.О.) Київ: КОНВІ ПРІНТ, 2020. 288 с.
5. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / наук. ред. укр. вид докт. пед наук, проф. С.Ю.Ніколаєва. Київ: Ленвіт, 2003. 273 с.
6. Кияновський О.А. Інтерактивні методи навчання як засіб формування гармонійно розвиненої особистості на уроках в початкових класах. Режим доступу: <http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/12386/1/Kyianovskii.pdf>
7. Козубенко І. Особливості застосування інтерактивних методів навчання при вивченні англійської мови. *Молодий вчений*, 4 (104). 2022. С.5-9.
8. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: *Бібліотека з освітньої політики* / під заг. ред. О.В.Овчарук. Київ: «К.І.С.», 2004. 112 с.
9. Концепція компетентісно орієнтованого навчання іноземних мов учнів початкової школи (автори В. Г. Редько, Т. К. Полонська, О.С.Пасічник, Н. П. Басай).
10. Лінгводидактичні засади навчання іноземної мови учнів старших класів загальноосвітніх навчальних закладів» (автори Редько В. Г.,

Полонська Т. К., Басай Н. П.). *Навч.-мет. посібник*. К.: Педагогічна думка, 2013. 360 с.

11.Лінгводидактичні засади навчання іноземних мов у закладах вищої педагогічної та загальної середньої освіти: *моногр.* / відп. за вип. М.М.Сідун, Т. К. Полонська. Мукачево: МДУ, 2018. С. 127-341.

12.Люлько М. Інноваційні інтерактивні технології в процесі вивчення іноземних мов. *International Science Journal of Education and Linguistics* 2024; 3(6). С. 42-51.

13.Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика: *підручник для студентів класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів* / О. Б. Бігич, Н. Ф. Бориско, Г. Е. Борецька та ін.; за заг. ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ: Ленвіт, 2013. 590 с.

14. Методика викладання польської мови. Єжи Ковалевський, Алла Кравчук. *Підручник для вищих навч. закладів*. Київ, 2017.

15.Полонська Т. К. Сутність компетентнісно орієнтованого навчання іноземних мов у початковій школі. *Педагогічна освіта: теорія і практика: зб. наук. праць Кам'янець-Подільського нац. ун-ту імені Івана Огієнка; Інституту педагогіки НАПН України* / гол. ред. В. М. Лабунець. Вип. 22 (1-2017). Ч. 2. Кам'янець-Подільський, 2017. С. 294-300.

16.Польська мова. Програма. 5 клас. Для загальноосвітніх шкіл з українською мовою навчання (укладачі Мацькович М.Р., Бугера Л.Д., Прцішляк Л.А.). 2013.

17.Польська мова (рівень стандарту). Програма для 10-11 класів для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням українською мовою.

18.Польська мова. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням українською мовою. 5-9 класи (автори: О. А. Войцева, Т. Г. Бучацька, 2017.

19.Польська мова. 1 клас (автори Войцева О.А., Бучацька Т.Г.). 2023.

20.Польська мова. 2 клас (автор Тетяна Бабина). К.: Перун, 2019.

21. Польська мова. 3 клас (автор Тетяна Бабина). К.: Перун, 2020.
22. Польська мова. 4 клас (автор Тетяна Бабина). К.: Перун, 2021.
23. Польська мова (1-й рік навчання, друга іноземна) підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти, автори Мацькович М. Р., Ружа Цесельська-Мусамег, Каміла Квятковська. 2022.
24. Польська мова. 6 клас. (2-й рік навчання, друга іноземна мова) підручник для 6 класу закладів загальної середньої освіти, автори Квятковська К., Румінська М., Мацькович М. Р. 2023.
25. Польська мова. 7 клас. 3-й рік навчання (автори Цесельська-Мусамег Ружа, Квятковська Каміла, Пшеходзька Гражина, Рочняк Агнешка, Зелінська Марія). 2024.
26. Польська мова. 8 клас. (автори Войцева О.А., Бучацька Т.Г.). 2025.
27. Польська мова. 8 клас. 4-й рік навчання. (автори Мацькович М., Квятковська К., Румінська М.). Чернівці: МПП «Букрек». 2025.
28. Польська мова. 9 клас. 5-й рік навчання (автори Біленька-Свистович Леся, Ковалевський Єжи, Ярмолюк Микола). Чернівці: МПП «Букрек». 2017.
29. Польська мова. 10 клас. 6-й рік навчання (автори Біленька-Свистович Леся, Ковалевський Єжи, Ярмолюк Микола). Чернівці: МПП «Букрек». 2018.
30. Польська мова. Підручник для 11 класу (11-й рік навчання, рівень стандарту) закладів загальної середньої освіти авторів Войцева Олена, Бучацька Тетяна. Чернівці: МПП «Букрек». 2019.
31. Пометун О. І. Урок, що розвиває критичне мислення. 70 методів в одній книзі. Київ, 2020.
32. Пономарьова К. Сучасний урок української мови: компетентнісно орієнтовані цілі і структура. Режим доступу: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/8016/1/%D0%9A>.

33.Редько В. Г. Компетентнісно орієнтоване навчання іноземних мов у сучасних загальноосвітніх навчальних закладах: сутність, виклики і перспективи. *Іноземні мови в школах України*. 2017. №4. С. 37-41.

34.Сергєєва Г. Інтерактивні методи у викладанні іноземної мови онлайн. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип. 61, том 3. 2023. С. 200-205.

35. Уміти: База ресурсів за класами й предметами. URL: https://umity.in.ua/resources/?chapter=5_ukr

Модуль 3. Типи уроків польської мови

Тема 1. Типи уроків

Мета: сформувати уявлення про типи уроків польської мови, їхні властивості, простежити міжпредметні зв'язки, вивчити основні положення чинної шкільної програми з польської мови та інших документів у зв'язку з визначенням типології уроків.

Теоретичний блок

1.Урок – основна форма організації навчально-виховного процесу в шкільній мовній освіті.

2.Класифікація уроків польської мови.

3.Характеристика різних типів уроків, їх структури.

4.Основні вимоги до сучасного уроку польської мови.

Практичний блок

1. Заповнити таблицю:

Типи уроків польської мови	
Тип традиційного уроку мови	Структура уроку

2. Написати конспект уроку вивчення нового матеріалу з польської мови (за самостійно обраною темою).

3. Визначте суть технологічного підходу до навчання польської мови.

4. З'ясуйте тлумачення понять «загальнопедагогічні технології», «предметнометодичні технології», «внутрішньопредметні технології».

5. Прослідкуйте зв'язок між педагогічними технологіями, розгляньте їхні різні класифікації.

6. Подумайте, у чому полягає особистісно орієнтована технологія на уроках польської мови.

7. Які перспективи застосування технології проєктного навчання на уроках польської мови?

8. Зробіть усний аналіз відвіданого (чи описаного) уроку польської мови щодо технологічного підходу до навчання.

9. Підготуйте фрагмент уроку польської мови для учнів 8 класу, побудований з урахуванням технологічного підходу до навчання (тему уроку виберіть самостійно).

10. Проаналізуйте матеріал статті І. В. Алексєєнко «Типологія уроків іноземної мови у старшій школі та її реалізація у змісті підручників», вміщену в «Збірнику наукових праць «Проблеми сучасного підручника»», випуск 13.

«У сучасній методиці навчання іноземних мов уроки поділяють на два основних типи.

Перший тип – уроки, що спрямовані на ознайомлення з новим мовним матеріалом, формування та тренування мовленнєвих навичок його використання.

Другий тип – це уроки, що спрямовані на розвиток мовленнєвих умінь, де переважає практика в мовленнєвій діяльності.

В межах першого типу уроків можна, наприклад, виділити такі види уроків: уроки ознайомлення з новими лексичними одиницями та

формування лексичних навичок усного мовлення і читання; уроки ознайомлення з новими граматичними структурами та формування рецептивних граматичних навичок тощо.

Що стосується уроків другого типу, це можуть бути уроки розвитку умінь аудіювання та говоріння, усного мовлення та читання, говоріння та письма тощо.

У методиках визначають такий тип уроку іноземної мови, як комбінований. Варто зазначити, що всі уроки іноземної мови у сучасній старшій школі є комбінованими. Це передбачено основною метою навчання іноземних мов – формуванням іншомовної комунікативної компетентності, що має відбуватися через гармонійний взаємозалежний розвиток усіх видів мовленнєвої діяльності (аудіювання, читання, письма, говоріння)».

Чому автор не рекомендує окремо виділяти комбінований урок з іноземної мови у старших класах? Які типи уроків з польської мови є домінантними? Чому?

«Різні поєднання основних структурних елементів (етапів) такого уроку характеризують різні його типи. Одні уроки включають всі етапи, інші – тільки деякі. Традиційно у методиці навчання іноземних мов називаються такі етапи уроку: організаційний момент, мовленнєва зарядка, подача нового матеріалу, тренування у мовленні, практика у мовленні, систематизація вивченого, контроль, повідомлення домашнього завдання, підсумки уроку. Ми погоджуємося з такою позицією, якщо це стосується основної школи, де майже на кожному уроці відбувається формування мовних навичок, і мовний матеріал потребує постійної систематизації та контролю рівня засвоєння. Урок іноземної мови у старшій школі, на якому, в основному, здійснюється формування, розвиток та вдосконалення умінь і навичок іншомовного спілкування, з нашої точки зору, потребує незначного коригування у визначенні етапів. Організаційну структуру уроку, як нам видається, доцільно було б диференціювати за такими компонентами:

цільовий, процесуальний і рефлексивний. Це базові категорії, які передбачають визначення мети і завдань уроку, їх успішну реалізацію у процесі діяльності. Вилучення будь-якого з цих компонентів робить урок неповноцінним, оскільки кожен із них має свої етапи. Їх мета, завдання і зміст визначають цілісне змістове наповнення як компонентів, так, відповідно, і всього уроку.

Цільовий компонент – організаційний момент, мотивація, цілепокладання, мовленнєва зарядка.

Процесуальний компонент – презентація нового матеріалу (формування умінь і навичок іншомовної комунікативної компетентності), активізація нового матеріалу (удосконалення умінь і навичок іншомовної комунікативної компетентності), тренування (використання набутих умінь і навичок іншомовної комунікативної компетентності в практиці), повторення, узагальнення і систематизація набутих знань, умінь і навичок іншомовної комунікативної компетентності.

Рефлексивний компонент – рефлексія, оцінювання, аналіз, домашнє завдання».

Чому автор не виділяє окремим компонентом уроку у старшій школі контроль?

11. На основі прочитаного прокоментуйте запропоновану типологію уроків іноземної мови для старших класів:

Тип уроку: урок формування умінь і навичок іншомовної комунікативної компетентності; урок практичного використання умінь і навичок іншомовної комунікативної компетентності; урок повторення і систематизації знань та удосконалення умінь і навичок іншомовної комунікативної компетентності; урок контролю рівня сформованості умінь і навичок іншомовної комунікативної компетентності.

Вид уроку: комбінований урок, стандартний урок, нестандартний урок, інтегрований урок, інтерактивний урок, інноваційний урок,

проблемно-пошуковий урок, урок комунікативно-діяльнісного спрямування, компетентнісно спрямований урок, особистісно зорієнтований урок, урок профільного спрямування.

Помістіть у вигляді таблиці. Прокоментуйте, у чому відмінність кожного типу і виду уроків.

Запитання для самоконтролю

1. Як розуміти поняття: «технологічний підхід до навчання польської мови», «технологія навчання», «стратегія навчання», «загальнопедагогічні технології», «лінгвометодичні технології», «внутрішньопредметні технології»?

2. У чому відмінність між поняттями «педагогічні технології» і «технології навчання»?

3. Які особливості понять «методика навчання польської мови», «метод навчання польської мови» і «технологія навчання польської мови»?

4. Чи пов'язані між собою технології проблемного, контекстового та ситуаційного навчання польської мови?

5. Які особливості змісту і структури модульних уроків польської мови (з погляду технології модульного навчання)?

6. Як визначити ефективність технології навчання польської мови?

7. Чи відрізняється типологія уроків польської мови у початковій, середній і старшій ланках освіти?

8. Поясніть, у чому відмінність проведення уроку формування умінь і навичок іншомовної комунікативної компетентності та уроку практичного використання умінь і навичок іншомовної комунікативної компетентності.

9. Чому для уроків польської мови у молодшій школі часто використовують ігри? Поміркуйте, чи відображається це в типології уроків.

10. На основі прочитаного подумайте, яким чином краще будувати уроки польської мови у середній ланці освіти (5-9 класи). Які типи уроків, на Вашу думку, є основними?

Модуль 3. Типи уроків польської мови

Тема 2. Основні вимоги до уроків мови

Мета: сформувати уявлення про особливості уроку польської мови, його структуру, простежити міжпредметні зв'язки, опрацювати основні вимоги до уроку.

Теоретичний блок

1.Вимоги до уроку польської мови щодо формування лінгвістичного кругозору учнів.

2.Розвиток культури спілкування та національне виховання учнів на уроках польської мови.

3.Основні вимоги, пов'язані з формуванням мовних та мовленнєвих умінь та навичок.

4.Технологічний підхід до сучасного мовного уроку (оптимальна побудова, активні та інтерактивні моделі навчання, вивчення матеріалу блоками та ін.).

Практичний блок

1.Ознайомтесь з основними положеннями технологічного підходу до сучасного уроку мови.

2.Проведіть аналіз уроку польської мови (відеоуроку або відвіданого у школі) за такою схемою:

- 1) Мета уроку.
- 2) Тема уроку.
- 3) Місце уроку серед інших уроків.
- 4) Тип уроку.
- 5) Відступ від плану.
- 6) Зміст матеріалу з наукового погляду.
- 7) Перевантаження на уроці.
- 8) Розвиток мовлення і мислення учнів.

- 9) Характер текстів.
- 10) Види, різні варіанти вправ.
- 11) Принцип наочності.
- 12) Використання підручника.
- 13) Методика пояснення нового і повторення вивченого матеріалу.
- 14) Зв'язок між матеріалом цього й попереднього уроків.
- 15) Способи та форми опитування знань.
- 16) Характер домашнього завдання.
- 17) Ступінь активності та самостійності учнів на уроці.
- 18) Поведінка вчителя.
- 19) Підсумки уроку: якість, міцність та усвідомлення засвоєння знань, досягнення основної мети уроку.

3. Назвіть основні організаційні, дидактичні, психологічні та санітарно-гігієнічні чинники, що впливають на ефективність уроку польської мови.

4. Прокоментуйте цитату із статті В.Редька, М.Шопулко «Урок іноземної мови в умовах компетентісно орієнтованого навчання», вміщену в журналі «Іноземні мови в школах України», №4-6, 2022. С.11-15. Чому недоцільно використовувати матеріал, що виходить за межі прогнозованих завдань?

«Для вчителя урок – це своєрідне освітнє середовище, у межах якого в роботі з учнями він повинен досягти визначеної ним мети і виконати комплекс завдань, передбачених навчальним планом. Урок можна вважати методично якісно спланованим, якщо всі його компоненти (види навчальної діяльності учнів) умотивовані, взаємопов'язані, вибудовані відповідно до принципу наступності, доступні для виконання учнями певної вікової категорії, забезпечують реалізацію певного комунікативного завдання, на яке логічно спрямовані долучені для цього мовний і тематичний

інформаційний матеріал, а також засоби, що забезпечують оволодіння ним (вправи, завдання, додаткові дидактичні матеріали тощо).

Під час планування змісту уроку вчителів доцільно добирати види навчальної діяльності, які сприяють формуванню в учнів механізмів комунікації в різних видах мовленнєвої діяльності. А це означає, що урок має бути комунікативно спрямованим, де комплексно вирішуються питання формування вмінь і навичок в усному (говоріння, аудіювання) та писемному (читання, письмо) мовленні. При цьому важливо, щоб учитель дотримувався принципу збалансованого використання впродовж уроку відповідно до поставлених мети і завдань видів діяльності, що забезпечують формування вмінь і навичок у чотирьох видах мовленнєвої діяльності.

Урок іноземної мови – це своєрідна цілісна підсистема процесу навчання іншомовного спілкування. Вона характеризується доступністю видів навчальної діяльності для учнів певного класу, їх взаємозалежністю, послідовністю виконання, певною результативністю. Учитель повинен забезпечити, щоб усі види діяльності, які передбачені змістом уроку, сприяли досягненню визначеної мети, а тому на ньому методично недоцільно використовувати навчальні матеріали, що виходять за межі спрогнозованих завдань».

5. Напишіть пам'ятку «Основні вимоги до сучасного уроку польської мови». Підготуйтеся до представлення її в аудиторії.

Запитання для самоконтролю

1. Що означають поняття: «психологічні вимоги до уроку», «санітарно-гігієнічні вимоги до уроку», «організаційні вимоги до уроку мови», «дидактичні вимоги до уроку мови», «технологічний підхід»?

2. У чому полягає технологічний підхід до сучасного уроку польської мови?

3. Які вимоги пов'язані з формуванням мовних та мовленнєвих умінь та навичок на сучасному уроці польської мови?

4.Яким чином відбувається національне виховання учнів на уроках польської мови?

5.Як формується культура спілкування на уроках польської мови?

6.У чому суть вивчення мовного матеріалу укрупненими частинами (блоками)?

7. Як відбувається формування лінгвістичного кругозору учнів на уроках польської мови?

8.Чи впливає іншомовне спілкування на загальний розвиток учнів? Від чого залежить ефективність іншомовного спілкування?

Модуль 3. Типи уроків польської мови

Тема 3. Технологія уроку мови

Мета: сформувати уявлення про технологію уроку польської мови, його структуру, проаналізувати види сучасних технологій навчання мови, простежити міжпредметні зв'язки, опрацювати основні вимоги до уроку польської мови на основі технологічного підходу.

Теоретичний блок

- 1.Поняття про технологію уроку польської мови.
- 2.Види технологій та їх класифікації.
- 3.Особистісно орієнтовані технології навчання мови.
- 4.Інтерактивні технології навчання польської мови.
- 5.Інші види технологій навчання мови.

Практичний блок

1.Ознайомтесь з поняттям «технологія навчання іноземної мови», «види технологій», використовуючи науково-методичну літературу.

2.Складіть таблицю «Види технологій навчання польської мови» (технологія навчання / опис технології), використовуючи матеріал, поданий у підручнику «Сучасні технології навчання іноземних мов і культур у загальноосвітніх і вищих навчальних закладах»:

«Технології навчання **особистісно орієнтовані** – науково обґрунтовані послідовності дії вчителя/викладача та учня/студента, які відповідають основним положенням особистісно діяльнісного підходу, згідно якого учень/студент є активним, творчим суб'єктом освітньої діяльності.

Технології навчання **розвивальні** – науково обґрунтовані послідовності дії вчителя/викладача та учня/студента, які передбачають самостійний пошук знань, творчу діяльність останніх, що спираються на механізми здогадки, переносу знань і вмінь у нову навчальну ситуацію.

Технології навчання **інтерактивні** – науково обґрунтовані послідовності дії вчителя/викладача та учня/студента, які передбачають колективну взаємодоповнюючу взаємодію всіх учасників навчально-виховного процесу при індивідуальній відповідальності кожного за результат виконання завдання.

Технології **співпраці** у навчанні ІМіК (іноземних мов і культур) – технології навчання, в основі яких лежить взаємодія учнів/студентів у колективі або групі (взаємне навчання), у процесі якої останні беруть на себе не лише індивідуальну, а й колективну відповідальність за виконання навчальних завдань, допомагають один одному і несуть колективну відповідальність за успіхи кожного учня/студента в оволодінні ІКК (інформаційно-комунікативними компетентностями).

Технології **ігрові (комунікативно-ігрові)** формування ІКК – технології навчання, в основі яких лежить використання іншомовних ігор різних видів, включаючи драматизацію як різновид рольової гри, що сприяє створенню психологічної готовності учнів/студентів до іншомовного спілкування, стимулюванню їхньої пізнавальної діяльності, в процесі якої розвиваються творчі і мовленнєві здібності.

Технології **обговорення дискусійних питань** у навчанні ІМіК – технології навчання, в основі яких лежить організація обговорення (у парах,

малих групах тощо) іноземною мовою, що вивчається, дискусійних тем і питань з метою порівняння різних думок і поглядів для досягнення спільного рішення щодо шляхів розв'язання сформульованих проблем.

Технології **проблемного навчання** ІМіК – технології навчання, в основі яких лежить створення на уроці/занятті під керівництвом учителя/викладача проблемних ситуацій та організація активної самостійної мовленнєвої діяльності учнів по їх вирішенню, в результаті чого відбувається творче оволодіння ІКК і розвиваються мисленнєві здібності останніх.

Технології **інтенсивного навчання** ІМіК – технології навчання, в основі яких лежить активізація психологічних резервів особистості учня/студента і використання сугестивних засобів впливу у процесі формування ІКК.

Технології **проектного навчання** ІМіК – технології навчання, в основі яких лежить розв'язання учнями проблемних, дослідницьких, пошукових завдань, орієнтованих на реальний практичний результат, що є значущим для кожного учня, який брав участь у розробці іншомовного проекту певного типу».

3. Побудуйте урок польської мови для 5 класу (тему виберіть на основі програми і підручника) з використанням комунікативно-ігрових технологій. Продумайте тему та мету такого уроку.

4. Прокоментуйте матеріал, поданий у підручнику «Сучасні технології навчання іноземних мов і культур у загальноосвітніх і вищих навчальних закладах». Які шляхи використання портфоліо у вивченні польської мови для учнів 10 класу?

«Застосування учнем/студентом в освітньому процесі різних видів портфоліо (оціночного, рефлексивного, демонстраційного, комплексного) має свою специфіку. Ознайомлення з проведеними дослідженнями дозволяє констатувати, що оціночне портфоліо містить матеріали для оцінювання

навчальних і навчально-наукових/наукових досягнень того, хто навчається; готовності до вибору професії або професійної діяльності. Демонстраційне портфоліо зазвичай містить зібрання особистих досягнень учня/студента, яке показує реальний рівень його підготовки та активності в різних навчальних і позанавчальних видах діяльності у навчальному закладі та за його межами. Рефлексивне портфоліо охоплює матеріали, які дозволяють учню/студенту аналізувати свої навчальні, навчально-наукові та наукові досягнення; готовність до наступної навчальної/професійної діяльності. Комплексне портфоліо містить окремі розділи вищеназваних видів портфоліо».

Запитання для самоконтролю

1.Що означають поняття «технології навчання мови», «технології інтенсивного навчання мови», «інтерактивні технології», «технології проблемного навчання», «особистісно орієнтовані технології», «розвивальні технології»?

2.У чому полягає зв'язок і відмінність між технологіями співпраці та інтерактивними технологіями у навчанні польської мови?

3.Які вимоги, пов'язані з формуванням мовних та мовленнєвих умінь та навичок на сучасному уроці польської мови, висувуються до навчання, побудованого за допомогою технологічного підходу?

4.Що таке учнівське портфоліо? Як його можна застосувати у навчанні польської мови?

5.Що таке технології інтенсивного навчання?

6.У чому полягає суть проєктного навчання?

7.Які види проєктів для навчання польської мови Ви знаєте?

8.Чи доцільно застосовувати комунікативно-ігрові технології у старшій школі у процесі навчання польської мови?

Модуль 3. Типи уроків польської мови

Тема 4. Традиційні уроки мови

Мета: сформувати уявлення про типи уроків польської мови, простежити у них міжпредметні зв'язки, аналізувати та проєктувати уроки, спираючись на основні положення чинної шкільної програми з польської мови та інших документів.

Теоретичний блок

1. Класифікації уроків польської мови.
2. Структура різних типів уроків.
3. Роль структури уроку у формуванні поставленої мети та завдань.
4. Урок вивчення нового матеріалу як основний тип мовної освіти.
5. Взаємозалежність між плануванням різних типів уроків польської мови та досягненням навчально-методичних завдань.

Практичний блок

1. Прокоментуйте цитату із статті Т. С. Токаревої «Особливості уроку іноземної мови». Чи важливо наперед планувати зміст підсумкового уроку?

«Уроки різних типів, об'єднані певною метою, можуть утворити систему або тематичну серію. У межах серії уроків цілі варіюються за кількісними і якісними показниками: досягнення більш високого рівня оволодіння мовними вміннями, збільшення запасу іншомовних засобів за темою, яка опрацьовується та ін. Особлива роль у системі належить підсумковому урокові, на якому демонструються досягнуті успіхи учнів. Такий урок характеризується найбільшою інформативністю, пізнавальною цінністю та емоційною насиченістю. При постановці цілей окремого уроку всередині системи вчитель орієнтується, як правило, саме на цей підсумковий урок. Мета усієї системи виступає як щось більш загальне, стосовно цілей і задач окремих уроків».

2. Складіть проєкт уроку польської мови для 7 класу. Продумайте тип та структуру уроку (тему оберіть за програмою самостійно).

3. Ознайомтесь із цитатою із статті «Особливості уроку іноземної мови». Поміркуйте, чи доцільно виділяти таку кількість видів уроків іноземної мови та саме таку структуру.

«На увагу заслуговують також основні аспекти класифікації уроків іноземної мови, розроблених В. А. Бухбіндером, а саме: 1) З урахуванням комунікативної спрямованості процесу навчання доцільно розрізняти два типи уроків іноземної мови: чисто мовні уроки та комбіновані мовні уроки. В результаті дидактико-методичного моделювання було виокремлено 28 видів уроку (по 14 видів чисто мовних уроків та комбінованих мовних уроків). 2) Чисто мовні уроки цілком присвячуються мовному тренуванню в практиці і складають основу системи уроків. 3) Комбіновані мовні уроки містять, крім вправ мовного характеру, також фрагменти введення, пояснення і закріплення мовного матеріалу.

4) Обидва типи уроків поділяються на види в залежності від своєї спрямованості: чисто мовні уроки – на розвиток того чи іншого виду мовної діяльності, комбіновані мовні уроки – на оволодіння тим чи іншим матеріалом. 5) При плануванні, організації, проведенні уроку важливо, перш за все, визначити його мету, послідовність і зміст етапів. 6) Серед етапів уроку існують постійні та змінні: а) постійні етапи: початок уроку, що сприяє психологічному налаштуванню на сприйняття іншомовного матеріалу; мовна частина, що відводиться для іншомовного тренування і практики, що складає основу кожного уроку; кінець уроку, що присвячується підведенню підсумків і поясненню домашнього завдання; б) змінні етапи: фрагменти введення; пояснення; закріплення мовного матеріалу. 7) Кожному видові уроку відповідає своя узагальнена дидактико-методична модель. При моделюванні уроку важливо враховувати: мовленнєву домінанту (усне мовлення, читання, письмо);

мовну домінанту (фонетика, лексика, граматика, орфографія, каліграфія, правила читання); дидактичну домінанту (введення, пояснення, закріплення, мовне тренування і практика); методичну домінанту (метод, методичний прийом); структурну домінанту (склад та послідовність етапів)».

4. Складіть проєкт уроку польської мови для 6 класу, використовуючи модель SAMR/ засоби інформаційно-цифрових технологій.

5. Побудуйте розповідь про особливості сучасного уроку польської мови в умовах дистанційного і змішаного навчання.

6. Напишіть реферат про те, як відбувається персоналізація мовної освіти з використанням штучного інтелекту.

7. Підготуйте анотований список статей, присвячених EdTech (education technology), сформулюйте своє бачення цього питання щодо мовної освіти.

Запитання для самоконтролю

1. Як використовуються інформаційно-цифрові технології у шкільному курсі польської мови для персоналізації мовної освіти? Чи впливає це на структуру уроку?

2. Як впливає структура уроку на поставлені мету та завдання?

3. У чому основна відмінність у структурі різних уроків іноземної мови? Які частини уроку залишаються незмінними для всіх типів уроків?

4. Що означають такі поняття: «змішане навчання», «дистанційне навчання», «EdTech», «індивідуальна освітня траєкторія», «персоналізація мовної освіти», «електронна лінгводидактика», «електронний освітній ресурс», «освітні онлайн-платформи для навчання учнів польської мови», «освітні платформи для вчителів», «інтерактивні електронні додатки до

підручників», «гугл-застосунки», «Zoom», «Mentimeter», «Kahoot», «Chat GPT»)?

5. Як пояснити суть моделі SAMR (Substitution, Augmentation, Modification, Redefinition), яка лежить в основі багатьох EdTech?

Модуль 3. Типи уроків польської мови

Тема 5. Уроки розвитку мовлення

Мета: сформувати уявлення про уроки розвитку мовлення в методиці навчання польської мови, їх зв'язок з іншими типами уроків, простежити міжпредметні зв'язки, вивчити основні особливості уроків розвитку мовлення та визначити їхню роль в опануванні польською мовою.

Теоретичний блок

1. Основні напрями і зміст роботи з розвитку мовлення учнів 5-9 класів та шляхи її реалізації в умовах НУШ.
2. Принципи методики розвитку мовлення, значення кожного з них.
3. Види мовленнєвої діяльності (рецептивні, продуктивні).
4. Етапи розвитку основних видів мовленнєвої діяльності учнів.
5. Зв'язок розвитку мовлення і мислення учнів.

Практичний блок

1. Складіть поради для майбутніх учителів-словесників щодо організації навчальної роботи учнів «Безпечне користування інтернетом».

2. Продумайте складання інструкції для учнів початкових класів «Як у мережі інтернету розшукати потрібну інформацію» (складіть її польською мовою).

3. Підготуйте комп'ютерну презентацію до теми «Особливості вивчення мовленнєвих жанрів у 5-9 класах».

4. Складіть проєкт уроку: написання польською мовою електронного листа різним адресатам (родичам, друзям, знайомим тощо). Підготуйтеся показати фрагмент уроку в аудиторії.

5.Розробіть цифровий ресурс для вивчення слів у польській мові. Напишіть до розробки лінгвометодичний коментар.

6.Проведіть гугл-анкетування з питання, які онлайн-курси для розвитку мовлення вибирають майбутні вчителі польської мови. Поділіться результатами дослідження в аудиторії.

7.Прокоментуйте цитату із статті Тетяни Варянюк «Етапи навчання діалогічному мовленню». Які вправи для розвитку діалогічного мовлення можна запропонувати учням?

«Діалогічні мовленнєві вправи спрямовані на складання цільових діалогів у різних ситуаціях, які включають взаємопов'язані дії в умовах, які постійно ускладнюються. У той же час побудова цих діалогів і самі діалоги є відображенням кінцевого результату розвитку вмінь діалогічного мовлення для даного циклу, який може бути досягнений лише поступово. У зв'язку з вище зазначеним можна запропонувати наступні схеми діалогічних вправ з урахуванням зростаючого ступеню самостійності і зменшення попередньої підготовленості до діалогу:

1. опора на діалогічний текст підручника;
2. опора на діалог-зразок між студентом і викладачем;
3. непередбачена бесіда у групі з опорою на спеціально підготовлені висловлювання;
4. непередбачена бесіда у групі, яка пов'язана з вирішенням проблеми по темі, яка вивчається;
5. непередбачена бесіда з теми, яка вивчається із залученням лексики раніше вивчених тем».

8.Розкажіть, яким чином на уроці польської мови відбувається розвиток мовлення учнів. Використайте цитату з модельної навчальної програми «Польська мова. 5-9 класи (початок вивчення з 1 класу) для закладів загальної середньої освіти».

«Діяльнісна змістова складова реалізовується під час виконання сукупності певного виду дій конкретним учнем, визначає мовленнєву діяльність, соціально-комунікативну поведінку, допомагає виконати навчальні завдання і розв'язати життєві проблеми. Вона передбачає розвиток загальнонавчальних компетенцій засобами предмета: застосовувати набуті знання, об'єктивно оцінювати свої та чужі досягнення, виправляти власні помилки, усувати недоліки в самостійній роботі на уроці та вдома; вдосконалювати навички читання, слухання, говоріння й письма».

9. Проаналізуйте роботу з розвитку мовлення у процесі навчання польської мови, починаючи з 5 по 11 клас. Які наскрізні вміння та навички слід сформувати в учнів?

10. Доведіть, що робота з розвитку мовлення належить до основних напрямків у процесі вивчення польської мови.

Запитання для самоконтролю

1. Що означають такі поняття: «урок розвитку мовлення», «мовленнєві вміння та навички», «види мовленнєвої діяльності», «мовленнєві жанри», «есе», «учнівський твір», «переказ», «сторителінг»?

2. У чому різниця між поняттями «робота з текстом» і «текстова діяльність»?

3. На розвиток яких умінь та навичок орієнтує мовленнєва змістова лінія шкільного курсу польської мови?

4. Які мовленнєві жанри з польської мови передбачено вивчити в 5-6 і 7-9 класах (за модельними навчальними програмами)?

5. Над розвитком яких видів мовленнєвої діяльності потрібно працювати на уроках польської мови?

6. Які мовленнєві вміння та навички потрібно сформувати в учнів?

7. На які принципи мовленнєвого розвитку учнів слід спиратися вчителю-словеснику?

8. Які методи доцільно використати для мовленнєвого розвитку учнів?

9. Які засоби варто використати для мовленнєвого розвитку учнів?

10. На які типи помилок варто звернути увагу вчителю в процесі розвитку мовлення учнів?

Модуль 3. Типи уроків польської мови

Тема 6. Нетрадиційні типи уроків мови

Мета: сформувати уявлення про нетрадиційні типи уроків польської мови, їх види та особливості, зв'язок з іншими типами уроків, простежити міжпредметні зв'язки, аналізувати та проєктувати нетрадиційні уроки та визначити їхню роль в опануванні польською мовою.

Теоретичний блок

1. Нетрадиційні уроки мови як активізувальна форма організації навчального процесу.

2. Види нетрадиційних уроків.

3. Основні положення теорій мотивації А. Маслоу та Д. Пінка, застосування їх у контексті мовної освіти.

4. Мотивація до творчої роботи (за М. Чикзентміхайлем).

5. Створення сучасного освітнього середовища для мотивації навчання учнів на уроках польської мови.

Практичний блок

1. Складіть таблицю «Нетрадиційні уроки польської мови» за алгоритмом: вид уроку/приблизна структура.

2. Підготуйте рекомендації для створення Telegram-каналу з вивчення польської мови (створення назви каналу, аватару, притягувального ліду, захопливого короткого відеоролика (Reels), чат-бота, цікавого контенту, опитування, відео, аудіо).

3.Розробіть фрагмент уроку польської мови, у якому буде 5-10 цікавих завдань.

4.Розробіть фрагмент нетрадиційного уроку польської мови для 7 класу, зверніть увагу на способи забезпечення мотивації учнів до навчання (тему виберіть за програмою).

5.Підготуйте рекомендації для молодого вчителя-словесника мотиваційного характеру про дії в практичних ситуаціях навчання польської мови учнів НУШ (використайте опору на нетрадиційне навчання).

6.Розробіть вебквест з QR-кодами для вивчення матеріалу польської мови.

7.Розробіть 2 електронні вправи для навчання польської мови, використовуючи LearningApps.

8.Прокоментуйте думку статті В. Литвиненка «Нетрадиційний урок іноземної мови». Чи погоджуєтесь Ви з нею?

«Нестандартні уроки більше подобаються учням, ніж буденні навчальні заняття. У них незвичайні задум, організація, методика проведення. Тому багато педагогів бачать у них прогрес педагогічної думки, правильний крок у напрямку демократизації школи. З іншого боку - перетворювати нестандартні уроки в головну форму роботи, вводити їх у систему недоцільно через відсутність серйозної пізнавальної праці, невисокої результативності, великої втрати часу. Творчі педагоги постійно вдосконалюють методику проведення класичного уроку, в результаті чого в навчальний процес впроваджуються нестандартні уроки».

9.Прокоментуйте уривок із статті В. С. Сазонової, І. М. Анатайчук «Застосування нетрадиційних форм проведення уроку з англійської мови для розвитку комунікативних навичок у студентів немовних спеціальностей». Чи погоджуєтесь Ви з цією думкою стосовно уроку польської мови?

«Нетрадиційні форми уроку англійської мови реалізуються, як правило, після вивчення будь-якої теми або кількох тем, виконуючи функції навчального контролю. Такі уроки проходять у незвичайній, нетрадиційній атмосфері. Така зміна звичної ситуації доцільна, оскільки вона створює атмосферу свята під час підведення підсумків виконаної роботи, знімає психічний бар'єр, котрий виникає у традиційних умовах через острах зробити помилку. Нетрадиційні форми уроку іноземної мови здійснюються за обов'язкової участі всіх студентів групи, а також реалізуються з неодмінним використанням засобів слухової й зорової наочності. На таких уроках удається досягти найрізноманітніших цілей методичного, педагогічного і психологічного характеру, які можна підсумувати так:

- здійснюється контроль знань, навичок і вмінь студентів із певної теми; – забезпечується ділова, робоча атмосфера, серйозне ставлення студентів до уроку;

- передбачається мінімальне втручання викладача.

Методично високоефективно реалізуються такі нетрадиційні форми навчання, розвитку та виховання студентів: урок-спектакль, урок-свято, відеоурок, урок-екскурсія, урок-інтерв'ю та інші форми занять».

Продовжіть перелік форм нетрадиційних уроків польської мови. Розкажіть про їх структуру.

Запитання для самоконтролю

1. Як розуміти поняття: «нетрадиційний підхід до навчання польської мови», «нетрадиційні форми уроків», «вебквест у навчанні», «електронна вправа», «мотивація у навчанні», «активізація навчальної діяльності»?

2. У чому суть поняття «сучасне освітнє середовище»?

3. Які особливості понять «внутрішня мотивація до навчання» і «зовнішня мотивація до навчання»?

4. Які види нетрадиційних уроків польської мови Ви знаєте? Яка їх структура?

5. Як створити й підтримувати Telegram-канал для навчання польської мови учнів?

6. Як можна зацікавити учнів навчанням польської мови через соціальні мережі, на прикладі Instagram-сторінки?

Рекомендовані джерела та література

1.Алексеев І. В. Типологія уроків іноземної мови у старшій школі та її реалізація у змісті підручників. *Збірник наукових праць «Проблеми сучасного підручника»*, випуск 13.

2.Бігич О. Б. Особистісно-діяльнісний розвиток молодшого школяра на уроці іноземної мови: *моногр. Київ. нац. лінг. ун-т*. Київ: Вид. центр КНЛУ, 2010. 138 с.

3.Варянюк Тетяна. Етапи навчання діалогічному мовленню. Режим доступу: https://kamts1.kpi.ua/sites/default/files/files/varianko_etapy.pdf

3.Дидактичні та методичні засади компетентісно орієнтованого навчання іноземних мов у початковій школі (автори Редько В.Г., ПолонськаТ.К., Пасічник О.С., Горошкін І.О.) Київ: КОНВІ ПРІНТ, 2020. 288 с.

4.Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / наук. ред. укр. вид. докт. пед. наук, проф. С.Ю.Ніколаєва. Київ: Ленвіт, 2003. 273 с.

5.Компетентісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: *Бібліотека з освітньої політики* / під заг. ред. О.В.Овчарук. Київ: «К.І.С.», 2004. 112 с.

6.Концепція компетентісно орієнтованого навчання іноземних мов учнів початкової школи (автори В. Г. Редько, Т. К. Полонська, О.С.Пасічник, Н. П. Басай).

7.Литвиненко Віктор. Нетрадиційний урок іноземної мови. Режим доступу: <https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/123456789/12350/1/>

8.Лінгводидактичні засади навчання іноземної мови учнів старших класів загальноосвітніх навчальних закладів» (автори Редько В. Г., Полонська Т. К., Басай Н. П.). *Навч.-мет. посібник*. К.: Педагогічна думка, 2013. 360 с.

9.Лінгводидактичні засади навчання іноземних мов у закладах вищої педагогічної та загальної середньої освіти: *моногр.* / відп. за вип. М.М.Сідун, Т. К. Полонська. Мукачево: МДУ, 2018. С. 127-341.

10.Люлько М. Інноваційні інтерактивні технології в процесі вивчення іноземних мов. *International Science Journal of Education and Linguistics* 2024; 3(6). С. 42-51.

11.Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика: *підручник для студентів класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів* / О. Б. Бігич, Н. Ф. Бориско, Г. Е. Борецька та ін.; за заг. ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ: Ленвіт, 2013. 590 с.

12. Методика викладання польської мови. Єжи Ковалевський, Алла Кравчук. *Підручник для вищих навч. закладів*. Київ, 2017.

13. Модельна навчальна програма «Польська мова. 5-9 класи (початок вивчення з 1 класу)» для закладів загальної середньої освіти» (авт. Войцева О.А., Бучацька Т.Г.). 2021.

14.Польська мова. Програма. 5 клас. Для загальноосвітніх шкіл з українською мовою навчання (укладачі Мацькович М.Р., Бугера Л.Д., Прцішляк Л.А.). 2013.

15.Польська мова (рівень стандарту). Програма для 10-11 класів для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням українською мовою.

16.Польська мова. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням українською мовою. 5-9 класи (автори: О. А. Войцева, Т. Г. Бучацька, 2017.

17. Польська мова. 1 клас (автори Войцева О.А., Бучацька Т.Г.). 2023.
18. Польська мова. 2 клас (автор Тетяна Бабина). К.: Перун, 2019.
19. Польська мова. 3 клас (автор Тетяна Бабина). К.: Перун, 2020.
20. Польська мова. 4 клас (автор Тетяна Бабина). К.: Перун, 2021.
21. Польська мова (1-й рік навчання, друга іноземна) підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти, автори Мацькович М. Р., Ружа Цесельська-Мусамег, Каміла Квятковська. 2022.
22. Польська мова. 6 клас. (2-й рік навчання, друга іноземна мова) підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти, автори Квятковська К., Румінська М., Мацькович М. Р. 2023.
23. Польська мова. 7 клас. 3-й рік навчання (автори Цесельська-Мусамег Ружа, Квятковська Каміла, Пшеходзька Гражина, Рочняк Агнешка, Зелінська Марія). 2024.
24. Польська мова. 8 клас. (автори Войцева О.А., Бучацька Т.Г.). 2025.
25. Польська мова. 8 клас. 4-й рік навчання. (автори Мацькович М., Квятковська К., Румінська М.). Чернівці: МПП «Букрек». 2025.
26. Польська мова. 9 клас. 5-й рік навчання (автори Біленька-Свистович Леся, Ковалевський Єжи, Ярмолюк Микола). Чернівці: МПП «Букрек». 2017.
27. Польська мова. 10 клас. 6-й рік навчання (автори Біленька-Свистович Леся, Ковалевський Єжи, Ярмолюк Микола). Чернівці: МПП «Букрек». 2018.
28. Польська мова. Підручник для 11 класу (11-й рік навчання, рівень стандарту) закладів загальної середньої освіти авторів Войцева Олена, Бучацька Тетяна. Чернівці: МПП «Букрек». 2019.
29. Пометун О. І. Урок, що розвиває критичне мислення. 70 методів в одній книзі. Київ, 2020.

30.Редько В. Г. Компетентнісно орієнтоване навчання іноземних мов у сучасних загальноосвітніх навчальних закладах: сутність, виклики і перспективи. *Іноземні мови в школах України*. 2017. № 4. С. 37-41.

31. Редько В., Шопулко М. Урок іноземної мови в умовах компетентнісно орієнтованого навчання. *Іноземні мови в школах України*, №4-6, 2022. С.11-15.

32.Сазонова В. С., Анатайчук І. М. Застосування нетрадиційних форм проведення уроку з англійської мови для розвитку комунікативних навичок у студентів немовних спеціальностей. *Вчені записки ТНУ імені В.І.Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. Германські мови*. Том 31(70). № 2. Ч. 2. 2020. С. 225 - 231.

33.Сучасні технології навчання іноземних мов і культур у загальноосвітніх і вищих навчальних закладах: *Колективна монографія* / С.Ю. Ніколаєва, Г. Е. Борецька, Н. В. Майєр, О. М. Устименко, В. В. Черниш та інші; [за ред. С.Ю.Ніколаєвої; техн. ред. І. Ф. Соболевої]. К.: Ленвіт, 2015.

34.Токарєва Т.С. Особливості уроку іноземної мови. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. Випуск 194. С.167-172.

35.Уміти: База ресурсів за класами й предметами. URL: https://umity.in.ua/resources/?chapter=5_ukr

Модуль 4. Вивчення окремих розділів польської мови

Тема 1. Методика фонетики, графіки, орфоєпії

Мета: сформувати уявлення про предмет і завдання фонетики, графіки, орфоєпії в навчанні польської мови, зв'язок розділу з іншими розділами, простежити міжрівневі зв'язки, вивчити основний зміст розділу з польської мови на основі модельних програм і підручників.

Теоретичний блок

1. Завдання і предмет фонетики, орфоєпії та графіки.
2. Мета та особливості вивчення.
3. Методична основа (загальнодидактичні та власне методичні принципи навчання, методи та прийоми, засоби, етапи вивчення).
4. Система фонетичних вправ.
5. Основні вміння та навички, які варто сформувати у процесі опанування фонетикою, графікою, орфоєпією.

Практичний блок

1. Проаналізуйте матеріал, поданий у програмі «Польська мова. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням українською мовою. 5-9 класи». Як розподілений матеріал між класами щодо вивчення вказаних тем?

«Фонетика. Орфоєпія. Графіка (повторення і поглиблення знань)

Звуки і букви.

Введення поняття про фонетику, орфоєпію, графіку.

Звуки мови і мовлення. Голосні та приголосні, основні орфоєпічні норми їх вимови.

Неносові (a, o, e, u / ó, y, i) та носові голосні (ą, ę).

Вимова носових голосних перед щілинними приголосними, губними, зімкненими, задньоязиковими k, g, губними p, b, перед l, ł.

Дзвінки і глухі, сонорні приголосні. Тверді, м'які, пом'якшені приголосні.

Вимова середньоязикових м'яких приголосних (ż, ś, ń, dź, ć).

Позначення м'якості приголосних на письмі.

Звукове значення букв. Алфавіт (повторення).

Звукове значення букв, що позначаються за допомогою диграфів і діакритичних знаків (rz, sz, cz, ch, dz, dź, dż).

Склад. Поділ слів на склади. Складове значення голосних звуків. Наголос (динамічний, постійний на другому складі від кінця слова). Випадки відхилення від місця постійного наголосу (на 3 і 4 складі від кінця слова).

Уподібнення глухих і дзвінких приголосних у мовленні. Спрощення груп приголосних.

Випадки відхилення від місця постійного наголосу (практично).

Орфоепічні норми. Орфоепічний словник (поглиблення знань)».

2. Проаналізуйте орфоепічні вправи з підручника польської мови (1-й рік навчання) для 5 класу закладів загальної середньої освіти (автори Л.В.Біленька-Свистович, М. О. Ярмолюк). За яким принципом подається навчальний матеріал? Чи пов'язане вивчення фонетики, графіки, орфоепії з іншими розділами?

Вправа (стор. 28). Послухай вимову. Прочитай. Повтори за учителем / учителькою.

Irena, Irek, Monika, Igor, Iza. Internet, firanka, miska, wina, winda. Drugi, taki, minuta, kupi. Kraina, Ukraina, Kair, Aida, ruina.

Вправа (стор. 29). Послухай і повтори за учителем / учителькою слова зі звуком j. Прочитай самотійно.

Ja, jak, jaki, jestem, jeden, jest, jagoda, jamnik. Maj, raj, mój, kraj, graj, pracuj, kupuj. Majowy, krajowy, Kijów, kijowski, bije, pracuje, kupuje. Wajda, bajka, miejski, wiejski. Azja, akcja, sesja, Francja, stacja, misja.

Вправа (стор. 32). Прочитай самотійно. Послухай, як читає учитель / учителька. Чи правильно ти вимовляєш ці слова?

Czas, czat, czar, czapka, czajka, czajnik, tarcza, znaczek. Czemu, cztery, warkocz, paczka, teczka, wnuczka, uczta.

Czwartek, czternastka, kaczką, wieczór, kicz, mecz, miecz. Czech, Czeczenia, Czerkasy, Czernihów, Czerniowce.

3. Складіть фонетичні вправи (3) з польської мови для 6 класу, використовуючи навчальні підручники та посібники. Продумайте їх подання, на чому слід зосередити увагу учнів.

4. Запишіть відеоурок з вивчення алфавіту польської мови. Скористайтесь прикладами, розміщеними на YouTube. Розраховуйте на виклад матеріалу до 5 хвилин. Подумайте, на якому уроці з вивчення польської мови його доцільно подати.

5. Напишіть проєкт уроку на основі фонетичного та орфоепічного матеріалу (тему та клас виберіть самостійно, спираючись на модельну програму та підручники).

6. Розробіть 2 електронні вправи з фонетики та орфоєпії польської мови, використовуючи LearningApps.

Запитання для самоконтролю

1. Як розуміти поняття: «фонетика», «графіка», «орфоєпія», «алфавіт», «звук», «буква», «склад», «наголос», «класифікація звуків», «фонетична транскрипція», «фонетичний розбір», «фонетико-стилістичні вправи», «орфоєпічна норма», «орфоєпічна помилка», «орфоєпічний словник»?

2. Яка мета і завдання вивчення фонетики й орфоєпії польської мови в закладах загальної середньої освіти?

3. Які вміння та навички потрібно сформувати в учнів на етапі систематичного вивчення фонетики, графіки, орфоєпії?

4. Які методи та прийоми доцільно застосовувати на уроках вивчення фонетики, графіки, орфоєпії в 5 класі?

5. Які засоби слід використовувати в процесі навчання фонетики графіки, орфоєпії польської мови?

6. Які види орфоепічних помилок має брати до уваги вчитель у процесі їх попередження на уроках польської мови?

Модуль 4. Вивчення окремих розділів польської мови

Тема 2. Методика орфографії

Мета: сформувати уявлення про предмет і завдання опанування орфографією польської мови, зв'язок орфографії з іншими розділами, простежити міжрівневі зв'язки, вивчити основний зміст розділу з польської мови на основі модельних програм і підручників.

Теоретичний блок

1. Зміст і завдання вивчення, місце орфографії в шкільному курсі польської мови.

2. Психологічна природа орфографічної навички.

3. Лінгвометодичні умови ефективного формування орфографічних умінь та навичок.

4. Поняття про орфографічну помилку, орфографічні вправи, значення системи роботи над помилками для формування орфографічних умінь та навичок учнів.

5. Види орфографічних вправ.

6. Методика проведення різних видів диктантів (на матеріалі орфографії польської мови).

Практичний блок

1. Прочитайте цитату із статті «Види орфографічних вправ та методика їхнього проведення в початкових класах» (автор Глушак (Мацелко) С.В.). Чим відрізняється абсолютна грамотність від відносної?

«Під орфографічною грамотністю розуміють уміння правильно вживати графічні засоби (букви, дефіс, пропуск, контакт) для відтворення усного мовлення на письмі відповідно до прийнятих правил правопису. Розрізняють два види орфографічної грамотності: абсолютну і відносну.

Початкова школа має на меті сформувати в учнів лише відносну орфографічну грамотність, оскільки на уроках мови вивчається далеко не вся система орфографічних правил».

2. Складіть фрагмент уроку польської мови для 7 класу, в якому буде 3 завдання з орфографії (під час вибору теми орієнтуйтеся на шкільні підручники).

3. Проаналізуйте цитату із статті «Види орфографічних вправ та методика їхнього проведення в початкових класах». Поміркуйте, яким чином розвиток мовлення пов'язаний з формуванням орфографічних умінь та навичок.

«Методисти вважають, що добір орфографічних вправ залежить від багатьох чинників. По-перше, враховується етап роботи над орфограмою. По-друге, забезпечується принцип поступового нарощення труднощів. По-третє, має підвищуватися рівень самостійності учнів у результаті виконання орфографічних вправ. На їхній відбір також впливають мета уроку, вікові особливості дітей, рівень підготовленості класу, активність учнів. Не слід забувати й про те, що виконання орфографічних вправ має забезпечувати участь зорових, слухових, моторних сприймань, розвиток усного й писемного мовлення учнів».

4. Підготуйте реферат на тему «Граматичний і антиграматичний напрями в історії методики навчання орфографії».

5. Виберіть текст на історичну тематику польською мовою, підготуйте до нього 10 тестових завдань з орфографії. Зробіть до них методичний коментар.

6. Підготуйте текст для диктанту (7 клас). Поміркуйте, які помилки будуть типовими у диктанті. Складіть систему з 4-5 вправ для попередження відповідних помилок.

7. Складіть словниковий диктант (20 слів) для учнів 5 класу (орфограму оберіть самостійно).

8. Виготовіть наочність до пояснення орфограм у 8 класі.
9. Згрупуйте орфограми шкільного курсу польської мови і складіть до них таблицю (клас вивчення / назва орфограми).

Запитання для самоконтролю

1. Що означають такі поняття: «орфографія», «орфограма», «орфографічна норма», «орфографічна помилка», «орфографічний розбір», «орфографічні вправи», «орфографічний словник»?
2. Які орфографічні вміння та навички потрібно сформувати в учнів?
3. На які принципи спирається навчання орфографії?
4. Які методи слід використовувати у процесі навчання орфографії?
5. На які групи лінгводидакти поділяють орфографічні вправи?
6. Які засоби варто використовувати в процесі навчання орфографії?
7. Які види диктантів можна використати під час опанування польською мовою?

Модуль 4. Вивчення окремих розділів польської мови

Тема 3. Особливості вивчення польської орфоєпії

Мета: сформувати уявлення про предмет і завдання методики навчання орфоєпії польської мови, її зв'язок з іншими розділами, простежити міжпредметні зв'язки, вивчити основні положення чинної шкільної програми з польської мови та інших документів щодо формування орфоєпічних навичок.

Теоретичний блок

1. Труднощі для українців у засвоєнні орфоєпічних норм польської мови, шляхи подолання труднощів.
2. Орфоєпічні вправи у шкільній програмі з польської мови.
3. Етапи формування орфоєпічних умінь та навичок.
4. Методи та прийоми ефективної роботи з вироблення орфоєпічних навичок в оволодінні польською мовою.

Практичний блок

1. До труднощів засвоєння польської мови, зумовлених схожістю/відмінністю графічних та орфографічних систем рідної та іноземної мов методисти відносять: кількісну неадекватність між буквами та звуками у слові, тобто між графічним та звуковим образами слова; наявність діакритичних знаків; передача одного і того ж звука різними буквами і буквосполученнями та ін. Усе це впливає на формування орфоепічних навичок. Прокоментуйте це положення стосовно польської мови, спираючись на підручник «Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика». Цитата з нього:

«Усі труднощі іншомовних текстів учні мають подолати поступово: спочатку вони оволодівають ТЧ (технікою читання) вголос, засвоюють специфіку букв алфавіту і мовний матеріал, виконують велику тренувальну роботу з техніки читання, отримуючи якомога більше навантаження на зоровий аналізатор; згодом переходять до читання мовчки.

У процесі навчання ТЧ слід враховувати такі явища як мовна інтерференція та перенесення навички. Мовна інтерференція – негативний вплив навичок ТЧ рідною мовою на формування аналогічних навичок іноземною (міжмовна інтерференція) або негативне перенесення раніше набутих навичок ТЧ іноземною мовою на нові (внутрішньомовна інтерференція). Перенесення навички – позитивний вплив навичок ТЧ рідною мовою на формування аналогічних навичок іноземною мовою або позитивне перенесення вже набутих навичок ТЧ іноземною мовою».

2. Складіть 3 орфоепічні вправи для 7 класу, в методичному коментарі пов'яжіть їх з попереднім матеріалом (вибір теми самостійно).

3. Складіть таблицю «Використання методів і прийомів у формуванні орфоепічних навичок».

Орфоепічний матеріал	Методи і прийоми

4.Запишіть аудіоурок з вимови польських орфоепічних норм (неносові (а, о, е, u / ó, у, і) та носові голосні (ą, ę); вимова носових голосних перед щільними приголосними, губними, зімкненими, задньоязиковими k, g, губними p, b, перед l, ł). Тема на вибір.

5.Складіть або випишіть з підручників вправи, пов'язані з формуванням орфоепічних норм (дзвінки і глухі, сонорні приголосні; тверді, м'які, пом'якшені приголосні). У якому класі їх доречно використати?

6.Складіть проєкт уроку для 6 класу, пов'язаний з вимовою середньоязикових м'яких приголосних (ż, ś, ń, dź, ć).

7.Прокоментуйте методичні поради, вміщені у підручнику «Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика». Поміркуйте, як вони стосуються вивчення польської мови.

«Існує декілька різних підходів до навчання вимови:

Аналітичний (або артикуляторний), який передбачає окреме формування слухових і вимовних навичок у процесі дедуктивного експліцитного навчання. Етапи роботи: ознайомлення учнів з артикуляцією кожного звука і його характеристиками → робота над вимовою спочатку окремих звуків, звукосполучень, а потім слів, словосполучень і речень. Цей підхід суперечить принципам комунікативного навчання ІМіК: сформовані навички є нестійкими, тому що умови їх формування не відповідають умовам їхнього функціонування у спілкуванні. Крім того, він вимагає проведення тривалого вступного фонетичного курсу і не може, таким чином, застосовуватися у школі.

Імітативний (або акустичний) підхід базується не на усвідомленому засвоєнні особливостей артикуляції, а на сприйнятті мовлення і його імітації. Однак імітація не може служити надійним прийомом навчання

через дію фільтру рідної мови, навіть у молодших школярів, які імітують краще за дорослих. Тому дуже часто має місце помилкова імітація. Перевагою цього підходу є однак те, що фонетичні навички формуються не ізольовано, а в мовленнєвих зразках.

Аналітико-імітативний (або комбінований) підхід об'єднує переваги обох підходів і раціонально комбінує імітацію з аналізом, з доступними учням описом артикуляції та інтонування і поясненнями особливостей вимови і фонетичної підсистеми мовлення. Питома вага імітації (імпліцитного засвоєння) та аналізу (експліцитного засвоєння) варіюється і залежить від ступеня навчання: пояснювати й аналізувати необхідно в такій мірі, в якій це може бути корисним учням для розуміння особливостей фонетичного явища і полегшення його засвоєння».

Запитання для самоконтролю

1. Як розуміти поняття: «аналітико-імітативний підхід у навчанні орфоепії», «імітативний підхід», «артикуляційний підхід у вимові»?
2. Які методи та прийоми доцільно застосовувати на уроках вивчення орфоепії в 6 класі?
3. Які труднощі виникають в українських учнів у процесі вивчення орфоепії польської мови?
4. Які слід виділити етапи формування орфоепічних умінь та навичок на уроках польської мови?
5. Які орфоепічні вправи можна використати на уроках польської мови?

Модуль 4. Вивчення окремих розділів польської мови

Тема 4 . Методика будови слова та словотворення

Мета: сформувати уявлення про предмет і завдання методики вивчення будови слова і словотворення польської мови, зв'язок з іншими розділами, простежити міжпредметні зв'язки, вивчити основні положення чинної шкільної програми з польської мови та інших документів щодо аналізу будови слова і словотворення.

Теоретичний блок

1.Будова слова і словотворення у польській мові, завдання, предмет, труднощі визначення, шляхи подолання.

2.Вправи на розуміння будови слова і словотвору в шкільній програмі з польської мови.

3.Етапи формування вмінь та навичок визначати будову слів і способи їх творення.

4.Методи та прийоми ефективної роботи з вироблення навичок морфемної будови та способів творення слів у польській мові.

Практичний блок

1.Ознайомтесь з уривком з дисертації К. Л. Крутій про вивчення словотвірних понять. Подумайте, на яких прикладах польської мови можна підтвердити сказану думку. Добирайте приклади з текстів шкільних підручників.

«Організація роботи зі словотворення досить складна, уже тому, що власне механізм словотворення є складним. Доведено, що дитина спочатку має засвоїти мотивовану лексему в плані віднесення її до предмета, явища чи об'єкта довкілля, навчитись добирати афікси необхідної семантики, виділяти правила словотворення і застосовувати різні способи творення слів у різних комунікативних ситуаціях. Робота з формування умінь словотворення розпочинається із мотивованого дієслівного словотворення суфіксального способу, далі – іменникове словотворення (суфіксальне,

префіксальне, суфіксально-префіксальне та ін.), нарешті, розширення вмінь утворювати деривати з різноманітними словотвірними значеннями».

2. Проаналізуйте інше висловлювання з цієї наукової праці. Поміркуйте, яким чином пов'язаний розвиток мовлення з формуванням навичок визначення будови слова і словотвору. Наведіть приклади у польській мові.

«**Об'єктивним** чинником, який впливає на появу граматичних помилок в мовленні дитини, можна визнати складність механізму породження мовлення. До **суб'єктивних** чинників можна віднести слабе первинне орієнтування дітей в мовному матеріалі (фонема, морфема, слова), а в дітей старшого віку неоволодіння цілісним і диференційованим способом сприймання слова (фрази, дискурсу). Зовнішніми причинами, що викликають граматичні помилки в дітей на початковому етапі засвоєння граматично правильного мовлення, є такі фактори: неврахування педагогом мовленнєвого досвіду дітей під час пояснення мовного матеріалу; відсутність чітких і зрозумілих інструкцій під час формулювання завдання до вправи, гри; брак часу для прослуховування зразка; порушення процесу послідовного, поетапного формування граматичних умінь і навичок; недостатнє урахування вікових особливостей пам'яті дітей; швидкий темп мовлення дорослого; недостатня теоретична база і методичне забезпечення процесу навчання з урахуванням індивідуальних особливостей мовлення дітей».

3. Ознайомтесь з переліком принципів, наведених у дисертації К.Л.Крутій, необхідних для формування навичок визначення будови слова та словотвору. Продовжіть перелік принципів, подумайте, спираючись на які є першочерговим завданням учителя.

«**Комунікативно-діяльнісний** принцип покликаний забезпечити належне володіння мовою в процесі спілкування, тому що знання мовних законів – це лише половина успіху. Повного успіху можна досягти лише

тоді, коли ці закони стануть дійовими, увіллються в комунікативну практику дитини, коли вона буде повноцінно й невимушено користуватися лексичними скарбами та упорядкованою граматичною структурою, коли зможе вилучати зі сфери своєї комунікації суржик, діалектні нашіарування тощо.

Культурологічний принцип має сприяти формуванню патріотично настроєної особистості. У програму з навчання мови і розвитку мовлення необхідно вводити культурологічну тематику, з метою ознайомлення дітей зі специфічними характеристиками мови, що сприятиме бездоганному володінню мовою.

Проблемно-пошуковий принцип безпосередньо спрямований на саморозвиток дитини, на формування її пізнавальної та творчої активності, на можливості самопрезентації особистості».

4.Складіть систему вправ (до 10) з вивчення будови слова і словотвору польської мови у 6 класі.

5.Запишіть коротке відео з методичним поясненням до виконання складених вправ.

5.Складіть фрагмент уроку з використанням складених вправ.

7.Ознайомтесь із статтею О. А. Олексенко «Проблеми вивчення будови слова і словотвору в закладах загальної середньої освіти». Наведіть приклади з польської мови визначення твірного слова, які можна використати під час пояснення учням.

«Визначення твірного слова – одна з найскладніших проблем навчання учнів встановлювати спосіб словотворення. І тут основний акцент падає на розуміння вчителем такого поняття, як мотиваційні відношення в процесі словотвору, і, відповідно, на здатність учителя донести цю інформацію учням, навчити їх встановлювати хід словотвірного процесу. Визначаючи твірне слово, слід виходити з семантичних зв'язків між словами, з логічної мотивованості лексичного значення похідного й

твірного слів, і в жодному разі не йти за зовнішньою подібністю твірної основи до якогось слова, інакше учні замість пошуку твірного слова починають добирати спільнокореневі слова».

Запитання для самоконтролю

1. Як розуміти поняття: «будова слова», «словотворення», «способи творення слів», «похідні слова», «словотвірне гніздо»?

2. Які методи та прийоми доцільно застосовувати на уроках вивчення будови слова і словотвору в 6 класі?

3. Які труднощі виникають в українських учнів у процесі визначення способу творення слів польської мови?

4. Які слід виділити етапи формування умінь та навичок щодо будови слова і словотвору на уроках польської мови?

5. Які вправи на встановлення будови слова можна використати на уроках польської мови?

6. Чим зумовлені помилки українських учнів у визначення будови слова польських слів?

7. Чому слід уникати вчителю польської мови складних випадків словотворення?

Модуль 4. Вивчення окремих розділів польської мови

Тема 5. Методика лексики та фразеології

Мета: сформувати уявлення про предмет і завдання методики лексики та фразеології польської мови, їх зв'язок з іншими розділами, простежити міжпредметні зв'язки, вивчити основні положення чинної шкільної програми з польської мови та інших документів з питань методики навчання лексики та фразеології.

Теоретичний блок

1. Зміст, мета й завдання вивчення лексикології та фразеології польської мови в загальноосвітній школі.
2. Вимоги до знань і умінь з лексикології та фразеології для учнів 5-6 класів.
3. Власне методичні принципи навчання лексикології та фразеології польської мови, особливості їх застосування в умовах базової середньої освіти.
4. Шляхи збагачення активного словника учнів (словникова робота).
5. Поняття про лексичну помилку. Використання різних видів словників, довідників, посібників у процесі навчання лексикології та фразеології.
6. Особливості вивчення лексикології та фразеології польської мови з використанням електронних освітніх ресурсів.

Практичний блок

1. Назвіть основні методи та прийоми, пов'язані із збагаченням словникового запасу учнів. Оформіть їх у вигляді таблиці: метод (прийом) роботи / можливості застосування.

2. Проаналізуйте статтю Баланаєвої О.В, Терлецької Л.М. «Актуальні методи викладання іноземної мови в епоху глобалізації». Поміркуйте, яку роль відіграє аудіовізуальний метод у навчанні польської мови у старших класах.

«Суть **аудіовізуального методу** полягає в тому, що студент сприймає новий лексичний матеріал, впродовж якогось часу, виключно на слух, значення якого, згодом, розкривається за допомогою невербальної наочності – малюнків, діапозитивів, діафільмів, кінофільмів тощо. Процеси глобалізації зробили студентські аудиторії багатонаціональними, а отже ускладнили процес вибору актуальної дієвої методики навчання. Даний метод дозволяє практично уникнути використання рідної мови студента, особливо коли це багатонаціональна аудиторія і слово має декілька значень, адже за допомогою візуалізації зникає потреба у перекладі тих слів та структур, які можна показати.

З однієї сторони недолік цього методу полягає у виключенні використання рідної мови, а з іншої – це дозволяє викладати іноземну мову більшому колу студентів, особливо, коли вони представляють різні національності. Також цей метод не дозволяє розкрити значення абстрактних явищ, фразеологізмів та ідіоматичних виразів».

3. Створіть (випишіть із методичної літератури) 3 ігрових завдання для вивчення розділу «Лексикологія». Розкажіть про методику використання їх на уроці польської мови.

4. Розробіть фрагмент уроку для 5 класу – ознайомлення з різними видами словників. Підготуйтеся представляти їх в аудиторії.

5. Зробіть мультимедійну презентацію «Фразеологізми в українській і польській мовах». Підготуйтеся її представляти учням.

6. Розробіть систему тематичних вправ (6 вправ різного рівня) для вивчення лексикології у 6 класі, використовуючи шкільні підручники, методичні посібники, цікаві дидактичні матеріали з польської мови.

7. Складіть фрагмент уроку польської мови, спираючись на розроблені вправи з лексики або фразеології для учнів 6 класу.

8. Ознайомтесь із статтею Бакум З. П., Карамана С. О. «Навчання лексики в курсі української мови як іноземної». Яким чином мислення та

мовлення пов'язані між собою у процесі оволодіння лексикою польської мови?

«У низці психологічних передумов навчання лексики чільне місце посідає загальноприйняте твердження про те, що психічні утворення виникають у процесі засвоєння індивідом довкілля на чуттєвому й інтелектуальному рівнях. Результатом інтелектуального відображення дійсності вважають «поняття» і «судження», які відображаються в мовній формі. Оволодіти поняттям означає, по-перше, засвоїти зв'язок між суттєвими ознаками, по-друге, засвоїти зв'язки між поняттями. Розуміння значення слова передбачає усвідомлення взаємозв'язку мислення й мовлення. Значення слова з'ясовується не лише як поєднання мислення й мови, але і як єдність узагальнення та спілкування, комунікації та мислення...

Для того щоб сформувати в учнів певні лексичні навички у практиці навчання, необхідно дотримуватися певних етапів роботи: введення, семантизація слова, первинне його відтворення; тренування, створення стійких лексичних зв'язків у певних мовленнєвих ситуаціях; етап створення динамічних лексичних мовленнєвих зв'язків».

Запитання для самоконтролю

1.Що означають такі поняття: «лексикологія», «фразеологія», «лексична помилка», «словник», «лексичний розбір», «фразеологізм», «словниковий запас учнів»?

2.Які лексичні й фразеологічні вміння та навички потрібно сформувати в учнів під час опанування польською мовою?

3.На які принципи спирається навчання фразеології?

4.Які методи слід використовувати у процесі навчання лексикології польської мови?

5.На які групи лінгводидакти поділяють лексичні вправи?

6. Які засоби варто використовувати в процесі навчання лексики та фразеології польської мови?

7. Назвіть шляхи збагачення словникового запасу учнів польською мовою. Які види роботи цьому сприяють?

Модуль 4. Вивчення окремих розділів польської мови

Тема 6. Методика морфології

Мета: сформувати уявлення про предмет і завдання методики морфології як частини граматики польської мови, її зв'язок з іншими розділами, простежити міжпредметні зв'язки у навчанні, вивчити основні положення чинної шкільної програми з польської мови та інших документів, пов'язані з вивченням морфології.

Теоретичний блок

1. Місце граматики в курсі польської мови загальноосвітньої школи.
2. Принципи, методи, засоби навчання морфології на уроках польської мови.
3. Особливості вивчення самостійних частин у процесі вивчення польської мови.
4. Особливості опанування службових частин польської мови в загальноосвітній школі.
5. Труднощі у вивченні частин мови, граматичні помилки, методичні шляхи їх усунення.
6. Морфологічний розбір у шкільному курсі польської мови.

Практичний блок

1. Назвіть основні частини вивчення польської граматики в загальноосвітній школі. Заповніть таблицю, визначте основні теми з морфології та синтаксису польської мови, мету навчання до кожної окремої теми, скористайтесь шкільною програмою.

Морфологія		Синтаксис	
Тема, клас	Мета навчання	Тема, клас	Мета навчання

2. Проаналізуйте статтю Баланаєвої О.В, Терлецької Л.М. «Актуальні методи викладання іноземної мови в епоху глобалізації». Продумайте шляхи реалізації методу наукових досліджень у процесі засвоєння морфологічних тем польської мови у загальноосвітній школі.

«Метод наукових досліджень – це актуальний творчий метод викладання іноземної мови, який вимагає певної підготовки як зі сторони викладача, так і зі сторони студентів. Студенти проводять заплановані викладачем дослідження та роблять власні висновки, таким чином відбувається процес наукового пізнання, виявлення або отримання нових знань та гіпотез. Метод наукових досліджень дозволяє студентам розкритися, мислити нестандартно та креативно, але він ледь підходить для опанування складних граматичних тем».

3. Зробіть наочність для вивчення теми «Займенник, його загальне значення, граматична характеристика, синтаксична роль» (5 клас). До створеної наочності напишіть лінгвометодичний коментар.

4. Розробіть проєкт уроку до теми «Прийменник як службова частина мови, засіб зв'язку в словосполученні» (6 клас), продумайте використання наочності. Підготуйтеся до проведення уроку (чи його фрагмента) в аудиторії.

5. Проаналізуйте проєкт уроку з морфології, поданий в методичному журналі (або розміщений на платформі «На Урок»). Продумайте шляхи вдосконалення.

6. Випишіть з посібників (довідників) інформацію про частини мови. Зробіть лінгвометодичний коментар до виписаного матеріалу.

7.Складіть систему морфологічних вправ з вивчення польської мови для учнів (тему виберіть самостійно). Запишіть на їх основі короткий відеоурок. Зробіть методичний коментар до складеної системи.

8.Проаналізуйте матеріал статті Г. Бондар «Вплив викладача на формування мотивації студентів до вивчення іноземної мови». Подумайте, які можливі шляхи застосування ІКТ у вивченні граматики польської мови, як це впливає на ефективність уроку в загальноосвітній школі.

«Ось деякі ефективні інструменти та стратегії інформаційно-комунікаційних технологій:

Інтерактивні додатки для вивчення мови (такі додатки, як Duolingo, Babbel, Rosetta Stone, зроблять вивчення іноземної мови цікавим і захоплюючим завдяки гейміфікації та інтерактивним вправам).

Онлайн-платформи мовного обміну (такі вебсайти, як Tandem і HelloTalk, з'єднують студентів з носіями мови для мовного обміну, забезпечать реальну практику і культурний обмін).

Мультимедійні ресурси (використання відео, подкастів і музики мовою, що вивчається, покращать навички аудіювання та забезпечать культурний контекст. Такі веб-сайти, як FluentU, пропонують вивчення мови за допомогою реальних відео).

Ігри для вивчення мови (такі ігри, як Kahoot! та Quizlet, можуть зробити вивчення лексики та граматики більш цікавим).

Цифрові картки (такі інструменти, як Anki та Quizlet, допоможуть студентам запам'ятати лексику та фрази шляхом повторення через певні проміжки часу).

Електронні книги та онлайн-бібліотеки (доступ до електронних книг та онлайн-бібліотек мовою, що вивчається, покращать навички читання та познакомити студентів з різними стилями письма).

Соціальні мережі (підписавшись на акаунти з вивчення мови на таких платформах, як Instagram, Twitter і YouTube, студент зможе отримати щоденну мовну практику і поради щодо вивчення іноземної мови)».

Запитання для самоконтролю

1. Що означають такі поняття: «граматика», «морфологія», «частини мови», «морфологічні норми», «морфологічні помилки», «морфологічні вправи», «морфологічний розбір»?
2. Які вміння та навички, пов'язані з вивченням службових частин польської мови, потрібно сформувати в учнів загальноосвітніх шкіл?
3. На які принципи спирається вивчення самостійних частин польської мови?
4. Які методи варто застосовувати у процесі навчання морфології?
5. На які групи поділяються морфологічні вправи?
6. Які засоби можна використати під час навчання частин мови у різних класах?
7. Який порядок морфологічного розбору самостійних та службових частин польської мови, орієнтований на учнів загальноосвітніх шкіл?

Рекомендовані джерела та література

1. Бакум З. П., Караман С. О. Навчання лексики в курсі української мови як іноземної. *Філологічні студії. Методика викладання мов*. Вип.6. 2011. С. 690-694.
2. Баланаєва О.В., Терлецька Л.М. Актуальні методи викладання іноземної мови в епоху глобалізації. *Інноваційна педагогіка*. 2022. Вип. 51. Том 1. С. 46-53.
3. Бондар Г. Вплив викладача на формування мотивації студентів до вивчення іноземної мови. *Актуальні питання гуманітарних наук. Педагогіка*. Вип.83, том 1, 2025. С. 279-283.

4.Глушак (Мацелко) С. В. Види орфографічних вправ та методика їхнього проведення в початкових класах. Режим доступу: <https://conference.pu.if.ua/forum/files/11-13052016/1/Glychak.pdf>

5.Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / наук. ред. укр. вид. докт. пед наук, проф. С.Ю.Ніколаєва. Київ: Ленвіт, 2003. 273 с.

6.Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: *Бібліотека з освітньої політики* / під заг. ред. О.В.Овчарук. Київ: «К.І.С.», 2004. 112 с.

7.Концепція компетентнісно орієнтованого навчання іноземних мов учнів початкової школи (автори В. Г. Редько, Т. К. Полонська, О.С.Пасічник, Н. П. Басай).

8. Крутій К.Л. Теорія і практика формування граматично правильного мовлення в дітей дошкільного віку (на матеріалі морфології і словотворення). *Дисертація... доктора педагогічних наук*. Київ, 2005.440 с.

9.Лінгводидактичні засади навчання іноземної мови учнів старших класів загальноосвітніх навчальних закладів (автори Редько В. Г., Полонська Т. К., Басай Н. П.). *Навч.-мет. посібник*. К.: Педагогічна думка, 2013. 360 с.

10.Лінгводидактичні засади навчання іноземних мов у закладах вищої педагогічної та загальної середньої освіти: *моногр.* / відп. за вип. М.М.Сідун, Т. К. Полонська. Мукачево: МДУ, 2018. С. 127-341.

11.Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика: *підручник для студентів класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів* / О. Б. Бігич, Н. Ф. Бориско, Г. Е. Борецька та ін.; за заг. ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ: Ленвіт, 2013. 590 с.

12. Методика викладання польської мови. Єжи Ковалевський, Алла Кравчук. *Підручник для вищих навч. закладів*. Київ, 2017.

13.Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах: *Підручник для студентів вищих закладів освіти*. К.: Ленвіт, 1999. 320 с.

14. Модельна навчальна програма «Польська мова. 5-9 класи (початок вивчення з 1 класу)» для закладів загальної середньої освіти (авт. Войцева О.А., Бучацька Т. Г.). 2021.

15.Олексенко О. А. Проблеми вивчення будови слова і словотвору в закладах загальної середньої освіти. *Лінгвістичні дослідження: зб. наук. праць ХНПУ імені Г. С. Сковороди*. 2025. Вип. 62. С.201-212

16.Польська мова. Програма. 5 клас. Для загальноосвітніх шкіл з українською мовою навчання (укладачі Мацькович М.Р., Бугера Л.Д., Прцішляк Л.А.). 2013.

17.Польська мова (рівень стандарту). Програма для 10-11 класів для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням українською мовою.

18.Польська мова. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням українською мовою. 5-9 класи (автори: О. А. Войцева, Т. Г. Бучацька, 2017.

19.Польська мова. 1 клас (автори Войцева О.А., Бучацька Т.Г.). 2023.

20.Польська мова. 2 клас (автор Тетяна Бабина). К.: Перун, 2019.

21.Польська мова. 3 клас (автор Тетяна Бабина). К.: Перун, 2020.

22.Польська мова. 4 клас (автор Тетяна Бабина). К.: Перун, 2021.

23.Польська мова (1-й рік навчання, друга іноземна) підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти, автори Мацькович М. Р., Ружа Цесельська-Мусамег, Каміла Квятковська. 2022.

24.Польська мова. 6 клас. (2-й рік навчання, друга іноземна мова) підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти, автори Квятковська К., Румінська М., Мацькович М. Р. 2023.

25.Польська мова. 7 клас. 3-й рік навчання (автори Цесельська-Мусамег Ружа, Квятковська Каміла, Пшеходзька Гражина, Рочняк Агнешка, Зелінська Марія). 2024.

26. Польська мова. 8 клас. (автори Войцева О.А., Бучацька Т.Г.). 2025.
27. Польська мова. 8 клас. 4-й рік навчання. (автори Мацькович М., Квятковська К., Румінська М.). Чернівці: МПП «Букрек». 2025.
28. Польська мова. 9 клас. 5-й рік навчання (автори Біленька-Свистович Леся, Ковалевський Єжи, Ярмолюк Микола). Чернівці: МПП «Букрек». 2017.
28. Польська мова. 10 клас. 6-й рік навчання (автори Біленька-Свистович Леся, Ковалевський Єжи, Ярмолюк Микола). Чернівці: МПП «Букрек». 2018.
30. Польська мова. Підручник для 11 класу (11-й рік навчання, рівень стандарту) закладів загальної середньої освіти авторів Войцева Олена, Бучацька Тетяна. Чернівці: МПП «Букрек». 2019.
31. Сучасні технології навчання іноземних мов і культур у загальноосвітніх і вищих навчальних закладах: *Колективна монографія* / С.Ю. Ніколаєва, Г. Е. Борецька, Н. В. Майєр, О. М. Устименко, В. В. Черниш та інші; [за ред. С.Ю.Ніколаєвої; техн. ред. І. Ф. Соболевої]. К.: Ленвіт, 2015.
32. Уміти: База ресурсів за класами й предметами. URL: https://umity.in.ua/resources/?chapter=5_ukr
33. Халаши М. А. Структура та зміст іншомовної комунікативної компетентності майбутніх учителів польської мови. *Педагогічні науки: теорія та практика*. № 2 (53). 2025. С. 149-155.
34. Хома О. М. Орфографічні вправи як метод формування правописних умінь. *Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія «Педагогіка та психологія»*. Вип. 1 (5). 2017. С. 162 – 164.
35. Щипачова Д. С. Різноманіття методів вивчення мов. Режим доступу: https://kamts1.kpi.ua/sites/default/files/files/shchypachova_riznomanitia.pdf

Модуль 5. Розвиток мовлення

Тема 1. Методика синтаксису та пунктуації

Мета: сформувати уявлення про предмет і завдання методики навчання синтаксису та пунктуації польської мови, зв'язок розділу з іншими розділами, простежити міжпредметні зв'язки, вивчити основні положення чинної шкільної програми з польської мови та інших документів стосовно методики навчання синтаксису та пунктуації.

Теоретичний блок

1. Мета й завдання вивчення синтаксису і пунктуації польської мови в умовах базової середньої освіти.

2. Власне методичні та загальнодидактичні принципи навчання синтаксису й пунктуації, методи їх реалізації на уроках польської мови.

3. Основні види синтаксичних вправ (за шкільними програмами, підручниками польської мови).

4. Особливості формування пунктуаційних умінь та навичок.

5. Синтаксичний і пунктуаційний розбір у шкільному курсі польської мови в умовах базової середньої освіти, пунктограма.

6. Поняття про пунктуаційну помилку, система роботи над помилками для ефективного формування пунктуаційних навичок.

Практичний блок

1. Перегляньте матеріал з методики синтаксису і заповніть таблицю:

Методика навчання синтаксису			
Синтаксичні теми	Методи та прийоми навчання	Види вправ і завдань	Принципи навчання

2. Розробіть 5 цікавих вправ, ігрових завдань для вивчення синтаксичного матеріалу в шкільному курсі польської мови (тема на вибір студента).

3. Напишіть власний проєкт уроку узагальнення та систематизації вивченого про синтаксичний матеріал з польської мови (на основі етнографічного матеріалу), використовуйте цікаві вправи, ігрові завдання, інфографіку. Підготуйтеся до представлення фрагмента уроку на занятті з методики.

4. Розробіть комплект інтелектуальних карт для вивчення пунктуації на матеріалі польської мови, використовуючи сервіс Canva. Зробіть лінгвометодичне пояснення до комплекту.

5. Розробіть систему вправ (4-5) для закріплення тем «Головні і другорядні частини речення», «Просте і складне речення» (10 клас). Напишіть лінгвометодичний коментар до них.

6. Виготуйте інфографіку чи комікс для вивчення теми «Синонімія синтаксичних конструкцій» (11 клас). Зробіть лінгвометодичний коментар до виготовленої наочності.

7. Проаналізуйте матеріал статті Баланаєвої О.В, Терлецької Л.М. «Актуальні методи викладання іноземної мови в епоху глобалізації». Поміркуйте, які переваги та недоліки аудіолінгвального методу під час опанування синтаксичними темами.

«Аудіолінгвальний» метод реалізується через заучування граматичних та фразеологічних структур мови шляхом їх частого повторення, це спрощує запам'ятовування, але зловживати даним методом не варто, адже він дієвий лише на початку вивчення мови. Цей метод унеможливорює спонтанне спілкування, адже користуватися завченими фразами та зворотами в життєвих ситуаціях практично неможливо.

Суть аудіовізуального методу полягає в тому, що студент сприймає новий лексичний матеріал, впродовж якогось часу, виключно на слух, значення якого, згодом, розкривається за допомогою невербальної наочності – малюнків, діапозитивів, діафільмів, кінофільмів тощо. Процеси глобалізації зробили студентські аудиторії багатонаціональними, а отже ускладнили процес вибору актуальної дієвої методики навчання. Даний метод дозволяє практично уникнути використання рідної мови студента, особливо коли це багатонаціональна аудиторія і слово має декілька значень, адже за допомогою візуалізації зникає потреба у перекладі тих слів та структур, які можна показати».

Запитання для самоконтролю

1. Поясніть значення понять «синтаксис», «речення», «словосполучення», «пунктуація», «синтаксична помилка», «синтаксичні вправи», «пунктуаційна помилка», «пунктуаційні вправи»?
2. Яка мета і завдання вивчення синтаксису й пунктуації польської мови в загальноосвітній школі?
3. У яких класах шкільною програмою з польської мови передбачено вивчення синтаксичного матеріалу?
4. Які вміння та навички з синтаксису й пунктуації потрібно сформувати в учнів під час навчання польської мови?
5. Які принципи та методи варто використовувати під час навчання синтаксису й пунктуації?
6. На які групи лінгводидакти поділяють синтаксичні й пунктуаційні вправи? Які види синтаксичних вправ є типовими у шкільному курсі польської мови?
7. Які засоби варто використовувати в процесі навчання синтаксису й пунктуації польської мови? Яку роль відіграють мультимедійні презентації?

8. Який порядок синтаксичного та пунктуаційного розбору? В чому між ними відмінність?

Модуль 5. Розвиток мовлення

Тема 2. Лінгвістика тексту в шкільному курсі польської мови

Мета: сформувати уявлення про текст в курсі методики навчання польської мови, його аналіз та особливості, простежити міжпредметні зв'язки, вивчити основні положення чинної шкільної програми з польської мови та інших документів щодо лінгвістики тексту.

Теоретичний блок

1. Основні напрями і зміст роботи з розвитку мовлення учнів на уроках польської мови.

2. Мовленнєва змістова лінія шкільного курсу польської мови: очікувані результати (за навчальними програмами з польської мови для різних класів).

3. Аналіз методики мовленнєвого розвитку учнів.

4. Система розвитку основних видів мовленнєвої діяльності, методика розвитку мовлення учнів на основі жанрового підходу.

5. Розвиток творчого мислення учнів на уроках польської мови з використанням письменницького методу.

6. Мовленнєві помилки, робота над мовленнєвими помилками на уроках польської мови, формування культури мовлення.

Практичний блок

1. Створіть комп'ютерну презентацію до теми «Методика вивчення мовленнєвих жанрів».

2. Напишіть інструкцію для роботи вчителя польської мови «Як навчити учнів писати короткі есе».

3. Розробіть проєкт уроку з написання електронного листа різним адресатам (знайомим, друзям, працівникам організацій, повідомлення в школу тощо). Підготуйте фрагмент уроку для аналізу в аудиторії.

4. Доберіть для аналізу казку в художньому стилі (6 клас), продумайте до неї запитання.

5. Напишіть поради для учнів (складіть інструкцію) «Безпечне та ефективне користування інтернетом», перекладіть на польську мову. Зробіть методичний супровід до інструкції.

6. Складіть алгоритм «Написання допису в соцмережах» про важливу подію шкільного життя, перекладіть польською мовою. Зробіть методичний коментар до алгоритму.

7. Доберіть для вивчення статтю в публіцистичному стилі мовлення (7 клас). Продумайте методику її аналізу з учнями на уроці.

8. Проаналізуйте фрагмент праці К. Л. Крутій «Теорія і практика формування граматично правильного мовлення в дітей дошкільного віку (на матеріалі морфології і словотворення)». Поясніть на прикладах з навчання польської мови, як відбувається процес оволодіння граматичними знаннями.

«Оволодіння граматичними знаннями відбувається на основі наочного уявлення. Це достатньо складний для дитини шлях, у якому можна виявити декілька етапів: орієнтація на звукову форму слова, встановлення загальної звукової форми, яка постійна в різних словах, поєднання цієї форми з певним елементом, явищем дійсності, встановлення “жорсткого” зв’язку звукокомплексу з певним конкретним явищем, і, як наслідок, перенесення цього звукокомплексу на всі слова для позначення явища взагалі (“модель – тип”»).

9. Проаналізуйте статтю І.Волошанської, З. Хало «Особливості використання комунікативних методів навчання для розвитку навиків

говоріння на уроках іноземної мови». Наведіть приклади, як можна вказані поради застосувати у навчанні польської мови.

«Наведемо способи, які допомагають правильно коригувати помилки.

- виправлення своїх помилок самостійно – учитель повторює помилку, роблячи паузу, щоб дати можливість студентів виправити її.
- виправлення іншими студентами.
- повторення виправленого речення правильно.
- перефразування того, що студент сказав неправильно.
- повторення допущеної студентом помилки і надання йому можливості її виправити. ‘
- створення аркуша для удосконалення мови, на якому записуються типові для класу помилки.
- складання скоромовок, щоб усунути проблемні аспекти, які виникають на уроці.
- анонімне виправлення помилок: записавши помилки на аркушах, викладач у кінці заняття прикріплює їх до дошки, і студенти пропонують правильні варіанти.
- запитання студенту чи класу стосовно неправильного речення.
- жестикуляція обличчя чи тіла, що свідчить про допущення помилки і надання можливості студенту її виправити.

Для виправлення помилок дуже важливо правильно вибирати час. Постійні помилки потребують миттєвого виправлення, але для боязких студентів робити це потрібно так, щоб не образити їхні почуття, використовуючи анонімний спосіб або ж самовиправлення. Викладачеві варто зважати на реакцію студента при виправленні помилок, щоб уникнути негативного впливу на нього і не викликати страх перед відповіддю. Позитивний відгук на відповідь студента часто ефективніший, ніж повідомлення, що він помиляється».

Запитання для самоконтролю

1. Що означають поняття «розвиток мовлення», «мовленнєві вміння та навички», «види мовленнєвої діяльності», «мовленнєві жанри», «казка», «стаття», «есе», «сторителінг»?
2. Якими знаннями слід опанувати, згідно з мовленнєвою змістовою лінією шкільного курсу польської мови?
3. На які мовленнєві жанри звертається увага в модельних навчальних програмах з польської мови?
4. Розвиток яких видів мовленнєвої діяльності учнів передбачено на уроках польської мови?
5. Які мовленнєві вміння та навички слід сформувати в учнів?
6. Які результати навчання передбачаються мовленнєвою змістовою лінією (на основі аналізу програм з польської мови)?
7. Які методи та прийоми доцільно використовувати для розвитку мовлення?
8. На які засоби слід спиратися під час мовленнєвого розвитку учнів?
9. Які мовленнєві помилки на уроках польської мови є типовими?

Модуль 5. Розвиток мовлення

Тема 3. Мовна і мовленнєва компетентність

Мета: сформувати уявлення про мовну і мовленнєву компетентність у курсі методики навчання польської мови, простежити зв'язки, вивчити основні положення чинної шкільної програми з польської мови та інших документів щодо формування на уроках мовної і мовленнєвої компетентності учнів.

Теоретичний блок

1. Зміст мовленнєвої змістової лінії тематичного блоку «Усне монологічне мовлення різних типів, стилів і жанрів» для різних класів (за навчальними програмами з польської мови).

2. Перспективність і наступність у формуванні комунікативної компетентності.

3. Вимоги до комунікативних умінь (за навчальними програмами з польської мови).

4. Комунікативна методика навчання польської мови (блок «Аудіювання»).

5. Принципи та методи комунікативного розвитку учнів на уроках польської мови.

6. Використання мовленнєвих ситуаційних завдань у шкільному курсі польської мови.

7. Шляхи реалізації мовної та мовленнєвої змістових ліній на уроках польської мови.

Практичний блок

1. Підготуйте презентацію матеріалу на тему «Основні види мовленнєвої діяльності».

2. Доберіть навчальний текст на тему «Усне повідомлення інформаційного характеру про події з життя класу, школи, міста» для 6 класу. Напишіть методичний коментар.

3. Підготуйте проєкт уроку розвитку мовлення для 6 класу на тему «Написання навчального докладного переказу художнього тексту з елементами опису зовнішності людини» (соціокультурна тема «Зовнішність, духовний світ, характер учня. Моральні цінності»). Покажіть фрагмент уроку в аудиторії.

4. Складіть ситуаційні завдання (5-6) на різну тематику для учнів 5 класу, напишіть методичний коментар до їх використання.

5. Сплануйте модель розігрування діалогу десятикласниками з урахуванням ситуації спілкування на основі обміну думками та враженнями від фільмів польською мовою (на основі матеріалів відеохостингу YouTube). Зробіть методичний коментар до розробленої моделі.

6. Розробіть 5 мовленнєвих ситуаційних завдань для комунікативного розвитку учнів 9 класу (враховуйте тематику за підручником і програмою з польської мови). Напишіть методичний супровід до розроблених завдань.

7. Проаналізуйте статтю І. О. Горошкіна «Педагогічні підходи до розроблення системи ситуаційних завдань для навчання іноземної мови у 7-9 класах». Подумайте, як застосовувати поради у навчанні польської мови.

«У процесі спостережень було з'ясовано, що змодельовані на уроках іноземної мови ситуації потребують від учнів не лише знання конкретних правил поведінки, готового алгоритму дій і простого відтворення такої поведінки із представниками іншої мови та культури, а й здатності правильно оцінити ситуацію, спроєктувати власні дії та поведінку стосовно певної ситуації, для подальшого взаємопорозуміння зі співрозмовником, при цьому використовуючи соціокультурний особистісний досвід. Передусім ідеться про такі ситуації, що відтворюють соціокультурний контекст іншомовної країни. Учні мають бути готовими до міжкультурного спілкування з однолітками із країн, мови яких опановують, до вибору відповідного стилю соціокультурної поведінки та бути здатним до підтримання діалогу, при цьому вміти використовувати та знаходити нестандартні рішення у незнайомих соціокультурних ситуаціях. Дидактичний потенціал ситуаційних завдань полягає в тому, що ознайомлення учнів з іншою культурою відбувається шляхом порівняння тих чи тих соціально-культурних проявів у рідній країні та країні, мову якої вивчають, що позитивно впливає на усвідомлення й оцінювання власної культури та себе як носія цієї культури».

Запитання для самоконтролю

1. Як пояснити поняття «спілкування», «комунікація», «комунікативна ситуація», «комунікативні вміння та навички»,

«комунікативні методи навчання», «ситуаційні завдання», «розвиток писемного мовлення»)?

2. Яка робота передбачається мовленнєвою змістовою лінією шкільного курсу польської мови (на основі навчальних програм з польської мови для учнів різних класів)?

3. Які види навчальної роботи з аудіювання передбачені мовленнєвою змістовою лінією шкільного курсу польської мови (за навчальними програмами з польської мови для 5 і 6 класів)?

4. Які комунікативні вміння з польської мови потрібно сформувати в учнів?

5. Які очікувані результати передбачає читання польською мовою (за навчальними програмами з польської мови для 7 класу)?

6. Які принципи лежать в основі навичок польського письма (за програмою 8 класу)?

7. Які методи та прийоми слід використовувати з метою формування навичок говоріння (на основі програми з польської мови для 9 класу)?

8. Які засоби варто використовувати з метою комунікативного розвитку учнів?

Модуль 5. Розвиток мовлення

Тема 4. Робота над розвитком мовлення учнів

Мета: сформувати уявлення про предмет і завдання методики розвитку мовлення у навчанні польської мови, види творчих робіт, простежити міжкультурні зв'язки, вивчити основні положення чинної шкільної програми з польської мови та інших документів щодо розвитку мовлення учнів.

Теоретичний блок

1. Основні види робіт з розвитку мовлення у навчанні польської мови.

2. Мета, значення роботи з підготовки учнів до усного та писемного переказів на уроках польської мови.

3. Характеристика видів учнівських творчих робіт, їх методика проведення на уроках польської мови.

4. Типові мовні та мовленнєві помилки в учнівських роботах, шляхи їх усунення.

5. Критерії і норми оцінювання творчих робіт з польської мови за 12-тибальною системою.

Практичний блок

1. Доберіть текст польською мовою для вибіркового переказу для учнів 5 класу на тему «Відпочинок і дозвілля (види відпочинку та занять, захоплення, вільний час, канікули)». Продумайте запитання до тексту, яку роботу провести, щоб підготувати учнів до усного вибіркового переказу за колективно складеним планом.

2. Доберіть текст для 5 класу на тему «Свята і традиції в Польщі та в Україні (календар свят в Україні та Польщі, традиції святкування)» для докладного усного переказу. Продумайте методику його проведення для п'ятикласників, основні запитання для аналізу.

3. Розробіть проєкт уроку, на якому буде усний переказ (клас, тему і вид переказу виберіть самостійно). Підготуйтеся до проведення фрагмента уроку в аудиторії.

4. Підготуйте комп'ютерну презентацію до теми «Методика написання переказів і творів польською мовою».

5. Напишіть методичні рекомендації до написання творчих робіт польською мовою, звертайте увагу на культуру мовлення.

6. Змодельуйте труднощі, які виникають в учнів у процесі написання творчих робіт. Для цього слід опрацювати тематичні статті, провести анкетування вчителів. Розкажіть про результати дослідження.

7. Проаналізуйте поданий у «Модельній навчальній програмі «Польська мова. 5-9 класи (початок вивчення з 5 класу)» для закладів загальної середньої освіти (укл. Мацькович М.Р., Калуські Томаш-Аркадіуш, Калуська Р.Ю.)» матеріал для 6 класу. Які вправи слід застосувати? Які вміння та навички потрібно сформувати в учнів?

«Аналітичне та критичне опрацювання тексту. Знаходження та виокремлення необхідної інформації у текстах різного жанру. Синтез інформації, отриманої під час читання чи перед читанням на основі поданої додаткової інформації. Опис героя чи ситуації з прочитаного тексту чи за складеним планом. Переказування за поданим/створеним планом - усне та письмове відповідно до поставленого завдання. Виконання проєктів з використанням медіазасобів».

8. Проаналізуйте фрагмент цієї програми для 5 класу. Доберіть самостійно дидактичний матеріал польською мовою для реалізації поставлених завдань.

«Написання текстів різного жанру та стилю відповідно до наведеного зразка та без нього. Застосування вивчених правил орфографії та пунктуації; Самостійне виправлення аналізованих помилок. Правильне оформлення власних записів у різних формах цифрового спілкування».

9. Проаналізуйте статтю Н.М. Новак «Вдосконалення мовленнєвих умінь учнів з англійської мови у початковій школі за допомогою використання інформаційно-комунікаційних технологій». Подумайте, які шляхи реалізації сказаного під час написання творчих робіт на уроках польської мови.

«Учні можуть виробляти навички та підвищувати рівень, що робить процес ще більш захоплюючим з Quizlet і Quizizz, ці платформи перетворюють перевірку лексики, граматики та інших понять на швидкоплинні конкурси, вікторини.

Тобто, такий ігровий формат: ігри, вікторини та онлайн-симуляції роблять навчання англійської мови цікавим процесом і допомагають дітям легко засвоїти новий матеріал; проекти дозволяють дітям застосовувати знання англійської мови в реальних ситуаціях, розвиваючи комунікативні навички. Переглядаючи короткі відеокліпи, учні можуть покращити свої навички аудіювання та звикнути до різних акцентів і моделей мовлення, такі платформи, як YouTube і BBC Learning English, пропонують високоякісні відео на різні теми, які відповідають їхньому рівню.

Крім відео, можна знайти розповіді для читання, слайд-шоу зі словниковим запасом, підручники з граматики та інший мультимедійний вміст, щоб зробити заняття англійської більш цікавими».

10. Напишіть проєкт уроку польської мови для 11 класу, на якому буде написання мотиваційного листа про прийняття на навчання. Соціокультурна змістова лінія «Засоби масової комунікації в Польщі. Культура ділового спілкування».

11. Продумайте методику проведення уроку польської мови для 10 класу, на якому планується написання автобіографії. Соціокультурна змістова лінія «Моя майбутня професія».

Запитання для самоконтролю

1. Що означають такі поняття: «усний переказ», «текст», «медіатекст», «творча робота», «твір-розповідь», «твір-опис», «твір-роздум», «письмовий переказ», «мовленнєва помилка»?

2. Яка структура різних типів творчих робіт: розповіді, опису, роздуму?

3. Які мовленнєві вміння та навички потрібно сформувані на уроках польської мови під час виконання творчих робіт?

4. Які методи та прийоми слід використовувати для розвитку мовленнєвої творчості учнів на уроках польської мови?

5. Назвіть критерії оцінювання творчих робіт у шкільному курсу польської мови?

6. Які типи і види помилок має брати до уваги вчитель під час оцінювання усних та письмових творчих робіт?

Модуль 5. Розвиток мовлення

Тема 5. Дослідницька робота учнів

Мета: сформувати уявлення про предмет і завдання методики дослідницької роботи у навчанні польської мови, її зв'язок з іншими видами робіт, простежити міжпредметні зв'язки, визначити місце дослідницької роботи у системі вивчення польської мови.

Теоретичний блок

1. Місце і значення дослідницької роботи учнів з польської мови для формування мовної та мовленнєвої особистості здобувачів базової середньої освіти.

2. Вимоги до оформлення й захисту наукових досліджень з польської мови.

3. Застосування засобів ІКТ для вибору інформації під час дослідницької роботи учнів з польської мови.

4. Методика підготовки та представлення виступу, електронної презентації за результатами дослідження з польської мови.

5. Академічна культура й доброчесність учнів. Вимоги до наукового письма.

6. Підвищення кваліфікації вчителя польської мови.

Практичний блок

1. Підготуйте та розкажіть у презентації про методи учнівського наукового дослідження з польської мови.

2. Складіть рекомендації-перелік для учнів вебресурсів (вебсайтів, реферативних баз даних, застосунків, е-бібліотек та ін.) для пошуку

інформації, організації опитування у виконанні дослідження з польської мови. Поясніть вибір таких вебресурсів.

3. Складіть чекліст «Правила доброчесності у роботі з науковими джерелами» для ефективного дослідження учнів з польської мови.

4. Запропонуйте теми (з планами) для конкурсних наукових робіт для учнів старших класів, побудовані на основі вивчення особливостей польської мови, літературного краєзнавства, пов'язаного з іменами етнічних поляків.

5. Створіть відеорекомендації для учнів старших класів про необхідність та особливості створення електронної презентації з польської мови.

6. Створіть презентацію на тему «Підвищення кваліфікації вчителя польської мови».

7. Складіть рекомендації для учнів до оформлення науково-дослідницької роботи учнів з польської мови.

8. Проаналізуйте уривок з наукової праці «Іноземна мова у наукових дослідженнях». Подумайте, яким чином когнітивні технології та інтерактивні методи пов'язані із створенням наукових досліджень учнів. Складіть свій перелік інтерактивних методів для дослідження матеріалу з польської мови.

«В умовах модернізації навчального процесу й з метою підвищення ефективності навчання навичкам аудіювання, методисти і викладачі-практики рекомендують ширше використовувати когнітивні технології навчання. На їхню думку, це сприятиме високій активності розумово-мовленнєвої діяльності, а саме: формуванню таких пізнавальних умінь, як виокремлення головного, знаходження в тексті конкретної інформації, уміння відокремлювати оцінювальну інформацію від фактичної, усвідомлювати структуру вислову, що сприймається на слух, робити висновки тощо. Крім того, навчання аудіюванню ставить перед

викладачами завдання перетворення репродуктивної пізнавальної діяльності у продуктивну.

Письмова фіксація, як відомо, дуже тісно пов'язана з усіма видами мовної діяльності – аудіюванням, читанням, говорінням. Вона допомагає утримати в пам'яті потрібну інформацію, усвідомити логіку викладення матеріалу, сприяє сегментації мовного потоку на смислові частини і розумінню великих за об'ємом і складних за змістом мовних повідомлень. При навчанні аудіюванню уміння письмової фіксації рекомендуються методистами в якості опори, оскільки отримані записи можуть слугувати планом для усного чи письмового спілкування. Для вивчення мови також можна використовувати інтерактивні методи викладання: «Незакінчені речення», «Мозковий штурм», «Вилучи зайве», «Роз'єднай слова», «Дешифрувальник», «Алітерація імені» (особливо ефективно використовувати цей метод при організації знайомства групи або при вивченні теми «Зовнішність і характер людини»), «Заверши фразу», «Комплімент», «Прогноз погоди», «Асоціації», «Алфавіт» (дозволяє повторити практично всю лексику з теми), «Зміна співбесідника» (метод, що тренує діалогічне мовлення) та інші».

Запитання для самоконтролю

1. Поясніть поняття: «дослідницький підхід до навчання польської мови», «навчально-дослідницька діяльність», «дослідницькі здібності», «дослідницькі вміння», «урок-дослідження», «наукова освіта», «дослідницький метод», «державний стандарт України з оформлення бібліографії», «наукова етика», «академічна доброчесність», «Мала академія наук»?

2. Які вимоги до створення наукового дослідження (на прикладі дослідницької роботи учнів з польської мови)?

3. Які основні етапи роботи учнів з науковими джерелами інформації (на прикладі польської мови)?

4. За якими критеріями оформляється наукове конкурсне дослідження учнів (на прикладі польської мови)?

5. На які наукові методи спирається дослідження з польської мови?

6. Які труднощі виникають в учнів під час здійснення дослідницької роботи з польської мови?

7. Які критерії оцінювання наукових досліджень учнів з польської мови?

Модуль 5. Розвиток мовлення

Тема 6. Позакласна робота з мови

Мета: сформувати уявлення про позакласну роботу з польської мови, її вплив на розвиток та успішність учнів, простежити міжпредметні зв'язки, вивчити основні положення чинної шкільної програми з польської мови та інших документів щодо можливостей, організації та проведення позакласної роботи.

Теоретичний блок

1. Значення і місце позакласної роботи з польської мови в освітньому процесі.

2. Основні завдання, мета, види, зміст позакласної роботи з польської мови.

3. Принципи організації позакласної роботи з польської мови.

4. Основні форми і види позакласної роботи з польської мови в закладах загальної середньої освіти.

5. Опора на інформаційно-цифрові технології в позакласній роботі з польської мови.

Практичний блок

1. Складіть комп'ютерну презентацію матеріалу на тему «Особливості позакласної роботи з польської мови»? Назвіть види та значення такої роботи.

2. Складіть план позакласної роботи з польської мови для учнів різних класів.

3. Самостійно розробіть сценарій позакласного заходу (вечір, флешмоб тощо) з польської мови для учнів 5 класу. Покажіть фрагмент заходу на занятті.

4. Складіть план роботи мовного гуртка на перше півріччя для 6 класу (тему гуртка з польської мови оберіть самостійно).

5. Розробіть вправи з інфомедійним компонентом для позакласної роботи з польської мови (7 клас).

6. Продумайте сценарій вебквесту з польської мови для учнів 8 класу. Напишіть методичний супровід.

7. Спроектуйте сценарій позакласного заходу (диспуту, зустрічі з цікавими людьми тощо) з польської мови для 9 класу.

8. Підготуйте позакласний захід з польської мови для учнів 10-11 класів.

9. Продумайте план роботи шкільного гуртка польської мови для різних класів. На які принципи спирається ця робота?

10. Опрацюйте уривок із статті В. А. Нікітенко «Сучасні технології проведення позакласної роботи з англійської мови у початковій школі». Подумайте, яким чином організувати позакласну роботу з польської мови для учнів початкових класів. Запишіть пропозиції.

«Все частіше в останні роки на слуху питання про використання інформаційних технологій у роботі з молодшими школярами. Під інформаційними технологіями сьогодні розуміють не лише нові технічні засоби, але і новий підхід до всього освітнього процесу, який включає і використання зовсім нових форм, методів. Впроваджуючи нові інформаційні технології в процес навчання англійської мови, вчитель перш за все ставить собі за мету показати, наскільки позитивно їх використання може вплинути на підвищення якості навчання англійської мови молодших

школярів, формування та розвиток їхньої комунікативної культури, навчання практичному оволодінню мовою.

Використання комп'ютерів у позаурочній діяльності є дуже природним з погляду дитини і неабияк «підігріває» її інтерес до всього процесу вивчення мови, підвищує мотивацію та індивідуалізацію навчання, розвиває творчі здібності і є засобом створення сприятливого емоційного тла. Серйозною заслугою саме інформаційних технологій є забезпечення якісного переходу від досі основного виду діяльності дитини молодшого шкільного віку – гри, ігрових вправ – до навчальних вправ, учбових задач. З великим успіхом такий вид технологій може бути застосований саме для підвищення ефективності позаурочної діяльності. Організація позакласної діяльності, заснована на впровадженні інформаційних технологій, забезпечує підвищення якості самої роботи, актуалізацію пізнавальної та творчої діяльності школярів за допомогою комп'ютерної візуалізації навчального матеріалу, включення ігрових ситуацій, гнучкість роботи».

Запитання для самоконтролю

1. У чому зміст понять «позакласна робота з польської мови», «мовний гурток», «мовний конкурс», «мовний вечір», «мовний флешмоб», «мовний квест», «мовний проєкт», «мовний марафон», «мовно-літературна віртуальна екскурсія», «майстер-клас із редагування тексту», «майстер-клас із творчого письма», «учнівська олімпіада з польської мови», «Міжнародний день мов»?

2. У чому полягає зміст роботи мовного гуртка з польської мови?

3. Як зацікавити та підтримувати мотивацію учнів до роботи у мовному гуртку польської мови?

4. Які цифрові ресурси й педагогічні технології доцільно використовувати під час підготовки та проведення позакласної роботи з польської мови?

5. Які позакласні заходи з польської мови можна використовувати у закладах загальної середньої освіти?

6. Які критерії оцінювання ефективності позакласної роботи з польської мови?

7. Яким чином залучити представників національних меншин, батьків учнів до проведення позакласних заходів, присвячених польській мові?

Рекомендовані джерела та література

1. Антонова О.Є. До історії становлення дослідницького навчання. *Дослідницький компонент у діяльності загальноосвітніх навчальних закладів та позашкільних закладів освіти: ретроспектива і перспектива: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, 21 листопада 2013 року, м. Київ.* Київ: Інститут обдарованої дитини, 2013. С. 6-13.

2.Баланаєва О.В, Терлецька Л.М. Актуальні методи викладання іноземної мови в епоху глобалізації. *Інноваційна педагогіка.* 2022. Вип. 51. Том 1. С.46-53.

3.Бондар Г. Вплив викладача на формування мотивації студентів до вивчення іноземної мови. *Актуальні питання гуманітарних наук. Педагогіка.* Вип.83, том 1, 2025. С. 279-283.

4.Волошанська І., Хало З. Особливості використання комунікативних методів навчання для розвитку навиків говоріння на уроках іноземної мови. *Актуальні питання гуманітарних наук. Педагогіка.* Вип. 28, том 1. 2020. С.190-195.

5.Горошкін І. О. Педагогічні підходи до розроблення системи ситуаційних завдань для навчання іноземної мови у 7-9 класах. Режим доступу: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742282/1>

6.Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / наук. ред. укр. вид докт. пед наук, проф. С.Ю.Ніколаєва. Київ: Ленвіт, 2003. 273 с.

- 7.Іноземна мова у наукових дослідженнях (суспільствознавчі, лінгвістичні, методичні та перекладознавчі студії): *колективна монографія*. Тернопіль: Економічна думка, 2020. 248 с.
- 8.Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: *Бібліотека з освітньої політики* / під заг. ред. О.В.Овчарук. Київ: «К.І.С.», 2004. 112 с.
- 9.Концепція компетентнісно орієнтованого навчання іноземних мов учнів початкової школи (автори В. Г. Редько, Т. К. Полонська, О.С.Пасічник, Н.П.Басай).
10. Крутій К.Л. Теорія і практика формування граматично правильного мовлення в дітей дошкільного віку (на матеріалі морфології і словотворення). *Дисертація... доктора педагогічних наук*. Київ, 2005. 440с.
- 11.Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика: *підручник для студентів класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів* / О.Б.Бігич, Н. Ф. Бориско, Г. Е. Борецька та ін.; за заг. ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ: Ленвіт, 2013. 590 с.
12. Методика викладання польської мови. Єжи Ковалевський, Алла Кравчук. *Підручник для вищих навч. закладів*. Київ, 2017.
- 13.Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах: *Підручник для студентів вищих закладів освіти*. К.: Ленвіт, 1999. 320 с.
14. Модельна навчальна програма «Польська мова. 5-9 класи (початок вивчення з 1 класу)» для закладів загальної середньої освіти (авт. ВойцеваО.А., Бучацька Т. Г.). 2021.
- 15.Модельна навчальна програма «Польська мова. 5-9 класи (початок вивчення з 5 класу)» для закладів загальної середньої освіти (укл. Мацькович М.Р., Калуські Томаш-Аркадіуш, Калуська Р.Ю.). 2021.
- 16.Нікітенко В. А. Сучасні технології проведення позакласної роботи з англійської мови у початковій школі. Режим доступу: <https://www.psyh>.

kiev.ua/Нікітенко_В.А._Сучасні_технології_проведення_позакласної_роботи_з_англійської_мови_у_початковій_школі

17.Ніколаєва С. Ю. Методи та організація сучасних досліджень з методики навчання іноземних мов і культур. Київ: Видавничий центр КНЛУ, 2019. 136 с.

18.Новак Н.М. Вдосконалення мовленнєвих умінь учнів з англійської мови у початковій школі за допомогою використання інформаційно-комунікаційних технологій. *Інноваційна педагогіка*. Випуск 79. Том 2. 2025. С. 132-137.

19.Польська мова. Програма. 5 клас. Для загальноосвітніх шкіл з українською мовою навчання (укладачі Мацькович М.Р., Бугера Л.Д., Прцішляк Л.А.). 2013.

20.Польська мова (рівень стандарту). Програма для 10-11 класів для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням українською мовою.

21.Польська мова. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням українською мовою. 5-9 класи (автори: О. А. Войцева, Т. Г. Бучацька, 2017.

22.Польська мова. 1 клас (автори Войцева О.А., Бучацька Т.Г.). 2023.

23.Польська мова. 2 клас (автор Тетяна Бабина). К.: Перун, 2019.

24.Польська мова. 3 клас (автор Тетяна Бабина). К.: Перун, 2020.

25.Польська мова. 4 клас (автор Тетяна Бабина). К.: Перун, 2021.

26.Польська мова (1-й рік навчання, друга іноземна) підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти, автори Мацькович М. Р., Ружа Цесельська-Мусамег, Каміла Квятковська. 2022.

27.Польська мова. 6 клас. (2-й рік навчання, друга іноземна мова) підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти, автори Квятковська К., Румінська М., Мацькович М. Р. 2023.

28.Польська мова. 7 клас. 3-й рік навчання (автори Цесельська-Мусамег Ружа, Квятковська Каміла, Пшеходзька Гражина, Рочняк Агнешка, Зелінська Марія). 2024.

29. Польська мова. 8 клас. (автори Войцева О.А., Бучацька Т.Г.). 2025.
30. Польська мова. 8 клас. 4-й рік навчання. (автори Мацькович М., Квятковська К., Румінська М.). Чернівці: МПП «Букрек». 2025.
31. Польська мова. 9 клас. 5-й рік навчання (автори Біленька-Свистович Леся, Ковалевський Єжи, Ярмолук Микола). Чернівці: МПП «Букрек». 2017.
32. Польська мова. 10 клас. 6-й рік навчання (автори Біленька-Свистович Леся, Ковалевський Єжи, Ярмолук Микола). Чернівці: МПП «Букрек». 2018.
33. Польська мова. Підручник для 11 класу (11-й рік навчання, рівень стандарту) закладів загальної середньої освіти авторів Войцева Олена, Бучацька Тетяна. Чернівці: МПП «Букрек». 2019.
34. Сучасні технології навчання іноземних мов і культур у загальноосвітніх і вищих навчальних закладах: *Колективна монографія* / С.Ю. Ніколаєва, Г.Е. Борецька та інші. К.: Ленвіт, 2015.
35. Уміти: База ресурсів за класами й предметами. URL: https://umity.in.ua/resources/?chapter=5_ukr

Курсові роботи з методики навчання польської мови

Курсова робота є однією із складніших форм самостійної фахової підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня. Вона розвиває вміння аналізувати фахову літературу і добирати фактичний матеріал для викладу визначеної теми. Курсова робота також є засобом контролю знань здобувача, адже вона показує, наскільки він орієнтується в окремих питаннях, вміє здійснювати глибокий аналіз вивченого матеріалу, чи поглиблює він практичні знання і чи готується до професійної діяльності в закладах загальної середньої освіти. Під час написання наукових робіт студентам слід урахувувати державні стандарти до документації та звітів у сфері науки та техніки.

Курсова робота з методики польської мови демонструє вищий етап навчальної діяльності здобувачів вищої освіти, порівняно з вивченням теоретичного і практичного матеріалу в курсі методики навчання польської мови. Написання курсової роботи спирається на ґрунтовне висвітлення теми, фундаментальне знання практичного матеріалу. Наукова діяльність збагачує студентів знаннями, формує вміння самостійно аналізувати й синтезувати мовні явища, доходити вірних висновків.

Написання курсової роботи з методики навчання польської мови є непростим і відповідальним навчальним завданням, що потребує глибоких знань з предмета, умінь та навичок вивчати, критично оцінювати використані науково-практичні джерела, аналізувати й узагальнювати досвід учителів-полоністів, здійснювати самостійні дослідження.

До основних умінь, пов'язаних з написанням курсової роботи з методики навчання польської мови, відносимо:

- 1) розвинене критичне самостійне мислення,
- 2) уміння опрацьовувати методичну літературу з науково-дослідної теми,

- 3) вивчення педагогічного досвіду провідних учителів польської мови,
- 4) креативний підхід до створення методичних рекомендацій з наукової теми,
- 5) виконання індивідуального завдання за визначеною темою щодо виявлення компетентностей, пов'язаних з роботою з науково-методичними джерелами й умінням розкривати зміст наукової теми.

Тематика курсових робіт з методики польської мови за змістом відповідає програмі з методики викладання польської мови та передбачає опрацювання всіх основних модулів. За змістом написання курсових робіт орієнтується на фундаментальні знання шкільної програми з польської мови в умовах НУШ, знання інноваційних та комп'ютерних технологій, дотримання норм інфомедійної грамотності.

Курсову роботу з методики навчання польської мови здобувач вищої освіти (рівень бакалавра) виконує на третьому курсі, в шостому семестрі. Тематика курсових робіт розглядається і затверджується на провідній кафедрі (слов'янської і германської філології та перекладу), доводиться до відома студентів, які можуть вибрати одну з рекомендованих тем.

Вибрана тема залежить від уподобань, можливостей студентів, прагнення креативно працювати, може корегуватися залежно від бачення її розкриття. Побудову та оформлення курсової роботи студент здійснює за визначеними раніше вимогами. Першим етапом підготовки до написання є складання плану (узгоджується з керівником курсової роботи), самостійне опрацювання фахової літератури, далі здійснюється написання та наукове й технічне оформлення.

Технічні вимоги до написання курсової роботи: формат вертикальний, А4; розмір літер 14; шрифт Times New Roman; міжрядковий інтервал 1,5; обсяг курсової роботи до 30 сторінок; відступ абзацу 1,25; вирівнювання по ширині; зверху та внизу поля 2 см; зліва – 2,5 см; справа – 1 см. Обсяг написаної роботи становить 30 сторінок.

Виконання курсової роботи починається з вибору й осмислення теми здобувачем вищої освіти, який повинен продумати актуальність теми, мету, завдання написання роботи, гіпотезу, науково-практичну новизну. Вказані положення висвітлюються у вступній частині, де звертається увага також на історію вивчення теми провідними науковцями. Отже, вступ є своєрідним початком у розкритті теми.

Основна частина курсової роботи з методики навчання польської мови структурується відповідно до знайденого теоретичного і практичного матеріалу, обов'язково містить теоретичне підґрунтя, методичні розробки (вправи, завдання, уроки тощо). Студент повинен висловити свої міркування та докази щодо вказаної на початку гіпотези, використовувати нові навчальні, самостійно розроблені матеріали. Важливо також уміти інтерпретувати наукові положення, посилаючись на авторитетні наукові джерела, наводити самостійно підібрані приклади, показувати власний підхід до методичного аналізу навчального матеріалу.

У кінці роботи подаються висновки, в яких коротко передається результат виконаної роботи. У висновках думки подаються чітко, виважено й аргументовано.

У процесі написання курсової роботи здобувач вищої освіти повинен послуговуватися грамотною літературною мовою, писати конкретно й виразно, без зайвих повторень. Наведені в курсовій роботі цитати беруться в лапки, в квадратних дужках зазначається наукове джерело, сторінка. Працю, на яку студент покликається у курсовій роботі, слід увести до списку використаних джерел. У списку літератури зазначається автор, назва наукової праці (книги, статті, автореферату дисертації тощо), місце видання, назва видавництва, рік видання, кількість сторінок або конкретні сторінки (для статті). Якщо наукове джерело вміщене в інтернеті, вказується покликання на електронний варіант.

Викладати матеріал курсової роботи потрібно за планом: кожному пункту (підпункту) відповідає певний розділ (підрозділ). До списку використаних джерел, крім основної методичної літератури з написання курсової роботи, вносяться також і джерела, що були використані в процесі написання (методичні підручники, статті, посібники, рекомендації, програми тощо). У додатках вміщується матеріал, який доповнює та пояснює курсову роботу (завдання, вправи, опитування, конспекти уроків, таблиці, схеми та ін.).

Основні вимоги до написання курсових робіт:

1) Тема дослідження актуальна, зацікавлює здобувача освіти, пов'язана з вивченням польської мови у загальноосвітньому навчальному закладі.

2) Курсова робота носить пошуковий характер, має новизну, розкриває поставлені завдання.

3) Написана робота сприяє розвитку навичок роботи з науковими джерелами, узагальнює методичні надбання.

4) У вступі курсової роботи викладено науково-теоретичні положення (мету, завдання, гіпотезу, використані методи тощо).

5) В основній частині враховуються різні погляди на досліджуване питання, підтверджуються науковими працями, зроблено узагальнення.

6) У практичній частині говориться про власні практичні здобутки (проведено опитування, розроблено вправи, завдання, конспекти уроків, подано їх у системі, показано шляхи використання).

6) Робота має методичне підґрунтя (вказано принципи, методи, прийоми, засоби тощо), наведено види завдань, конспекти уроків, виховних заходів).

7) Курсова робота показує методичні здобутки (проекти, фрагменти уроків, систему вправ і завдань, засоби навчання тощо), спирається на

сучасний потенціал навчання польської мови (нові програми, підручники в умовах НУШ, інноваційні технології, визначені компетентності тощо).

8)У висновках підсумовується викладений матеріал, проведено узагальнення, вказано на перспективи дослідження.

9)Загальний обсяг курсової роботи з методики навчання польської мови становить приблизно 30 сторінок основного тексту, список використаних джерел складає не менше 40 найменувань, містить методичні праці, шкільні програми, підручники, обов'язково наводяться статті та посібники, авторитетні джерела останніх десяти років, пов'язані з темою дослідження.

Структура курсової роботи:

Вступ

Основна частина (розділи роботи, з можливими підрозділами)

1. Теоретичні положення.

2. Практична частина.

Висновки

Список використаних джерел

Додатки (за необхідності)

Основні критерії оцінювання курсової роботи:

«відмінно» (90-100) – робота виконана вчасно та якісно, відповідає поставленим завданням, простежуються вміння користуватися психолого-педагогічними, лінгвістичними, методичними працями, правильно поставлено й розкрито основні завдання дослідження з методики польської мови, проаналізовано результати їх втілення на практиці з урахуванням вікових та індивідуальних можливостей учнів, у написанні виявлено самостійність, наукову новизну, креативність у розкритті теми, практична частина виконана на високому рівні;

«добре» (74-89) – курсову роботу написано повністю, чітко, послідовно, за планом, виявлено вміння реалізовувати поставлені завдання,

простежується творчий підхід у написанні роботи, однак допущені незначні неточності та помилки, тему розкрито в цілому, практична частина недосконала;

«задовільно» (61-73) - курсова робота загалом виконана, проте не виявлено глибокого аналізу психолого-педагогічної, лінгвістичної, методичної літератури, допускаються помилки у теоретичній чи практичній частині роботи, недостатньо розкрита тема або з недоліками, практична частина роботи викликає сумніви у достовірності;

«незадовільно» (1-60) - курсова робота написана на низькому науково-методичному рівні, не відповідає заявленому плану, подані дані не достовірні, не проведено практичної роботи, неповно та неякісно висвітлено або зовсім не розкрито тему дослідження.

Рівень виконання курсової роботи, перевірку роботи на плагіат (про що додається довідка з вказівкою авторського рівня) здійснює її керівник, захист робіт проводиться публічно за розкладом групи або на засіданні провідної кафедри. За результатами написання та захисту курсової роботи передбачено написання статті у збірнику студентських наукових праць. Загальна оцінка за виконання та захист курсової роботи з методики навчання польської мови виставляється в облікових документах та підписується комісією у складі трьох викладачів.

Орієнтовна тематика курсових робіт з методики навчання польської мови

1. Комунікативна діяльність учнів у навчанні польської мови.
2. Проблемність у навчанні польської мови.
3. Нетрадиційний підхід до навчання польської мови в умовах НУШ.
4. Інноваційні технології у навчанні польської мови.
5. Нетрадиційний підхід до проведення уроків польської мови.

6. Реалізація культурологічного підходу в процесі навчання польської мови.
7. Міжпредметні зв'язки у шкільному курсі польської мови.
8. Особливості вивчення мовної теорії укрупненими частинами на уроках польської мови.
9. Використання опорного конспекту на уроці польської мови.
10. Види мовного розбору на уроках польської мови.
11. Особливості самостійної роботи учнів на уроках польської мови.
12. Факультативні заняття з польської мови як засіб розвитку творчого мислення учнів.
13. Використання різних видів наочності на уроках польської мови.
14. Елементи літературного краєзнавства на уроках польської мови.
15. Застосування дидактичного матеріалу в процесі навчання польської мови.
16. Використання засобів навчання у процесі вивчення польської мови.
17. Методи, прийоми і форми позакласної роботи з польської мови.
18. Педагогічна діяльність провідних фахівців з польської мови.
19. Проблемні ситуації на уроках польської мови.
20. Використання ситуаційних завдань у процесі навчання польської мови.
21. Органічний зв'язок навчання, розвитку і виховання учнів на уроці польської мови.
22. Естетичний підхід до навчання польської мови.
23. Особливості методики навчання фонетики, графіки й орфоепії в умовах НУШ на уроках польської мови (5 клас).
24. Комунікативний підхід до вивчення лексики і фразеології в умовах НУШ на уроках польської мови.
25. Шляхи вдосконалення методики навчання польської морфології (на прикладі конкретного розділу).

26. Особливості вивчення будови слова і словотвору на уроках польської мови (на прикладі уроків для 6 класу).
27. Комунікативне спрямування у вивченні синтаксичних тем на уроках польської мови (на прикладі конкретного класу).
28. Взаємозв'язок у вивченні синтаксису і пунктуації на уроках польської мови (на прикладі конкретного класу).
29. Пізнавальні завдання як засіб удосконалення знань з польської лексики і фразеології (на прикладі конкретного класу).
30. Використання знань з лексики у процесі вивчення фразеології на уроках польської мови.
31. Система завдань для вивчення частин мови (конкретний розділ польської мови).
32. Система завдань для вивчення словотвору польської мови (на прикладі 6 класу).
33. Система завдань для вивчення будови слова польської мови (на прикладі 6 класу).
34. Ефективні форми навчання на уроках польської мови у старших класах.
35. Пізнавальні мовленнєві завдання на уроках польської мови (на прикладі 7 класу).
36. Розвиток умінь аудіювання на уроках польської мови.
37. Взаємозв'язок у розвитку видів мовленнєвої діяльності (на прикладі вивчення польської мови).
38. Аналіз текстів на уроках польської мови.
39. Робота з розвитку мовлення учнів (на прикладі конкретного класу).
40. Підготовка учнів до написання творчих робіт (на прикладі окремих видів роботи).
41. Формування культури мовлення учнів на уроках польської мови.
42. Мовленнєві ситуації на уроках польської мови.

43. Екологічне виховання в процесі навчання польської мови.
44. Дослідницька робота на уроках польської мови.
45. Позакласна робота з польської мови у загальноосвітній школі.
46. Формування культурологічної компетентності у процесі навчання польської мови.
47. Розвиток критичного мислення учнів на уроках польської мови.
48. Формування соціальної компетентності у мовленнєвій діяльності на уроках польської мови.
49. Формування громадянської компетентності під час вивчення польської мови.
50. Особливості формування риторичної компетентності на уроках польської мови.
51. Мовленнєвий розвиток учнів на уроках польської мови.
52. Аудіювання як вид мовленнєвої діяльності (на прикладі завдань з польської мови для 7 класу).
53. Формування навичок письма під час вивчення польської мови.
54. Читання як частина мовленнєвого розвитку учнів (на прикладі завдань для 5 класу).
55. Процес говоріння на уроках польської мови (на прикладі завдань для 8 класу).
56. Формування лінгвістичних умінь та навичок у процесі навчання польської мови (на прикладі завдань для 9 класу).
57. Ігрова діяльність учнів під час вивчення польської мови (на прикладі завдань для 6 класу).
58. Активізація пізнавальної діяльності старшокласників у процесі вивчення польської мови.
59. Особливості комунікативної компетентності учнів молодших класів (на прикладі завдань з польської мови).
60. Внесок вітчизняних педагогів у методику навчання польської мови.

Приклади написання курсових робіт з методики навчання
польської мови

Тема 1: Активізація пізнавальної діяльності у процесі вивчення лексикології польської мови

План

Вступ

Розділ I. Проблема формування пізнавального інтересу на уроках польської мови

1.1. Пізнавальний інтерес як основа активізації діяльності учнів

1.2. Особливості формування пізнавального інтересу під час вивчення лексикології польської мови

Висновки до розділу I

Розділ II. Активізація пізнавальної діяльності засобами лексикології польської мови

2.1. Система лексичних завдань для учнів 6 класу

2.2. Особливості формування лексичних умінь та навичок

Висновки до розділу II

Висновки

Список використаних джерел

Додатки

Основні положення:

Об'єктом дослідження є вивчення лексикології у шкільному курсу польської мови.

Предмет дослідження – формування лексичних умінь та навичок на уроках польської мови на основі розвитку пізнавальної діяльності учнів.

Гіпотеза дослідження: активізація пізнавальної діяльності шестикласників під час опанування лексикологією на уроках польської мови можлива за умови використання спеціально розробленої системи завдань.

Мета дослідження – виявити та науково обґрунтувати оптимальні шляхи розвитку пізнавальної діяльності учнів під час вивчення лексикології польської мови.

З предмета й мети дослідження випливають такі **завдання**:

1) визначити структурні компоненти творчої пізнавальної діяльності як оптимальної форми організації навчального процесу учнів, що забезпечує розвиток пізнавальних інтересів;

2) розглянути теоретико-методичний аспект вивчення лексикології у шкільному курсі польської мови;

3) проаналізувати зміст вправ для розвитку лексичних умінь та навичок на основі активізації пізнавальної діяльності на уроках польської мови;

4) показати можливі шляхи застосування таких вправ.

Методологічною основою дослідження є: вчення про особистість як об'єкт та суб'єкт виховання та навчання; про активний початок особистості у системі суспільних відносин; теорія особистісного та діяльнісного підходу до навчання та виховання; класичні та сучасні положення психолого-педагогічної науки про розвиток учнів; теорія гри та ігрової діяльності; ідея цілісного підходу до вивчення мотиваційної сфери особистості учня; висновки психологів та педагогів щодо проблеми розвитку пізнавального інтересу учнів; методична система вивчення лексикології польської мови.

Науково-практична значущість дослідження полягає в тому, що:

- обґрунтовано, що теоретико-методологічну основу активізації пізнавальної діяльності учнів на уроках лексикології під час вивчення польської мови забезпечує методологічна багаторівненість та психологічний аналіз складових процесу діяльності у структурному взаємозв'язку та єдності;
- проаналізовано методику активізації пізнавальної діяльності учнів на уроках лексикології в шкільному курсі польської мови з науковим обґрунтуванням педагогічних умов успішної реалізації;

-розроблено зміст системи лексичних вправ на основі творчої пізнавальної діяльності учнів, складено методичні рекомендації щодо її застосування на уроках польської мови.

Тема 2: Формування мовленнєвих умінь та навичок на уроках польської мови на основі культурологічного підходу

План

Вступ

Розділ I. Формування мовленнєвих умінь та навичок у процесі вивчення польської мови

1.1.Основні напрями формування мовленнєвих умінь та навичок

1.2.Культурологічний підхід до формування мовленнєвих умінь та навичок

Висновки до розділу I

Розділ II. Система вправ з розвитку мовлення для формування культурологічної компетентності в учнів сьомого класу

2.1.Культурологічний аспект мовленнєвої роботи на уроках польської мови

2.2.Система мовленнєвих вправ на основі культурологічного підходу для учнів сьомого класу

Висновки до розділу II

Висновки

Список використаних джерел

Додатки

Основні положення:

Об’єкт дослідження – формування мовленнєвих умінь та навичок на уроках польської мови.

Предмет дослідження – методика формування мовленнєвих умінь та навичок семикласників з урахуванням культурологічного підходу на уроках польської мови.

Гіпотеза дослідження – формування мовленнєвих умінь та навичок семикласників на уроках польської мови засобами культурологічного підходу буде ефективнішим за умови спеціально розробленої системи завдань.

Метою дослідження є висвітлити питання формування мовленнєвих умінь та навичок у семикласників на основі культурологічного підходу, а також виявити педагогічні умови успішної реалізації методики формування культурологічних умінь засобами польської мови.

Згідно з метою поставлено наступні **завдання**:

- 1) виявити основні напрями формування мовленнєвих умінь та навичок;
- 2) обґрунтувати генезу поняття «культурологічна компетентність»;
- 3) дослідити культурологічний підхід до формування мовленнєвих умінь та навичок на уроках польської мови;
- 4) розробити систему вправ з розвитку мовлення для формування культурологічної компетентності в учнів сьомого класу та показати шляхи її реалізації у шкільному курсі польської мови.

Методи дослідження:

теоретичні: вивчення та аналіз загальної та спеціальної психологічної літератури і пов'язаної з аналізом філософської, психолого-педагогічної, лінгвістичної літератури, матеріалів та публікацій у педагогічному та періодичному друці, вивчення педагогічного досвіду;

емпіричні: констатувальний експеримент з метою дослідження формування мовленнєвих навичок учнів, спостереження, бесіда.

Науково-практичне значення дослідження визначається тим, що:

-обґрунтовано, що теоретико-методологічну основу методики формування культурологічних умінь учнів забезпечує методологічна багаторівневість та ієрархічний характер процесу за рахунок структурного взаємозв'язку і концептуальної єдності;

-розроблено методику формування культурологічних умінь учнів з виявленням та науковим обґрунтуванням педагогічних умов успішної реалізації методики формування культурологічних умінь;

-розроблено методичні матеріали для вчителів польської мови, що сприяють розвитку мовлення учнів сьомого класу на основі формування культурологічної компетентності.

Тема 3: Формування громадянської компетентності у процесі вивчення іменних частин польської мови

План

Вступ

Розділ I. Формування громадянської компетентності у процесі вивчення польської мови

1.1. Компетентнісний підхід до вивчення польської мови

1.2. Особливості формування громадянської компетентності

Висновки до розділу I

Розділ II. Система вправ з вивчення іменних частин польської мови за допомогою громадянської компетентності в учнів сьомого класу

2.1. Вивчення іменних частин на уроках польської мови

2.2. Система вправ на основі громадянської компетентності для учнів сьомого класу

Висновки до розділу II

Висновки

Список використаних джерел

Додатки

Основні положення:

Об’єкт дослідження: процес формування громадянської компетентності в учнів у процесі вивчення іменних частин мови.

Предмет дослідження – методичні основи реалізації процесу формування громадянської компетентності в учнів сьомого класу в процесі вивчення іменних частин польської мови.

Мета дослідження: виявлення та обґрунтування педагогічних умов процесу формування громадянської компетентності у процесі вивчення іменних частин польської мови.

Гіпотеза дослідження: процес формування громадянської компетентності в учнів сьомого класу буде ефективним за умови дотримання наступних педагогічних умов:

- розгляду процесу формування громадянської компетентності у єдності з розвитком індивідуальності;
- забезпечення зв'язку навчально-виховного процесу та діяльності громадянського суспільства.

Виходячи з мети та гіпотези, сформульовані такі основні **завдання** дослідження:

1. Визначити сутність та зміст громадянської компетентності з погляду педагогіки індивідуальності.
2. Виявити чинники індивідуалізації процесу формування громадянської компетентності учнів.
3. Розробити систему вправ з формування громадянської компетентності під час вивчення іменних частин польської мови.

Методологічну основу дослідження складають системний та діяльнісний підходи до дослідження педагогічних систем та явищ, філософський аспект виховання та формування громадянськості.

Практичне значення дослідження полягає у можливості застосувати систему вправ у процесі вивчення іменних частин в шкільному курсі польської мови.

Методи науково-педагогічного дослідження:

- теоретичний аналіз проблеми та предмета дослідження, поєднання історичного та логічного методів вивчення теорії питання;

- цілісний, інтегральний підходи до вивчення педагогічних явищ; моделювання з використанням ймовірнісного, діяльнісного підходів; проєктування.

У ході виконання курсової роботи узагальнено наступне:

1) В лінгвістиці та лінгвометодиці актуальним залишається питання дослідження іменних частин мови в аспекті їхнього текстового функціонування. У зв'язку з цим у процесі навчання польської мови є обґрунтованою опора на функційний підхід, який передбачає розгляд функційних ознак граматичних одиниць у структурі тексту.

2) Громадянська соціалізація сприяє становленню емоційної сфери учня, формується його воля, потреби, мотиви, діяльність, вміння налагоджувати міжособистісні стосунки, закріплюються основні способи реагування на вплив довкілля. Результатом громадянської соціалізації учнів є сформована гуманістично орієнтована особистість, що має почуття власної гідності, з твердою життєвою позицією, що визнає високу цінність свободи і демократії, поважає закон, що має правові знання, необхідні для успішної самореалізації в громадянському суспільстві.

3) Вивчення іменників, як і інших граматичних одиниць, на рівні окремих слів, словосполучень і речень не забезпечує повного опису їх функційних властивостей. Створюючи власні висловлювання, учні завжди ясно уявляють собі, що означає правильно, доцільно використовувати іменні частини мови, яка їх роль у тексті залежно від типу, стилю мовлення і жанрової своєрідності.

Проведене наукове дослідження не вичерпує поставленого питання. У подальшому слід звернути увагу на роль громадянської компетентності у формуванні мовної культури особистості, на можливості формування цієї компетентності на різноаспектних уроках польської мови.

Орієнтовні питання для самостійної підготовки до екзамену з методики навчання польської мови

1. Предмет і завдання методики навчання польської мови.
2. Зміст і завдання шкільного курсу польської мови.
3. Основні етапи вивчення польської мови.
4. Урок – основна форма організації навчального процесу.
5. Планування уроків польської мови та підготовка до них.
6. Державні документи навчання польської мови в загальноосвітній школі.
7. Зв'язок методики навчання польської мови з іншими дисциплінами.
8. Міжпредметні зв'язки на уроках польської мови та інтегроване навчання.
9. З історії методики навчання польської мови в Україні.
10. Педагогічна спадщина видатних польських лінгводидактів (за вибором).
11. Аналіз шкільних підручників з польської мови.
12. Класифікація принципів навчання польської мови.
13. Загальнодидактичні принципи навчання польської мови.
14. Власне методичні принципи навчання польської мови.
15. Поняття про методи і прийоми у навчанні польської мови.
16. Класифікація методів навчання польської мови. Метод усного викладу матеріалу. Метод роботи з підручником.
17. Характеристика методу бесіди. Метод спостереження над мовними явищами у навчанні польської мови.
18. Характеристика методу програмованого навчання. Метод вправ у навчанні польської мови.
19. Проблемність у навчанні польської мови.
20. Засоби навчання польської мови.
21. Прийоми навчання польської мови. Співвідношення методів та прийомів.
22. Класифікація уроків польської мови.

23. Характеристика різних типів уроків польської мови. Урок вивчення нового матеріалу. Урок формування умінь і навичок. Урок повторення теми, розділу.
24. Типи уроків польської мови. Характеристика уроку перевірки й обліку набутих знань, умінь та навичок. Урок аналізу контрольної роботи. Урок узагальнення й систематизації вивченого.
25. Характеристика уроків розвитку мовлення у навчанні польської мови.
26. Нетрадиційні типи уроків польської мови.
27. Вивчення фонетики, графіки й орфоепії польської мови у різних класах. Орфоепічна помилка.
28. Зміст і завдання вивчення фонетики, графіки, орфоепії польської мови в загальноосвітній школі. Об'єкт вивчення, мета, завдання.
29. Система вправ у навчанні фонетики, орфоепії, графіки польської мови. Уміння й навички. Методи й прийоми вивчення фонетики, орфоепії, графіки.
30. Вивчення будови слова й словотвору в навчанні польської мови. Мета, завдання, особливості вивчення.
31. Вивчення будови слова й словотвору в навчанні польської мови. Значення, об'єкт, уміння й навички, види вправ.
32. Зміст і значення вивчення лексики й фразеології в навчанні польської мови. Об'єкт вивчення.
33. Мета й завдання вивчення лексикології й фразеології польської мови в загальноосвітній школі. Особливості вивчення.
34. Методика вивчення лексикології й фразеології в навчанні польської мови. Система вправ. Словникові вправи. Уміння й навички.
35. Значення, мета й завдання вивчення морфології польської мови.
36. Зміст і особливості вивчення морфології польської мови. Об'єкт вивчення.
37. Особливості вивчення самостійних і службових частин мови. Методи і прийоми у навчанні польської мови.

38. Особливості вивчення самостійних і службових частин мови. Система вправ у навчанні польської мови .
39. Мета та зміст засвоєння синтаксису польської мови. Об'єкт вивчення.
40. Значення, завдання й особливості методики навчання синтаксису польської мови.
41. Методика вивчення словосполучення й речення польської мови. Принципи, методи й прийоми.
42. Методика навчання пунктуації польської мови. Пунктограма.
43. Види синтаксичних і пунктуаційних вправ у навчанні польської мови.
44. Місце орфографії у шкільному курсі польської мови.
45. Граматичний і антиграматичний напрями в історії орфографії. Проекція на методику навчання польської мови.
46. Орфографічні вправи у навчанні польської мови. Орфограма.
47. Види диктантів у навчанні польської мови та методика їх проведення.
48. Особливості формування правописних умінь та навичок польської мови.
49. Розвиток мовлення у навчанні польської мови. Основні види мовленнєвої діяльності.
50. Види робіт з розвитку мовлення в оволодінні польською мовою.
51. Методика навчання різних видів мовленнєвої діяльності польської мови.
52. Методика та особливості написання творчих робіт з польської мови.
53. Основні завдання і зміст вивчення стилістики в навчанні польської мови.
54. Опрацювання стилів мовлення у навчанні польської мови в загальноосвітній школі.
55. Мета і зміст шкільного курсу риторики польської мови.
56. Особливості опанування риторикою польської мови в загальноосвітній школі.
57. Зміст і завдання вивчення польської мови в старших класах.
58. Основні види і форми позакласної роботи з польської мови.

- 59.Шляхи і засоби підвищення кваліфікації вчителів польської мови. Робота методичних об'єднань.
- 60.Шкільний гурток польської мови.
- 61.Скласти орієнтовну бесіду з польської мови на тему «Лексичне значення слова. Пряме і переносне значення слів».
- 62.Скласти орієнтовну тематику творчих робіт (творів-роздумів) у вивченні польської мови для 5-9 класів, обґрунтувати її.
- 63.Скласти орієнтовну тематику творчих робіт (творів-розповідей) у вивченні польської мови для 5-9 класів, обґрунтувати її.
- 64.Скласти орієнтовну систему вправ до розділу «Фонетика. Графіка. Орфоепія» польської мови .
- 65.Скласти орієнтовну систему вправ до розділу «Лексикологія. Фразеологія» польської мови.
- 66.Скласти орієнтовну систему вправ до розділу «Морфологія. Самостійні частини мови. Іменник» польської мови.
- 67.Скласти орієнтовну систему вправ до розділу «Морфологія. Прикметник» польської мови.
- 68.Скласти орієнтовну систему вправ з польської мови до розділу «Морфологія. Дієслово».
- 69.Скласти орієнтовну систему вправ з польської мови до розділу «Морфологія. Прислівник».
- 70.Скласти орієнтовну систему вправ з польської мови до розділу «Морфологія. Займенник».
- 71.Скласти орієнтовну систему вправ з польської мови до розділу «Морфологія. Службові частини мови».
- 72.Скласти орієнтовну систему вправ з польської мови до розділу «Будова слова. Словотвір».
- 73.Скласти орієнтовну систему вправ з польської мови до розділу «Синтаксис. Просте речення».

- 74.Скласти орієнтовну тематику творчих робіт (творів-описів) для 5-9 класів у навчанні польської мови, обґрунтувати її.
- 75.Скласти орієнтовну систему вправ до розділу польської мови «Синтаксис. Словосполучення».
- 76.Скласти проєкт уроку вивчення нового матеріалу до теми «Фонетика. Графіка. Орфоепія» польської мови.
- 77.Скласти проєкт уроку вивчення нового матеріалу до теми «Будова слова. Словотвір» польської мови.
- 78.Скласти проєкт уроку вивчення нового матеріалу до теми «Лексикологія. Фразеологія» польської мови.
- 79.Скласти проєкт уроку вивчення нового матеріалу до теми «Морфологія. Іменник» польської мови.
- 80.Скласти проєкт уроку вивчення нового матеріалу до теми «Морфологія. Дієслово» польської мови.
- 81.Скласти проєкт уроку вивчення нового матеріалу до теми «Морфологія. Займенник» польської мови.
- 82.Скласти проєкт уроку вивчення нового матеріалу до теми «Морфологія. Прислівник» польської мови.
- 83.Скласти проєкт уроку вивчення нового матеріалу до теми «Морфологія. Службові частини мови» польської мови.
- 84.Скласти проєкт уроку вивчення нового матеріалу до теми «Синтаксис. Просте речення» польської мови.
- 85.Скласти проєкт уроку вивчення нового матеріалу до теми «Синтаксис. Складне речення» польської мови.
- 86.Скласти орієнтовний план проведення бесіди з польської мови (тема на вибір).
- 87.Скласти орієнтовний план роботи мовного гуртка з польської мови в школі.
- 88.Скласти орієнтовний план заняття з факультативного курсу польської мови (тема та клас на вибір).

89.Зробити аналіз підручника або посібника з польської мови для загальноосвітньої школи.

90.Розкрити зміст статті з методики навчання польської мови, прочитаної останнім часом у фахових журналах.

Орієнтовні тестові завдання для самостійної підготовки

1. Методика навчання польської мови належить до наук:

- а) педагогічних,
- б) психологічних,
- в) лінгвістичних,
- г) суспільних.

2. При формуванні комунікативної компетенції у методиці польської мови звертається увага на такі види мовленнєвої діяльності:

- а) говоріння, читання, письмо та аудіювання,
- б) виконання лексичних та фразеологічних вправ,
- в) фонетичний та морфологічний розбір,
- г) синтаксичний та пунктуаційний розбір.

3. Частина методики польської мови, яка досліджує загальні питання навчання польської мови в загальноосвітній школі, подає загальні відомості про специфіку предмета, принципи, методи, прийоми, засоби та форми навчання, описує шляхи формування комунікативної компетенції, називається:

- А) лінгводидактикою,
- Б) конкретною методикою,
- В) когнітивною методикою,
- Г) комунікативною методикою,
- Д) індивідуальною методикою.

4. Правила взаємодії вчителя й учнів у навчальному процесі; практичні вказівки, якими користуються в конкретній навчальній ситуації, – це:

- А) принципи навчання,
- Б) навички навчання,
- В) форми навчання,
- Г) засоби навчання,
- Д) уміння учнів.

5. Загальнодидактичні принципи у навчанні польської мови прийнято ділити на:

- А) лінгвістичні і психологічні,
- Б) традиційні й нові,
- В) загальнометодичні та рівневі,
- Г) педагогічні і психологічні,
- Д) психологічні та наукові.

6. Як називається принцип навчання польської мови, згідно з яким варто так організовувати навчальний процес, щоб учні за мінімальний термін отримали максимум знань:

- А) активності,
- Б) природовідповідності,
- В) інтенсивності,
- Г) доступності,
- Д) актуальності.

7. Гуманітаризація, розвивальний характер навчання, співтворчість, оптимізація – це у навчанні польської мови принципи:

- А) загальнодидактичні традиційні,
- Б) загальнодидактичні сучасні,
- В) лінгводидактичні загальнометодичні,
- Г) лінгводидактичні специфічні,
- Д) власне наукові.

8. Принцип взаємозалежності усного та писемного мовлення належить до:

- А) загальнодидактичних традиційних принципів,
- Б) загальнодидактичних сучасних принципів,
- В) лінгводидактичних загальнометодичних принципів,
- Г) лінгводидактичних специфічних принципів,
- Д) індивідуальних принципів.

9. Який підхід до навчання польської мови передбачає подання відомостей про матеріальну й духовну культуру польського народу через фольклорні, художні, публіцистичні та науково-популярні тексти як ілюстрації до лінгвістичної теорії:

- А) особистісний,
- Б) дослідницький,
- В) загальнодидактичний,
- Г) соціокультурний,
- Д) історичний.

10. Частина Державного стандарту, яка охоплює дві складові (інваріантну та варіативну) називається:

- А) головним Державним стандартом,
- Б) типовою навчальною програмою,
- В) конспектом уроку,
- Г) базовим навчальним планом,
- Д) планом роботи.

11. Тематика змістового наповнення вправ, текстів для роботи з розвитку мовлення в підручнику польської мови є реалізацією:

- А) мовної змістової лінії програми,
- Б) мовленнєвої змістової лінії програми,
- В) соціокультурної змістової лінії програми,
- Г) діяльнісної змістової лінії програми,
- Д) індивідуального підходу.

12. Покликана забезпечити подальше збагачення словника учнів, розвиток їхнього мовлення

- А) методика розвитку мовлення,
- Б) методика лінгвістики,
- В) теорія дидактики,
- Г) фонетика,
- Д) фонологія.

13. Словникова робота (лексичний рівень), робота над словосполученням і реченням (синтаксичний рівень), робота над зв'язним мовленням (рівень тексту) – напрямки в методиці польської мови:

- А) розвитку мовлення,
- Б) будови слова,
- В) словотворення,
- Г) морфології,
- Д) пунктуації.

14. Для отримання результату, крім предметних знань і вмінь, потрібне міжособистісне спілкування та взаємопідтримка в

- А) інтерактивному навчанні,
- Б) методі вправ,
- В) систематичних видах роботи,
- Г) здоров'язбережувальному підході,
- Д) традиційних видах роботи.

15. Підведення підсумків проєктної роботи, рефлексія, творчий звіт – складові:

- А) проєктної технології,
- Б) загадок,
- В) методів навчання,
- Г) виконання вправ,
- Д) принципів роботи.

16. З метою вироблення риторичних навичок на уроках польської мови доцільно моделювати й розігрувати уявні чи реальні виробничі ситуації, стосунки ділових людей, для чого використовують

- А) ділову гру,
- Б) кросворд,
- В) загадки,
- Г) читання,
- Д) письмо.

17. До основних видів мовленнєвої діяльності в методиці польської мови належать:

- А) читання, говоріння, аудіювання, письмо,
- Б) усний і письмовий розбір,
- В) фонетичний розбір,
- Г) морфологічний розбір,
- Д) синтаксичний розбір.

18. До основних типів тексту в методиці навчання польської мови належать:

- А) опис, розповідь, роздум,
- Б) читання та письмо,
- В) написання переказів,
- Г) написання творів,
- Д) аудіювання та говоріння.

19. Об'єктом вивчення морфології польської мови є:

- А) самостійні та службові частини мови,
- Б) значення слова,
- В) звуки і букви,
- Г) словосполучення і речення,
- Д) тексти різних типів.

20. Об'єктом вивчення лексикології польської мови вважають:

- А) синоніми, омоніми, антоніми,
- Б) звукосполучення,
- В) речення різних типів,
- Г) частини мови,
- Д) морфеми слів.

21. Розділ граматики, який вивчає значення та будову словосполучень і речень польської мови:

- А) синтаксис,
- Б) пунктуація,
- В) морфологія,
- Г) фонетика,
- Д) словотвір.

22. Методика навчання польської мови через необхідність аналізувати мовне явище, застосовувати його, розкривати історію мови тощо, пов'язана з:

- А) науками мовознавчого циклу,
- Б) педагогікою,
- В) психологією,
- Г) літературою,
- Д) логікою.

23. Методика навчання польської мови через необхідність проводити вчительську діяльність з урахуванням специфіки освіти, вирішувати проблемні ситуації тощо, пов'язана з:

- А) науками мовознавчого циклу,
- Б) педагогікою,
- В) психологією,
- Г) літературою,
- Д) логікою.

24.Методика навчання польської мови через уміння виявляти психологічні особливості учнів на різних вікових етапах, психологію сприймання учня тощо, пов'язана з:

- А) науками мовознавчого циклу,
- Б)педагогікою,
- В)психологією,
- Г)літературою,
- Д)логікою.

25.Методика навчання польської мови через необхідність уміння використовувати логіку в мовленнєвій і мовній діяльності, у побудові монологу, веденні діалогу тощо, пов'язана з:

- А) науками мовознавчого циклу,
- Б)педагогікою,
- В)психологією,
- Г)літературою,
- Д)логікою.

26. Методика навчання польської мови через уміння зіставляти художні твори та інші види мистецтва, здійснювати естетичний розвиток тощо, пов'язана з:

- А) науками мовознавчого циклу,
- Б)педагогікою,
- В)психологією,
- Г)естетикою,
- Д)логікою.

27.Розділ мовознавства польської мови, що вивчає стійкі словосполучення:

- А)фразеологія.
- Б)морфологія,
- В) синтаксис,
- Г) стилістика,

Д) фонетика.

28.Розділ мовознавства польської мови, що вивчає слово як одиницю мови на основі його значення:

А) лексика,

Б)фразеологія,

В) синтаксис,

Г)морфологія,

Д)словотвір.

29.Увага до незнайомих слів, їх значень, зв'язок слів у тексті, виділення ключових слів належать до специфічних принципів:

А)лексикології,

Б)морфології,

В)фонетики,

Г)синтаксису,

Д)пунктуації.

30.Вправи на формування сполучень слів за смислом, на запам'ятовування семантики слова та ін. використовуються у методиці:

А)лексикології,

Б)пунктуації,

В)морфології,

Г)синтаксису,

Д)фонетики.

31.Наука, що вивчає систему правил передавання на письмі звукового мовлення:

А)орфографія,

Б)орфоепія,

В)фонетика,

Г)стилістика,

Д)риторика.

32.Вибір правильного графічного засобу з ряду можливих у польській мові:

- А)орфограма,
- Б)звук,
- В)склад,
- Г)слово,
- Д)речення.

33.Поняття «основа», «закінчення», «однокореневі слова» вивчаються у розділі:

- А)будови слова і словотворення,
- Б)фонетики,
- В)лексикології,
- Г)синтаксису,
- Д)стилістики.

34.Наука про частини слова, критерії розподілу слів на самостійні і службові частини польської мови:

- А)морфологія,
- Б)лексикологія,
- В)фразеологія,
- Г)стилістика,
- Д)риторика.

35.Уміння та навички розрізняти самостійні та службові частини польської мови, визначати належність слова до частини мови тощо належать до методики навчання:

- А)морфології,
- Б)синтаксису,
- В)стилістики,
- Г)лексики,
- Д)фразеології.

36. Розділ науки про польську мову, що вивчає будову і значення словосполучень та речень:

- А) синтаксис,
- Б) морфологія,
- В) лексика,
- Г) пунктуація,
- Д) фразеологія.

37. Умовна графічна позначка, що використовується як засіб інтонаційно-сміслового і граматичного членування писемного мовлення:

- А) пунктограма,
- Б) розбір,
- В) синонім,
- Г) антонім,
- Д) пунктуація.

38. Речення, складне синтаксичне ціле (надфразна єдність) належать до структурних компонентів:

- А) тексту,
- Б) словосполучення,
- В) графіки,
- Г) фонетики,
- Д) словотворення.

39. Особливості навчання форм польської ввічливості, звернення до адресата, створення побажань та привітань, прохання належать до навчання:

- А) розвитку мовлення,
- Б) морфології,
- В) синтаксису,
- Г) фонетики,
- Д) будови слова.

40. Читання, говоріння, аудіювання, письмо – види:

- А) мовленнєвої діяльності,
- Б) морфології,
- В) стилістики,
- Г) лексики,
- Д) фразеології.

41. У шкільних програмах з польської мови враховуються наскрізні змістові лінії:

- А) мовленнєва, мовна, соціокультурна, діяльнісна,
- Б) читання, говоріння, письмо,
- В) усна та писемна діяльність,
- Г) розвиток мови та мовлення,
- Д) мовна та мовленнєва.

42. Засвоєння учнями культурних і духовних цінностей польського та українського народів, моральних норм, що сприяють естетичному, морально-етичному становленню особистості – зміст наскрізної лінії програми:

- А) соціокультурної,
- Б) діяльнісної,
- В) мовленнєвої,
- Г) мовної,
- Д) писемної.

43. Сформувати діяльнісну компетентність, опанувати стратегії, що визначають соціально-комунікативну поведінку, допомагають виконати навчальні завдання і розв'язати життєві проблеми – зміст наскрізної лінії програми:

- А) соціокультурної,
- Б) діяльнісної,
- В) мовленнєвої,

- Г) мовної,
- Д) писемної.

44. Формує мовленнєву компетентність у процесі відпрацювання основних видів мовлення, культури мовлення змістова лінія програми з польської мови:

- А) соціакulturна,
- Б) діяльнісна,
- В) мовленнєва,
- Г) мовна,
- Д) писемна.

45. Оволодіння мовною компетентністю, засвоєння знань про мову як засіб вираження думок, почуттів, впливу, засвоєння ключових питань фонетики, лексикології, словотвору, морфології, синтаксису тощо – частина змістової лінії програми з польської мови:

- А) соціакulturної,
- Б) діяльнісної,
- В) мовленнєвої,
- Г) мовної,
- Д) писемної.

Література

1. Бігич О.В. Методична освіта майбутнього вчителя іноземної мови початкової школи: *монографія*. Київ: КНЛУ, 2004. 178 с.
2. Бідюк Н.М. Комунікативна компетентність майбутнього вчителя філолога: зміст та структура. *Інформаційно-комунікаційні технології в сучасній освіті: досвід, проблеми, перспективи*: зб. наук. пр. III міжнар. науково-практ. конф., м. Львів, 12–14 листопада 2012 р. С. 158–160.
3. Гембарук А.С. Методика викладання іноземної мови в таблицях і схемах. Методичний посібник. Умань, 2010. 144 с.
4. Книга вчителя іноземної мови: Довідково-методичне видання / Упоряд. О.Я. Коваленко, І.П.Кудіна. Харків: ТОРСІНГ ПЛЮС, 2005. 240 с.
5. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів у системі загальної середньої освіти. 12-бальна система. К., 2000. 126 с.
6. Когут І.В. Формування іншомовної компетентності у студентів у процесі навчання: теоретичні засади. *Молодий вчений*. 2022. Т. 10 (110). С.106–110.
7. Козаченко О.М. Специфіка викладання і навчання польської мови україномовних мовців. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського*. Випуск1(126). Серія: Педагогіка. Одеса, 2019. С. 23-28.
8. Кравчук Алла, Ковалевський Єжи. Методика викладання польської мови. Мова і культура в полоністичній дидактиці в Україні: *підручник для вищих навч. закладів*. Київ, 2017.
9. Лінгводидактичні засади навчання іноземної мови учнів старших класів загальноосвітніх навчальних закладів (автори Редько В. Г., Полонська Т. К., Басай Н. П.). *Навч.-мет. посібник*. К.: Педагогічна думка, 2013. 360 с.
10. Лінгводидактичні засади навчання іноземних мов у закладах вищої педагогічної та загальної середньої освіти: *моногр.* / відп. за вип. М.М.Сідун, Т. К. Полонська. Мукачево: МДУ, 2018. С. 127-341.

- 11.Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика: *підручник для студентів класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів* / О.Б.Бігич, Н. Ф. Бориско, Г. Е. Борецька та ін.; за заг. ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ: Ленвіт, 2013. 590 с.
- 12.Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах: *Підручник для студентів вищих закладів освіти*. К.: Ленвіт, 1999. 320 с.
- 13.Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах: *підручник*/ Л.С.Панова, І.Ф. Андрійко, С.В. Тезікова та ін. К.: ВЦ «Академія», 2010. 328 с.
- 14.Методика навчання польської мови: *навч.-метод. посіб.*/ МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини; уклад. Л. Р. Лукіна. Умань: Візаві, 2023. 140 с.
- 15.Нагорнюк Л.Є. Формування іншомовної професійної комунікативної компетентності майбутніх журналістів у процесі фахової підготовки: *автореф. дис. ... канд. пед. наук*: 13.00.04. Тернопіль, 2009. 22 с.
- 16.Нікішова Т.Є., Башманівський О.Л., Яриновська К.Т. Методика викладання польської мови в Новій українській школі: *навчальний посібник*. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2024. 230 с.
- 17.Ніколаєва С.Ю. Концепція підготовки вчителя іноземної мови. *Іноземні мови*. 1995. № 3-4. С. 5-10.
- 18.Ніколаєва С. Ю. Методи та організація сучасних досліджень з методики навчання іноземних мов і культур. Київ: Видавничий центр КНЛУ, 2019. 136 с.
- 19.Панова А. С., Андрійко І. Ф. Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах. Київ. Академія, 2010. 328 с.
- 20.Про викладання польської мови у закладах загальної середньої освіти у 2023/2024 н.р. Режим доступу: [file:/ Downloads/ Ped_visnik_Podil_4-5-15.pdf](file:/Downloads/Ped_visnik_Podil_4-5-15.pdf)
- 21.Сучасні технології навчання іноземних мов і культур у загальноосвітніх і вищих навчальних закладах: *Колективна монографія* / С.Ю. Ніколаєва,

Г.Е. Борецька, Н. В. Майєр, О. М. Устименко, В. В. Черниш та інші; [за ред. С.Ю.Ніколаєвої; техн. ред. І. Ф. Соболевої]. К.: Ленвіт, 2015.

22.Шкільні програми з польської мови для різних класів.

23.Шкільні підручники польської мови для різних класів.

24.Gębał P., Miodunka W. Dydaktyka i metodyka nauczania języka polskiego jako obcego i drugiego. PWN, Warszawa. 2023.

25.Janowska I. Planowanie lekcji języka obcego. Podręcznik i poradnik dla nauczycieli języków obcych. Universitas, Kraków. 2010.

26.Janowska I. Podejście zadaniowe do nauczania i uczenia się języków obcych. Na przykładzie języka polskiego jako obcego. Universitas, Kraków. 2015.

27.Hanna Komorowska. Metodyka nauczania języków obcych. Warszawa. 2016.

28.Lipińska E., Seretny A. Przewodnik po egzaminach certyfikacyjnych. Universitas, Kraków. 2005.

29.Metodyka nauczania języka polskiego jako obcego.Warszawa: PAN, 1980. 290s.

30.Miodunka W. Kultura w nauczaniu języka polskiego jako obcego. Stan obecny - programy nauczania - pomoce dydaktyczne. Universitas, Kraków. 2004.

31.Red. W. Miodunka. Programy nauczania języka polskiego jako obcego. Poziomy A1-C2. Universitas, Kraków. 2018.

32.Miodunka W. Nowa generacja w glottodydaktyce polonistycznej. Kraków: UNIVERSITAS, 2009. 228 s.

33.Państwowa Komisja Poświadczania Znajomości Języka Polskiego jako Obcego. Standardy wymagań egzaminacyjnych. BUWIWM, Warszawa. 2002.

34.Seretny A., Lipińska E. ABC metodyki nauczania języka polskiego jako obcego. Kraków: UNIVERSITAS, 2005. 329 s.

35.Seretny A., Lipińska E. Z zagadnień dydaktyki języka polskiego jako obcego. Kraków: UNIVERSITAS, 2006. 340 s.

36. GLOSSA. <https://glossa.pl/>

37. Lingva Polska. <https://lingvap1.org/>

САМОСТІЙНА РОБОТА З МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ПОЛЬСЬКОЇ МОВИ

Навчально-методичний посібник

*для підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності А4 Середня освіта (Мова і зарубіжна література
(польська))*

Опубліковано з оригінал-макету автора.

Ум. друк. арк. 6.

Гарнітура Time New Roman

Видавництво Житомирського державного університету імені Івана Франка

10008, м. Житомир, вул. Велика Бердичівська, 40

електронна пошта (e-mail): zu@zu.edu.ua